ISSN 1560-7615 / ISBN 978-99950-52-06-5

ទស្សនាវដ្តីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយរបស់
វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ឆ្នាំទី១២ លេខ ២ | មេសា - មិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ | តម្លៃ ១.៥០០រ

ការកៀរគរធនធានកម្ពុជា មានធនធានមនុស្ស ធនធានធម្មជាតិ ធនធានហិរញ្ញវត្ថុ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងវិបុលភាព ប្រកបដោយគុណភាពៈ សន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៨*

សន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៨ ប្រារព្ធធ្វើឡើងនៅខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ ក្រោមកិច្ចសហការ CDRI ជាមួយធនាគារអេអិនហ្សិត្យ៉ូយ៉ាល់កម្ពុជា (ANZ Royal) ដោយ CDRI ជាវិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវខាងគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ ឈានមុខគេ ហើយ ANZ Royal ក៏ជាធនាគារឈានមុខគេនៅកម្ពុជាដែរ ។ សន្និសីទនេះ មានការអញ្ជើញចូលរួមពីសំណាក់ថ្នាក់ដឹកនាំចំនួន ២៥០នាក់ មកពីជួររាជរដ្ឋាភិបាល វិស័យឯកជន សង្គមស៊ីវិល និងសហគមន៍អភិវឌ្ឍន៍ និងស្រាវជ្រាវនានា ដើម្បីធ្វើការពិភាក្សាពីជោគជ័យ និងបញ្ហាប្រឈមដែលមានក្នុងការអភិវឌ្ឍប្រទេសកម្ពុជា ដោយធ្វើការសង្កត់ធ្ងន់ជាពិសេសទៅលើបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងវិស័យឯកជន និងដើម្បីរួមគ្នាបង្កើតជាអនុសាសន៍សំរាប់គោលនយោបាយ និងគំនិតយោបល់មួយចំនួនសំរាប់សកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេស ។

សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ថ្លែងសុន្ទរកថាគន្លឹះក្នុងសន្និសីទចក្ខុវិស័យ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨

ក្នុងសុន្ទរកថាគន្លឹះបើកអង្គសន្និសីទចក្ខុវិស័យលើកទីពីរនេះ សម្តេច ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានសង្កត់ធ្ងន់ថា មួយទសវត្សរ៍នៃសន្តិភាព និងស្ថិរភាព អាចអោយប្រទេសកម្ពុជា ទទួលបានកំណើនគួរជាទីពេញចិត្ត ព្រមជាមួយនឹងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គមកិច្ចយ៉ាងខ្លាំងក្លា ដូចជាការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្របានច្រើន ចំណូលរាជរដ្ឋាភិបាលកើនឡើង និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធវិស័យសុខាភិបាលនិងការអប់រំ មានភាពប្រសើរឡើង ។ ទោះបីយ៉ាងណាក្តី សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ក៏បានទទួលស្គាល់ផងដែរថា អន្តរកាលទៅរកសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរីមានន័យថា ជាការបន្តបញ្ហាប្រឈមសំរាប់រាជរដ្ឋាភិបាល និងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍របស់ខ្លួន ពិសេសបញ្ហាវិសមភាព និងការបែងចែកផលនៃកំណើនមិនស្មើគ្នា ។ សម្តេច ក៏បានសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើបញ្ហាគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ វិវាទដីធ្លី និងសមត្ថភាពធនធានមនុស្សមានដែនកំណត់ ព្រមជាមួយនឹងការផ្គូផ្គងជំនាញទៅនឹងតំរូវការទីផ្សារពលកម្ម មិនបានត្រឹមត្រូវផងដែរ ជាពិសេសសំរាប់សន្ទុះសេដ្ឋកិច្ចដ៏ខ្លាំងបែបនេះ វិស័យឯកជននៅតែមិនទាន់មានការអភិវឌ្ឍ ។ បញ្ហាទាំងនេះត្រូវបានផ្តល់អាទិភាពខ្ពស់សំរាប់ការអភិវឌ្ឍប្រទេសកម្ពុជានៅជំហានបន្ទាប់ ។

ប្រធានបទសន្និសីទចក្ខុវិស័យ ឆ្នាំ២០០៨ គឺ "ការកៀរគរធនធានកម្ពុជា មានធនធានមនុស្ស ធនធានធម្មជាតិ ធនធានហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងវិបុលភាពប្រកបដោយគុណភាព" ព្រមជាមួយប្រធានបទរងរបស់វគ្គចំនួន ៥ៈ

- ប្រទេសកម្ពុជា : ការពិនិត្យពីស្ថានភាពម៉ាក្រូនៅឆ្នាំ២០០៨
- ការទាញប្រយោជន៍អោយបានប្រសើរបំផុតពីធនធានធម្មជាតិនៅកម្ពុជា ១
- ការទាញប្រយោជន៍អោយបានប្រសើរបំផុតពីធនធានធម្មជាតិនៅកម្ពុជា ២
- ការទាញប្រយោជន៍អោយបានប្រសើរបំផុតពីធនធានមនុស្សប្រទេសកម្ពុជា
- ប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៨ និងទៅអនាគត

ទស្សនាវដ្តីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជាលេខនេះ ផ្តោតលើបញ្ហាសំខាន់ៗដែលបានពិភាក្សាក្នុងសន្និសីទចក្ខុវិស័យ និងការជាប់ទាក់ទងរបស់បញ្ហានេះទៅនឹងគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍប្រទេសកម្ពុជា ។CDRI និង ANZ Royal ក៏កំពុងធ្វើការសង្ខេបលទ្ធផលរបស់សន្និសីទជាភាសាខ្មែរ និងអង់គ្លេស សំរាប់ដាក់ជូនដល់អ្នកបង្កើតគោលនយោបាយ និងអ្នកមានឥទ្ធិពល ។ កម្មវិធី បទបង្ហាញ និងឯកសារសន្និសីទផ្សេងៗទៀត អាចស្វែងរកបាននៅវែបសាយរបស់ CDRI: www.cdri.org.kh.

* ឡាវី ស្រេន្ត នាយកប្រតិបត្តិនៃវិទ្យាស្ថាន CDRI សរុបទិដ្ឋភាពទូទៅនៃសន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៨ ។

មាតិកា

កម្ពុជាៈ ទិដ្ឋភាពម៉ាក្រូ ឆ្នាំ២០០៨ .... ២
ការទាញប្រយោជន៍ឱ្យបានប្រសើរបំផុតពីធនធានធម្មជាតិនៅកម្ពុជា........ ៦
ការទាញប្រយោជន៍ឱ្យបានប្រសើរបំផុតពីធនធានមនុស្សប្រទេសកម្ពុជា........ ៩
ភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ-វិស័យឯកជន ១២
ដីធ្លី ទ្រព្យសម្បត្តិ អចលនទ្រព្យ........ ១៥
តាមដានសេដ្ឋកិច្ច – ស្ថានភាពក្រៅប្រទេស........ ១៧
– ស្ថានភាពក្នុងប្រទេស........ ១៩
ព័ត៌មានថ្មីៗពី វិទ្យាស្ថាន CDRI ២៤

ប្រទេសកម្ពុជា៖ ការពិនិត្យពីស្ថានភាពម៉ាក្រូនៅឆ្នាំ២០០៨ សូចនាករសំខាន់ៗ បញ្ហាប្រឈមខាងអភិវឌ្ឍន៍ តំបន់យើង វិស័យឯកជន

បណ្ឌិត Hossein Jalilian អធិប្បាយត្រួសៗពីបទបង្ហាញទាំងបួនក្នុងវគ្គទី១ នៃសន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៨ និងលទ្ធផលសំខាន់ៗនៃការពិភាក្សាជាបន្តមកទៀត ។*

សន្និសីទចក្ខុវិស័យឆ្នាំ២០០៧ មានលក្ខណៈសំខាន់មួយទៀតក្នុងវគ្គស្ដីពីទិដ្ឋភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចនៅប្រទេសកម្ពុជា ។ ដូចគ្នាដែរ វគ្គដំបូងនៃសន្និសីទឆ្នាំ២០០៨ បានបង្ហាញពីប្រធានបទដ៏សំខាន់ដូចខាងលើ ។ វគ្គនេះត្រូវបានសំរបសំរួលដោយ ឯកឧត្តមបណ្ឌិត ហង់ ជួនណារ៉ុន[១] ហើយអ្នកធ្វើបទបង្ហាញមានដូចជា លោក John Nelmes[២] ដែលបានលើកពីសូចនាករម៉ាក្រូសំខាន់ៗ បណ្ឌិត Hossein Jalilian បានបូកសរុបពីបញ្ហាប្រឈមខាងអភិវឌ្ឍន៍ លោក Gary Runciman[៣] បានពិភាក្សាពីបញ្ហាមួយចំនួនពាក់ព័ន្ធនឹងវិស័យឯកជន យោងតាមទស្សនៈរបស់វិស័យធនាគារនិងហិរញ្ញវត្ថុ និងសាស្ត្រាចារ្យ Zhang Yuyan[៤] ដែលបកស្រាយពីបញ្ហាទាក់ទងនឹងកត្តាស្ថាប័នក្នុងតំបន់យើង ។ សរុបមក ជាដំបូងមានការបង្ហាញពីខ្លឹមសារសំខាន់ៗនៃវគ្គនេះ បន្ទាប់មកគឺបទបង្ហាញដោយលោក John Nelmes ។

វគ្គនេះផ្ដល់ព័ត៌មានថ្មីៗលើ បញ្ហាដែលបានលើកឡើងក្នុងសន្និសីទចក្ខុវិស័យឆ្នាំ២០០៧ ។ លោក John Nelmes ផ្ដល់ទិន្នន័យពាក់ព័ន្ធលើប្រធានបទនេះ ហើយបង្ហាញថា ដំណើរការសេដ្ឋកិច្ចដ៏ខ្លាំងក្លានាពេលថ្មីៗបានថយល្បឿនបន្ដិចវិញនាបច្ចុប្បន្ន ដោយសារវិស័យកាត់ដេរកម្ពុជា និងសេដ្ឋកិច្ចសហរដ្ឋអាមេរិកបានធ្លាក់ចុះ ។ ស្របពេលជាមួយគ្នា អតិផរណាកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំង ដែលអាចមកពីការឡើងថ្លៃម្ហូបអាហារ និងប្រេង នៅទីផ្សារអន្តរជាតិ ។ ទាក់ទិននឹងកត្តាក្នុងស្រុកដែលបង្កកំណើនអតិផរណានេះ លោក Nelmes បញ្ជាក់ថា វាបណ្ដាលមកពីកំណើនតំរូវការក្នុងស្រុកដែលបានបង្កើនថ្លៃពលកម្ម ហើយកំណើនថ្លៃពលកម្មបានរួមចំណែកធ្វើអោយទំនិញឡើងថ្លៃ និងបង្កើនចំណាយទ្រទ្រង់ការិតជីវភាព ។ អត្ថបទទាំងស្រុងនៃបទបង្ហាញរបស់លោក Nelmes មានបង្ហាញជូននៅខាងក្រោយសេចក្ដីសង្ខេបនេះ ។

បណ្ឌិត Jalilian បានធ្វើបទបង្ហាញទាក់ទងនឹងបញ្ហាសំខាន់ៗដែលសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសកម្ពុជាកំពុងប្រឈម ។ ទោះបីកំណើនជារួមរបស់ប្រទេសកម្ពុជាក្នុងមួយទសវត្សរ៍ចុងក្រោយ មានសន្ទុះខ្លាំងក៏ដោយ ប៉ុន្តែភាពក្រីក្រនៅតែមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរ ហើយការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រគួរតែបានច្រើនជាងនេះ ។ លោកបានវែកញែកថា កំណើន និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រនៅកម្ពុជានៅមានកំរិតទាបនៅឡើយ បើធៀបនឹងកំណើននិងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រនៅក្នុងតំបន់ និងនៅប្រទេសចិន ។ លោកអះអាងទៀតថា លទ្ធផលមិនសូវល្អបែបនេះ បណ្ដាលមកពីមូលដ្ឋាននៃកំណើនមានលក្ខណៈតូចចង្អៀតដោយប្រមូលផ្ដុំតែលើវិស័យកាត់ដេរ សំណង់ និងទេសចរណ៍ ។ ចំណែកកំណើនក្នុងវិស័យកសិកម្មដែលសំខាន់បំផុតសំរាប់ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ វាមានសភាពមិនទៀងទាត់ និងមានកំរិតទាប ។ ដូច្នេះដើម្បីធ្វើអោយកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព កំណើនត្រូវមានលក្ខណៈរាប់បញ្ចូលបានកាន់តែខ្លាំង និងត្រូវមានចំណងទាក់ទងកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពរវាងវិស័យខុសៗគ្នា និងក្នុងវិស័យនីមួយៗ ។ កំណើនត្រូវចាត់ទុកថា មានលក្ខណៈរាប់បញ្ចូល ប្រសិនបើវាផ្ដល់ឱ្យម្នាក់ៗនូវលទ្ធភាពស្មើៗគ្នាក្នុងការទទួលបានឱកាសល្អដែលវាបានបង្កើតឡើង ។ លោកបណ្ឌិតបានសង្កត់ធ្ងន់ពីតួនាទីសំខាន់ដែលវិស័យឯកជន រដ្ឋាភិបាល និងរចនាសម្ព័ន្ធអភិបាលកិច្ចល្អប្រសើរ អាចដើរតួក្នុងដំណើរការនេះ ។ ដោយគូសបញ្ជាក់ពីសារៈសំខាន់នៃការកែលំអកសិកម្មអោយដើរតួជាមធ្យោបាយសំរាប់កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ លោកបានលើកពីតួនាទីដ៏សំខាន់នៃ ការចុះបញ្ជីនិងការបែងចែកដីធ្លី សិទ្ធិលើអចលនទ្រព្យកាន់តែច្បាស់លាស់ ការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងការអភិវឌ្ឍទីផ្សារជាទូទៅ ។ កង្វះខាតស្ថាប័នរឹងមាំព្រមទាំង កង្វះក្របខណ្ឌនិងការដាក់អនុវត្តច្បាប់បទប្បញ្ញត្តិ គឺជាឧបសគ្គដែលបន្តរាំងដល់កំណើន ។ លោកបានបញ្ជាក់ទៀតថា បណ្ដាស្ថាប័នក្នុងតំបន់មានតួនាទីសំខាន់ក្នុង ការជំរុញអោយមានការបង្កើតស្តង់ដារ និងការពង្រឹងអនុវត្តព្រមទាំងជួយគាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍទីផ្សារសេរី ។

លោក Gary Runciman បានធ្វើបទបង្ហាញផ្ដោតទៅលើតួនាទីរបស់វិស័យធនាគារ និងលំហូរមូលធន។ លោកបានលើកថា វិស័យហិរញ្ញវត្ថុបានកើនខ្លាំងអស្ចារ្យដោយចាប់ផ្ដើមពីមូលដ្ឋានមួយដ៏ទាប ហើយប្រាក់បញ្ញើបានកើនឡើងខ្ពស់ជាងការផ្ដល់កំចី ។ ដោយទំនុកចិត្តលើវិស័យធនាគារកាន់តែប្រសើរឡើង វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (FDI) នៅកម្ពុជា ត្រូវបានវិនិយោគិនយកមកតំកល់នៅក្នុងធនាគារ ហើយប្រាក់នៅសល់របស់អាជីវកម្ម ក៏ផ្ញើទុកនៅធនាគារដែរ ។ ស្ថាប័នមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ (MFIs) មិនទាន់ប្រមូលបានប្រាក់បញ្ញើទេ ហើយក៏មិនមែនជាមធ្យោបាយពិតជាក់ស្ដែងសំរាប់ចូលទៅក្នុងវិស័យផ្លូវការដែរ ។ លោក Runciman បានលើកថា ការផ្ដល់កំចីបានកើនសន្ធឹកណាស់ ហើយកំចីទាំងនោះភាគច្រើនមានដាក់អចលទ្រព្យធានា ដែលធ្វើឱ្យប្រជាជនព្យាយាមបង្កើនមូលធនជាអចលនទ្រព្យ ។ ដោយយោងដល់ស្ថាប័នធនាគារទាំង ២២ ដែលកំពុងប្រកួតប្រជែងគ្នាធ្វើអាជីវកម្ម លោកអះអាងថា វិស័យធនាគារមានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែង ដូច្នេះសហគ្រាសនានាអាចទទួលផលចំណេញពីស្ថានភាពនេះ ។

លោក Runciman បានបញ្ជាក់ថា កំណើនយ៉ាងលឿននាពេលថ្មីៗក្នុងវិស័យធនាគារ បង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ពីទំនុកចិត្តកាន់តែច្រើនលើប្រាក់បញ្ញើនឹងការផ្ដល់ឥណទាន រួមទាំងទំនុកចិត្តយ៉ាងខ្លាំងពីអាជីវកម្មក្នុងស្រុក និងកំណើនវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស ។ ទោះយ៉ាងនេះក្ដី ក៏កំចីភាគច្រើននៅតែត្រូវធានាដោយដីធ្លី ដូច្នេះហើយការផ្ដល់កំចីមានដែនកំណត់ ពីព្រោះការធ្វើប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីត្រូវចំណាយច្រើន និងមានការលំបាកក្នុងការដាក់ជាវត្ថុធានា ។ ឧបសគ្គផ្សេងៗទៀតចំពោះការទទួលបានហិរញ្ញវត្ថុ គឺកង្វះខាតការពង្រឹងអនុវត្តក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ពាណិជ្ជកម្ម ការលំបាកនឹងទទួលបានកំចីដោយសារកង្វះឯកសារបញ្ជាក់ និងកង្វះខាតលទ្ធភាពក្នុងការប្រើទ្រព្យផ្សេងទៀត (ដូចជាទ្រព្យអាជីវកម្មជាដើម) ដើម្បីធានាកំចី ។ ហានិភ័យក្នុងវិស័យធនាគារមានដូចជា ប្រាក់ចំណូលទាបក្នុងវិស័យនេះជាទូទៅដោយសារមានកំចីមិនដំណើរការ(ពិបាកទារ)ច្រើន និងទំនុកចិត្តទាប ដោយសារគ្មានការពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់ ។

បញ្ហាធំៗដែលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ជាអាទិភាព មានដូចជា៖

- ប្រាក់ចំណូលទាប៖ កំចីមិនដំណើរការកំពុងកើនឡើង ។ ទោះបីប្រាក់ចំណូលរបស់ធនាគារកើនឡើងក៏ដោយ ក៏វានៅមានកំរិតទាបខ្លាំងណាស់សំរាប់ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ។

* លោក Hossein Jalilian ជានាយកខាងស្រាវជ្រាវនៃវិទ្យាស្ថាន CDRI

- វិស័យហិរញ្ញវត្ថុរឹងមាំ ជាកត្តាសំខាន់បំផុតសំរាប់កំណើន ។
- កង្វះខាតរបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុ និងទិន្នន័យអាចទុកចិត្តបានធ្វើអោយប្រតិបត្តិការមានបន្ទុកចំណាយខ្ពស់ៈ ប្រជាជនមិនអាចបង្ហាញពីមធ្យោបាយដែលពួកគេនឹងសងកំចីវិញបានទេ ហើយចំណុចនេះបង្កើនហានិភ័យ និងថ្លៃឥណទាន (ការប្រាក់) ។
- ការពង្រឹងការប្រមូលពន្ធ របាយការណ៍ពន្ធ និងលិខិតប្រកាសបង់ពន្ធ ធ្វើអោយការកំណត់ហានិភ័យកាន់តែធ្វើបានត្រឹមត្រូវ ប៉ុន្តែព័តិមានទាំងនេះមិនមែនបើកចំហឱ្យគ្រប់អាជីវកម្មនោះទេ ។ អាជីវកម្មដែលធ្វើការជាមួយធនាគារយូរមកហើយអាចទទួលបានកំចី ពីព្រោះធនាគារបានដឹងពីស្ថានភាពរបស់ពួកគេ ។
- ចំណាយដ៏ខ្ពស់ដើម្បីទទួលបានឯកសារប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដី រាំងស្ទះដល់ការទទួលបានឥណទាន ព្រោះមានធនាគារតែមួយចំនួនតូចដែលអាចផ្ដល់កំចីដោយមានការដាក់ដីធ្លីធានា ។
- ពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មៈ បើគ្មានការពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់នោះទេ ការមិនជឿទុកចិត្តនឹងកើនឡើង ។ កំណែលំអការពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់ អាចកាត់បន្ថយការយកដីធ្វើជាវត្ថុធានា ដោយយកទ្រព្យដទៃ មកជំនួសវិញ ។

លោក Zhang Yuyan បានធ្វើការពិនិត្យជាលក្ខណៈតំបន់ដោយប្រៀបធៀបកំណើន និងការអភិវឌ្ឍរបស់ប្រទេសមួយចំនួនក្នុងតំបន់។ លោកបានលើកឡើងថា កំណើន ផសស ដ៏ខ្លាំងក្នុងប្រទេសចិន បានមកពីកំណែទំរង់ការបើកចំហប្រទេសចិន និងដំណើរការកាន់តែល្អនៃទីផ្សារ ។ លោកបានសង្កត់ធ្ងន់ពីសារៈសំខាន់នៃសមាហរណកម្មក្នុងតំបន់ ក្នុងការជំរុញអោយទីផ្សារនានាក្នុងតំបន់បើកចំហកាន់តែច្រើន និងមានដំណើរការកាន់តែប្រសើរ ។

លោក Zhang Yuyan បានបញ្ជាក់ថា ប្រទេសចិនស្វាគមន៍ចំពោះការចូលរួមរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងការរៀបចំស្ថាប័នកិរិតតំបន់ដូចជា អាស៊ាន និងសហប្រតិបត្តិការកិរិតអនុតំបន់ (ដូចជា អនុតំបន់ទន្លេមេគង្គជាដើម) ។ ប៉ុន្តែដើម្បីទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីសមាហរណកម្មតំបន់នេះ ប្រទេសជាសមាជិក គួរតែអនុវត្តវិធានការមួយចំនួនដូចតទៅៈ

- ការពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់អចលនទ្រព្យអោយបានតឹងរឹង មានសារៈសំខាន់ណាស់សំរាប់ការអភិវឌ្ឍទីផ្សារ ។ បញ្ហាចោទមួយគឺ តើស្ថាប័នណាទទួលខុសត្រូវធ្វើការពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់នេះ ។
- កំណើនសកម្មភាពតំបន់ភាវូបនីយកម្ម ទំនងនាំអោយមានស្តង់ដារនីយកម្មនៃច្បាប់ពាណិជ្ជកម្ម ដែលនឹងជួយទ្រទ្រង់ការពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់អចលនទ្រព្យ ។
- ដើម្បីពង្រឹងតួនាទីស្ថាប័នក្នុងតំបន់ ប្រទេសទាំងអស់ត្រូវមានសិទ្ធិស្មើគ្នា ហើយកិច្ចព្រមព្រៀងនានា ត្រូវបំរើផលប្រយោជន៍គ្នាទៅវិញទៅមក ។ ការពង្រឹងសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់ទាមទារការអត់ធ្មត់ ព្រោះទំនាក់ទំនងរវាងប្រទេសចូលរួមមានភាពស្មុគស្មាញ ។

ខាងក្រោមនេះ ជាសេចក្ដីសង្ខេបទស្សនៈរួមនៃការអភិវឌ្ឍម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ដែលលោក John Nelmes បានបង្ហាញជូនអង្គសន្និសីទ ។

ប្រទេសកម្ពុជាៈ ការអភិវឌ្ឍម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច

លោក Nelmes បានដកស្រង់ការលូតលាស់សេដ្ឋកិច្ចនាពេលថ្មីៗមួយចំនួន ព្រមទាំងលើកជាជំរើសគោលនយោបាយខ្លះៗ ដើម្បីពង្រឹង និងរក្សាកំណើនអោយបានយូរអង្វែង ។ ផ្អែកតាមទំរង់នៃបទបង្ហាញ ផ្នែកនេះចែកចេញជាពីរភាគគឺ ភាគទី១ បង្ហាញពីការលូតលាស់នាពេលថ្មីៗ ព្រមទាំងចក្ខុវិស័យ រីឯភាគទី២ ធ្វើការពិចារណាពីជំរើសគោលនយោបាយមួយចំនួន ។

ការលូតលាស់នាពេលថ្មីៗ និងចក្ខុវិស័យ

បទបង្ហាញរបស់លោក Nelmes ជាទូទៅកោតសរសើរពីស្ថានភាព និងការគ្រប់គ្រងសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ។ លោកបានលើកឡើងថា នៅឆ្នាំ២០០៧ ប្រទេសកម្ពុជាមានអត្រាកំណើន ៩,៥% ។ ប៉ុន្តែអត្រាកំណើននេះ ទំនងធ្លាក់ចុះបន្តិចវិញក្នុងរយៈពេលខ្លីខាងមុខ ដូចមានបង្ហាញជូនខាងក្រោម ដោយសារហេតុផលមួយចំនួន ដូចជាកំណើនអតិផរណាជាដើម ។

ទោះបីមានជោគជ័យល្អដូច្នេះក្ដី លោក Nelmes បានក្រើនរំលឹកថា នៅមានបញ្ហាប្រឈម និងហានិភ័យធំៗមួយចំនួន ក្នុងរយៈពេលមធ្យមដូចជាការបន្តធ្លាក់ចុះក្នុងវិស័យកាត់ដេរ និងកំណើនអតិផរណាដែលបណ្ដាលមកពីកត្តាអន្តរជាតិ ។ ក្នុងបរិបទបែបនេះ កម្ពុជាពិបាកនឹងបន្តទទួលបានការលូតលាស់ខ្លាំងក្លា និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រដ៏ច្រើនៗ ។

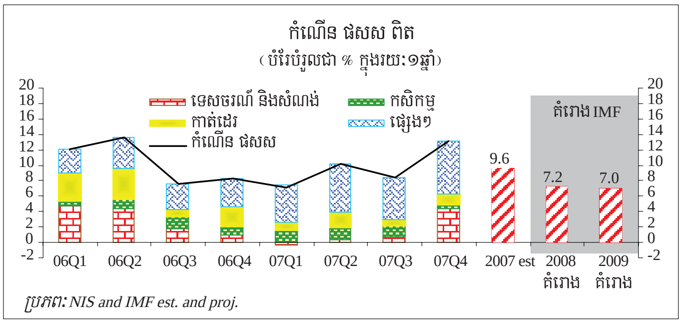

ប្រភពៈ NIS and IMF est. and proj.

ក្នុងអំឡុងពេលនេះ សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាមានអតិផរណាកំរិតខ្ពស់ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងជាសំខាន់ ការឡើងថ្លៃប្រេង និងឡើងថ្លៃម្ហូបអាហារអន្តរជាតិ ។ ការ ធ្លាក់ថ្លៃប្រាក់ដុល្លារUS ក៏ជួយបង្កើនអតិផរណាដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក៏មានសញ្ញាខ្លះនៃសំពាធអតិផរណាក្នុងស្រុកដែរ ដែលបង្កជាសំខាន់ដោយសារកំណើនតំរូវការកំលាំងពលកម្ម ។

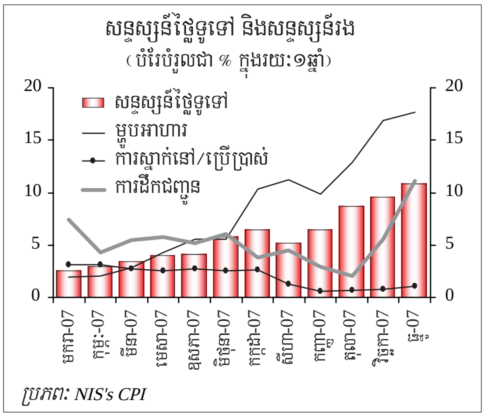

ប្រភពៈ NIS's CPI

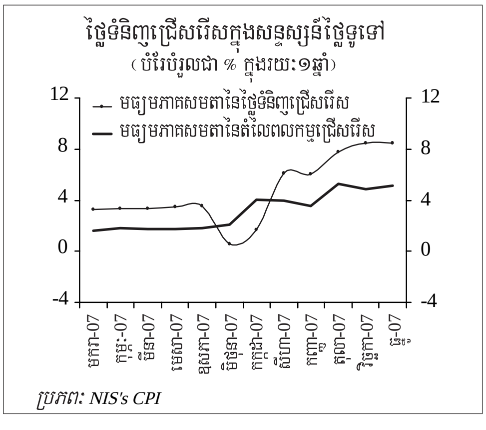

ប្រភពៈ NIS's CPI

ទោះបីជាអតិផរណារំពឹងថានឹងថយចុះក្នុងឆ្នាំ២០០៨ក្តី ក៏ហានិភ័យអតិផរណាបានកើនឡើង ។ ហានិភ័យទាំងនេះ មានប្រភពចំបងមកពីខាងក្រៅ ប៉ុន្តែកត្តាខាងក្នុងក៏ដើរតួនាទីសំខាន់ដែរ ។

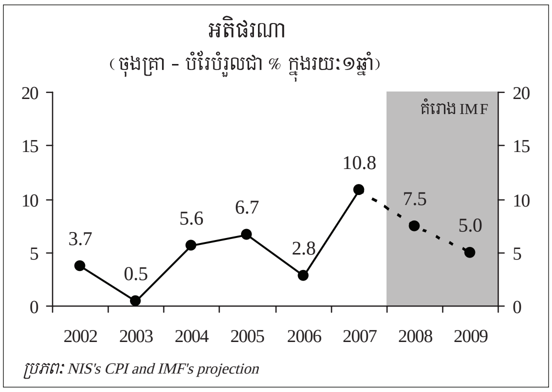

ប្រភព: NIS's CPI and IMF's projection

មូលហេតុមួយនៃកំណើនសំពាធអតិផរណានេះគឺ នៅកម្ពុជាប្រព័ន្ធធនាគារបានរីកលូតលាស់យ៉ាងខ្លាំង ដែលនាំអោយមានកំណើនរូបិយវត្ថុយ៉ាងខ្លាំងដែរ ។ ក្រាហ្វិកខាងក្រោមបង្ហាញថា ការផ្តល់ឥណទានបានកើនឡើងជាប់រហូតក្នុងអំឡុងពេលថ្មីៗនេះ ដែលជះឥទ្ធិពលដល់អត្រាកំណើនរូបិយវត្ថុ ។ ប្រសិនបើគ្មានការទប់ស្កាត់ទេ អត្រាអតិផរណានឹងកើនឡើងថែមទៀត ។ បើសិនកំណើនរូបិយវត្ថុមិនដើរស្របគៀកគ្នានឹង កំណើនពិតក្នុងសេដ្ឋកិច្ចទេ វាអាចនាំអោយមានកំណើនអតិផរណា ។

ប្រភព: NBC's Monetary Survey

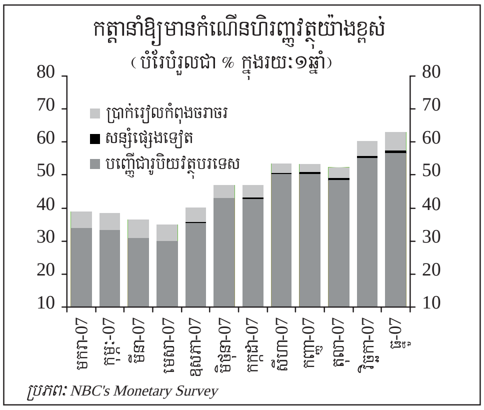

ប្រភព: NBC's Monetary Survey

រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាមានកំណើនចំណូលខ្ពស់ តែមានកំណើនចំណាយទាប ។ ជាសញ្ញាសំគាល់នៃកំណែលំអក្នុងការងារគ្រប់គ្រងសេដ្ឋកិច្ច លោក Nelmes បានលើកថា ប្រាក់ចំណូលរបស់រដ្ឋកើន ២២% ក្នុងឆ្នាំ២០០៧ ដែលបញ្ជាក់ថាការប្រមូលពន្ធបានធ្វើឡើងយ៉ាងល្អ ។ កំណើនចំណូលនេះ មានផលវិជ្ជមានចំពោះចំណាយលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ការអប់រំ និងសេវាថែទាំសុខភាព ។ ប៉ុន្តែការទ្រទ្រង់ស្ថានភាពអោយនៅតែល្អតទៅទៀត អាចកាន់តែលំបាក ប្រសិនបើកំណើនថយចុះក្នុងរយៈពេលមធ្យម ។ លោកបានបង្ហាញថា កំណើនចំណាយមានអត្រាទាបជាងកំណើនចំណូល ដូច្នេះរដ្ឋាភិបាលអាចបង្កើនប្រាក់បញ្ញើ និងកាត់បន្ថយឱនភាព (ក្រាហ្វិកខាងក្រោម) ដែលអាចធ្វើអោយអតិផរណាថយចុះខ្លះ ។ ប៉ុន្តែដូចមានពិភាក្សាតាមក្រោយទៀត ចំណាយជាមូលធនរបស់រដ្ឋាភិបាលត្រូវកើនឡើងជាសំខាន់ ដើម្បីបង្កើនសក្តានុពលនៃការរីកលូតលាស់ ។

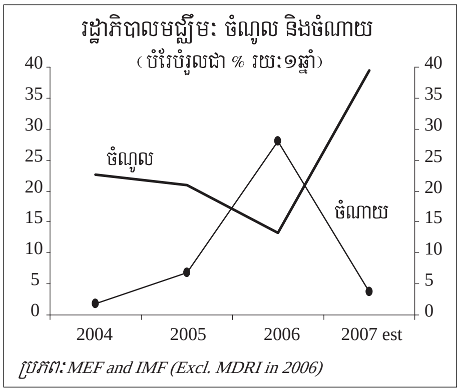

ប្រភព: MEF and IMF (Excl. MDRI in 2006)

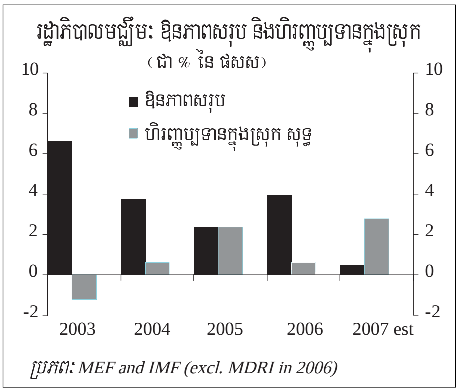

ប្រភព: MEF and IMF (excl. MDRI in 2006)

បញ្ហាគោលនយោបាយ

តាមរយៈការពិនិត្យត្រួសៗពីសេដ្ឋកិច្ចដូចខាងលើ បញ្ហាជំរើសគោលនយោបាយមួយចំនួនបានផុសឡើង ក្នុងនេះមានមួយចំនួនបានលើកយកមកពិភាក្សាដូចខាងក្រោម ។

ដោយសារហេតុផលមួយចំនួន ជាពិសេសដើម្បីលើកកំពស់កំរិតជីវភាព ការរក្សាកំណើនអោយមានកំរិតខ្ពស់ ក្នុងរយៈពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែង ជាកត្តាសំខាន់បំផុត ។ តួលេខខាងក្រោមបង្ហាញពីប្រាក់ចំណូលសក្តានុពលក្នុងមនុស្សម្នាក់ ដោយផ្អែកលើអត្រាកំណើនថេរក្នុងអំឡុងពេល ២២ឆ្នាំខាងមុខ ។ ដូចមានបង្ហាញក្នុងក្រាហ្វិក បំរែបំរួលអត្រាកំណើនតែបន្តិច អាចធ្វើអោយកំរិតផសស ក្នុងមនុស្សម្នាក់ ប្រែប្រួលខុសគ្នាយ៉ាងច្រើន ក្នុងរយៈពេលដ៏ខ្លី ។ ភាពខុសគ្នារវាងសេណារីយ៉ូដែលបានបង្ហាញជូន វាជាប់ទាក់ទងជាសំខាន់នឹងភាពខុសគ្នារវាង គោលនយោបាយដែលបានអនុវត្ត ។ ចំពោះជំរើសគោលនយោបាយសំរាប់កំណើនខ្ពស់ ប្រទេសកម្ពុជាគួរអនុវត្តវិធានការមួយចំនួន ដែលក្នុងនោះវិធានការសំខាន់ៗជាងគេមានដូចខាងក្រោម ។

ដើម្បីរក្សាបានអត្រាកំណើនខ្ពស់ រដ្ឋាភិបាលត្រូវចំណាយច្រើនថែមទៀតលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ការថែទាំសុខភាព និងអប់រំ ។ យោងតាមលក្ខណៈផ្ទាល់នៃសេវាកម្មទាំងនេះ ហើយនិងការរារាំងនិងការលំបាកជាទូទៅរបស់វិស័យឯកជន ដើម្បីធ្វើវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត/សង្គមកិច្ច រដ្ឋាភិបាលត្រូវដើរតួនាទីប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពក្នុងវិស័យទាំងនោះ ។ ប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសជិតខាង មានគំលាតគ្នាយ៉ាងខ្លាំង យោងតាមសូចនាករខាង

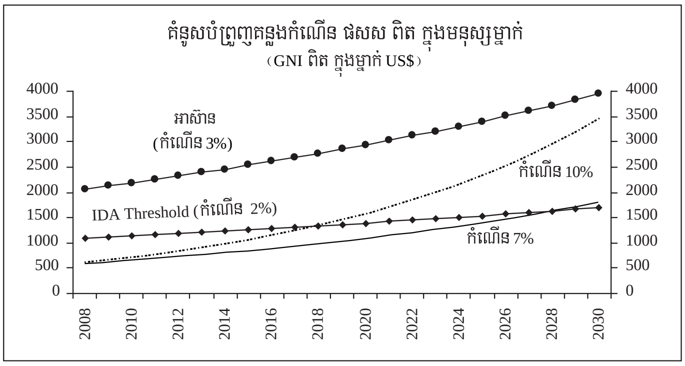

សេដ្ឋកិច្ច/សង្គមកិច្ច ដូចខាងក្រោម ហើយគំលាតទាំងនេះ ត្រូវតែកាត់បន្ថយ ។ ប៉ុន្តែដើម្បីអោយមានចីរភាព ចំណាយបែបនេះត្រូវតែដោះស្រាយតាមរយៈការប្រឹងប្រែងរកចំណូលយ៉ាងខ្លាំងក្លាជាបន្តទៀត ។ ក្រាហ្វិកខាងក្រោមបង្ហាញពី កំណើនប្រាក់ចំណូលរដ្ឋាភិបាលមជ្ឈឹមដ៏ល្អមួយក្នុងពេលថ្មីៗនេះ ប៉ុន្តែតួលេខចុងក្រោយ នៅតែទាបជាងតួលេខមធ្យមសំរាប់ប្រទេសប្រហាក់ប្រហែលគ្នាឯទៀតនៅអាស៊ី ។

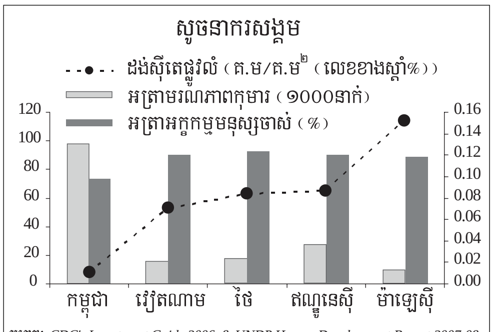

ប្រភព: CDC's Investment Guide 2006, & UNDP Human Development Report 2007-08

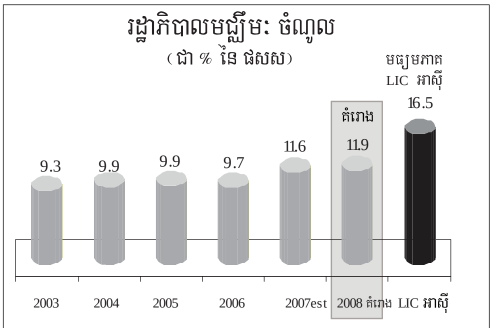

ប្រភព: MEF and IMF (excl. MDRI in 06)

ដើម្បីអោយមានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយចីរភាព ជាការសំខាន់ដែរដែលត្រូវគ្រប់គ្រងអតិផរណាអោយបាន ហើយអតិផរណាកំរិតទាបជាកត្តាគន្លឹះសំរាប់កំណើន និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។ ក្រាហ្វិកខាងក្រោមបង្ហាញពីចំណងទាក់ទងរវាងអតិផរណា និងកំណើន ផសស ក្នុងទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ ដែលជាទូទៅរយៈពេលមានអតិផរណាខ្ពស់ តែងមានកំណើន ផសស កំរិតទាប (១៩៩៥-២០០០) ហើយរយៈពេលមានអតិផរណាទាប តែងមានកំណើន ផសស ខ្ពស់ (២០០១-២០០៧) ។ កត្តាសំខាន់មួយទៀតដែលជួយជំរុញកំណើន គឺការត្រួតពិនិត្យវិស័យធនាគារយ៉ាងខ្លាំងក្លាជាបន្តទៀត ។ កំណើនលទ្ធភាពទទួលបានឥណទាន និងសេវាហិរញ្ញវត្ថុ មានសារៈសំខាន់ណាស់សំរាប់សេដ្ឋកិច្ចដែលកំពុងរីកលូតលាស់ ។ ការពឹងផ្អែកលើសេវាទាំងនេះទំនងជាពាក់ព័ន្ធដោយផ្ទាល់ទៅនឹង ទំនុកចិត្តរបស់អ្នកប្រើប្រាស់ទៅលើវិស័យធនាគារ ហើយការត្រួតពិនិត្យយ៉ាងខ្លាំងក្លាលើ សេវាកម្មធនាគារ អាចជាមធ្យោបាយមួយសំរាប់បង្កើនទំនុកចិត្តនេះ ។

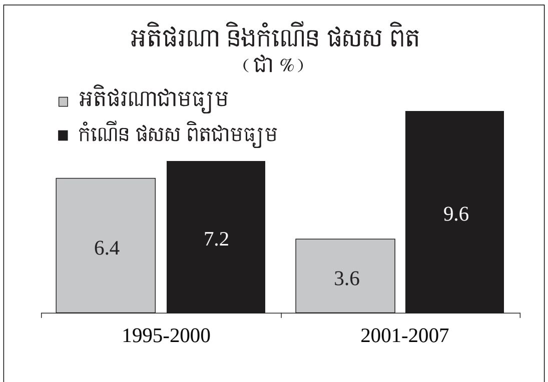

ប្រភព: NIS (and IMF est for 2007)

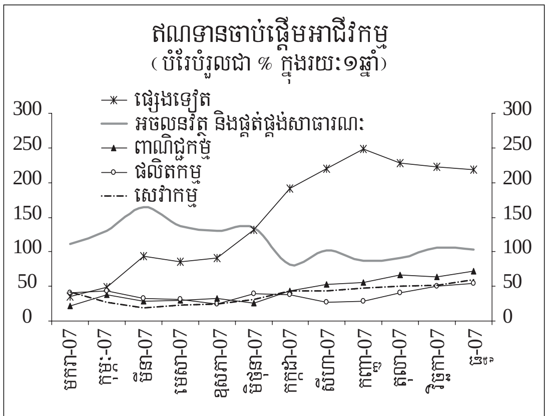

ប្រភព: NBC's Economic & Monetary Statistics

សេចក្តីសន្និដ្ឋានសំរាប់វគ្គ

សារដែលផុសចេញពីវគ្គនេះគឺ សេដ្ឋកិច្ចជាទូទៅមានស្ថានភាពល្អ ហើយចក្ខុវិស័យខាងម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចក៏ល្អប្រសើរដែរ ។ ប៉ុន្តែយោងតាមកំរិតអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសយ៉ាងទាប ដូចបញ្ជាក់ឡើងដោយតួលេខ ផសស ក្នុងមនុស្សម្នាក់ យុទ្ធសាស្ត្រដើម្បីសំរេចកំណើនកំរិតខ្ពស់គឺសំខាន់ខ្លាំងណាស់ ។ ដើម្បីទ្រទ្រង់យុទ្ធសាស្ត្រនេះ វិធានការមួយចំនួនត្រូវអនុវត្ត ដើម្បីការពារស្ថិរភាពសេដ្ឋកិច្ច កុំអោយមានការប៉ះពាល់អវិជ្ជមាន ហើយក្នុងនេះត្រូវសង្កត់ធ្ងន់លើការគ្រប់គ្រងអតិផរណា ។ ចំណុចសំខាន់មួយទៀតគឺត្រូវធានាថា កំណើនសេដ្ឋកិច្ចមានលក្ខណៈ "រាប់បញ្ចូល" និងផ្តល់ផលចំណេញស្មើភាពគ្នាដល់អ្នកចូលរួមទាំងអស់។ ក្នុងបរិបទនេះ បញ្ហាចោទខាងស្ថាប័ន និងអភិបាលកិច្ចត្រូវតែដោះស្រាយប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ។ បញ្ហាមួយដែលកម្ពុជាកំពុងប្រឈមមុខគឺ ភាពក្រីក្រកំរិតខ្ពស់ និងល្បឿនកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រយឺត ។ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមនេះអោយកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព ចាំបាច់ត្រូវធ្វើអោយកសិកម្មកាន់តែមានសន្ទុះឡើង ហើយរបាយការណ៍អភិវឌ្ឍន៍ប្រចាំឆ្នាំ២០០៧-០៨ បោះពុម្ពផ្សាយដោយ CDRI[៥] មានផ្តល់ព័ត៌មានលំអិតមួយចំនួនពីមធ្យោបាយដើម្បីទទួលបានជោគជ័យនេះ ។

កំណត់សំគាល់

១. អគ្គលេខាធិការនៃឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ចជាតិ និងអគ្គលេខាធិការនៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ និងប្រធានក្រុមប្រឹក្សាភិបាលនៃ CDRI
២. តំណាងមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ (IMF) ប្រចាំប្រទេសកម្ពុជា
៣. ប្រធានផ្នែកសេវាកម្មហិរញ្ញវត្ថុសំរាប់សហគ្រាសនៃធនាគារ ANZ Royal
៤. សាស្ត្រាចារ្យ និងនាយកវិទ្យាស្ថានសិក្សាអាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក បណ្ឌិតសភាវិទ្យាសាស្ត្រសង្គមចិននៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន
៥. CDRI (២០០៨) សង្ខេបរបាយការណ៍អភិវឌ្ឍន៍ប្រចាំឆ្នាំ២០០៧-០៨

ការទាញផលប្រយោជន៍ឱ្យបានប្រសើរបំផុតពីធនធានធម្មជាតិនៅកម្ពុជា: ព្រៃឈើ ជលផល រ៉ែ

*បណ្ឌិត Brett M. Ballard សង្ខេបពីខ្លឹមសារសំខាន់ៗនៃបទបង្ហាញទាំង៤ ក្នុងវគ្គទី២ នៃសន្និសីទចក្ខុវិស័យឆ្នាំ២០០៨ ហើយនិងលទ្ធផលនៃការពិភាក្សាជាបន្តមកទៀត ។ **

ក្នុងសុន្ទរកថាបើកសន្និសីទ សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន បានកត់សំគាល់ថា ភាពសំបូរធនធានធម្មជាតិ គឺជាផ្លូវឆ្ពោះទៅរកការអភិវឌ្ឍ ការរីកលូតលាស់ និងវិបុលភាព ប៉ុន្តែការធ្វើអោយធនធានក្លាយជាពរជ័យគឺជាបញ្ហាប្រឈមមួយ ។ សម្តេចបានបន្តទៀតថា កម្ពុជាបានមើលឃើញបញ្ហាមួយចំនួន ទាក់ទងនឹងការប្រើប្រាស់ ការគ្រប់គ្រងដីធ្លី ព្រៃឈើ និងជលផល ហើយការប្រើប្រាស់ដីមិនអស់លទ្ធភាព ការកាប់ទន្ទ្រានព្រៃឈើយកដី និងទំនាស់លើការកាន់កាប់ដីធ្លីនិងធនធានធម្មជាតិ នៅតែជាបញ្ហាប្រឈមសំរាប់រដ្ឋាភិបាល ។ សម្តេចបានបញ្ជាក់ថា ការរកឃើញប្រេងកាតនិងឧស្ម័នធម្មជាតិ បានធ្វើអោយមានការជជែកដេញដោលលើការគ្រប់គ្រងចំណូលពីធនធានទាំងនេះ ប៉ុន្តែបញ្ហាចំបងបំផុតរបស់កម្ពុជាក្នុងរយៈពេលមធ្យម គឺ តើប្រេងកាត និងចំណូលផ្សេងៗ អាចជំរុញអោយមានចំរុះកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រកាន់តែច្រើន រឺយ៉ាងណា ។

សេចក្តីផ្តើម: សារគន្លឹះ

វាគ្មិនទាំង ៤ ក្នុងវគ្គនេះ បានបញ្ជាក់ឡើងវិញពីបញ្ហាជាច្រើនទាក់ទងនឹងជលផល និងព្រៃឈើ ដែលគេបានដឹងជាទូទៅហើយ ។ ព្រៃឈើ និងជលផល គឺជាធនធានធម្មជាតិដ៏សំខាន់សំរាប់កម្ពុជា ។ វាបានចូលរួមយ៉ាងច្រើនក្នុងខ្ទង់កសិកម្មនៃ ផសស ជួយបង្កើតការងារ និងផ្តល់ស្បៀងអាហារ និងអុស-ធ្យូង សំរាប់ប្រជាជនកម្ពុជាភាគច្រើន ។ ទោះបីជាមានក្របខណ្ឌច្បាប់ និងគោលនយោបាយសំរាប់ការពារធនធានព្រៃឈើនិងជលផលក្តី ប៉ុន្តែកំណើនប្រជាជន ការប្រើប្រាស់យ៉ាងច្រើននូវ របៀបខុសច្បាប់ដើម្បីប្រមូលយកផលពីធនធានធម្មជាតិ និងការដាក់អនុវត្តច្បាប់នៅខ្សោយ បានធ្វើអោយវត្តមាន និងលទ្ធភាពប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ ធ្លាក់ចុះយ៉ាងលឿន ។ របៀបអនុវត្តបែបនេះ បានចោទបញ្ហាយ៉ាងច្រើនដល់ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិអោយមានប្រសិទ្ធភាពដើម្បីកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។

រដ្ឋាភិបាលដឹងច្បាស់ថា ធនធានធម្មជាតិដើរតួនាទីសំខាន់ណាស់ ព្រោះវាជាប្រភពចំណូលចំបង សំរាប់ប្រជាជនកម្ពុជារាប់លាននាក់នៅតាមជនបទ ហើយបានចាត់ទុកការគ្រប់គ្រងធនធាននេសាទ និងព្រៃឈើប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ជាកត្តាចំបងមួយសំរាប់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច-សង្គមកិច្ច និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ដូចមានចែងក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍចតុកោណ នៃផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិឆ្នាំ២០០៦-២០១០ (រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ២០០៦) ។ គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍កម្ពុជា ដែលផ្សព្វផ្សាយដោយក្រសួងផែនការ បានបញ្ជាក់ច្បាស់ថា ប្រសិនបើអាចបញ្ឈប់ការខូចខាតធនធានធម្មជាតិបាន គោលដៅជាទូទៅនៃការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ គឺអាចសំរេចបានយ៉ាងងាយ ។ វាគ្មិនទាំង ៤ យល់ស្របថា កិច្ចខំប្រឹងប្រែងរួមគ្នាគួរតែធ្វើឡើងដើម្បីកែប្រែនិន្នាការថយចុះ/ខូចខាតធនធានធម្មជាតិ អោយទៅជាការរីកលូតលាស់ធនធាននេះវិញ ដើម្បីផ្តល់ផលប្រយោជន៍ជាអតិបរមាដល់ប្រជាជនក្រីក្រនៅជនបទ ។ រីឯធនធាននេសាទក៏ដូចគ្នាដែរ បើសិនមានការគ្រប់គ្រងយ៉ាងត្រឹមត្រូវ វាអាចរួមចំណែកបានច្រើនថែមទៀតដល់ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។

វាគ្មិនក៏បានសង្កេតឃើញថា ទិដ្ឋភាពមួយចំនួននៃកំណែទំរង់គោលនយោបាយ ដូចជា ការដកហូតយកដីព្រៃមកវិញ ការដាក់បំរាមកាប់ព្រៃឈើ និងការបង្កើតសហគមន៍ព្រៃឈើនិងនេសាទ គឺកំពុងអនុវត្តហើយនាបច្ចុប្បន្ន ។ ប៉ុន្តែការដាក់អនុវត្តច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិមានស្រាប់ រួមទាំងការការពារ និងដាក់ពិន័យចំពោះការនេសាទ និងកាប់ព្រៃឈើខុសច្បាប់ នៅតែចោទបញ្ហាខ្លាំង ។ ការទន្ទ្រានយកដី ការកែប្រែដីព្រៃ ការរំលោភយកដី និងទំនាស់ដីធ្លីបានកើនឡើង រួមទាំងនៅតំបន់ការពារ ។ របៀបរបបអនុវត្តមួយចំនួន ដូចជាការយកឈើធ្វើអុស-ធ្យូង និងសំណង់ ក៏ជាឧបសគ្គធំមួយដល់ការអភិរក្សដែរ ។

សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច (ELCs) មិនបានជំរុញការអភិរក្ស និងការគ្រប់គ្រងធនធានឱ្យបានសក្តិសិទ្ធិនោះទេ ពីព្រោះវាបានរឹតបន្តឹងការប្រើប្រាស់ដីប្រកបដោយផលិភាព និងក្លាយជាខែលការពារការកាប់ព្រៃឈើខុសច្បាប់ ។ វាគ្មិន ២រូប បានលើកមតិថា ELCs គួរពិចារណាឡើងវិញពីបញ្ហាសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច និងហើយក្នុងករណីខ្លះគួរបញ្ឈប់វាតែម្តង ។

ការស្រាវជ្រាវរបស់វិទ្យាស្ថាន CDRI និងការសិក្សាមួយចំនួនទៀត បានបង្ហាញថា ផលប្រយោជន៍នៃអាជីវកម្មលើធនធានធម្មជាតិ ពុំបានបែងចែកទៅដល់ប្រជាជនភាពស្មើគ្នាល្អទេ ប៉ុន្តែបានបង្កើនវិសមភាពខាងសេដ្ឋកិច្ច និងការប្រមូលផ្តុំទ្រព្យសម្បត្តិទៅក្នុងដៃអ្នកធូរធារ និងអ្នកមានអំណាច ។ សេដ្ឋកិច្ចនយោបាយនៃ ការធ្វើអាជីវកម្មធនធានធម្មជាតិ ទាមទារការស្រាវជ្រាវបន្ថែមទៀត ។

ការរីកលូតលាស់ និងអានិភាព

ឯកឧត្តម ច័ន្ទ តុងអ៊ីវ រដ្ឋលេខាធិការក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ (MAFF) បានកត់សំគាល់ថា ជលផលជាធនធានចំបងមួយ និងជាប្រភពស្បៀងអាហារដ៏សំខាន់សំរាប់ប្រជាជនកម្ពុជា ។ ម៉្យាងទៀត ២៤.៩% នៃ ផសស ខាងកសិកម្ម គឺបានមកពីជលផល ។ នេសាទបំរើតំរូវការស្បៀងអោយប្រជាជន ៦លាននាក់ និងបង្កើតការងារជាច្រើន ។ ប្រជាជនកម្ពុជាប្រមាណ ៤៥% ពឹងផ្អែកលើការនេសាទក្នុងរូបភាពណាមួយ ។ រដ្ឋាភិបាលបានជឿនលឿនយ៉ាងច្រើនក្នុងការថែរក្សាស្តុកត្រី តាមរយៈការបង្កើតសហគមន៍នេសាទ ។

ឯកឧត្តម ច័ន្ទ តុងអ៊ីវ បានកត់សំគាល់ទៀតថា គោលនយោបាយទាក់ទងនឹងការគ្រប់គ្រងធនធានជលផល និងព្រៃឈើ គឺមានស្រេចហើយ ។ វិស័យព្រៃឈើតំណាងអោយ ៧% នៃ ផសស ដូច្នេះការកាប់ព្រៃឈើ នឹងជះឥទ្ធិពលដល់ចំណែកព្រៃឈើ ក្នុង ផសស ។ នាបច្ចុប្បន្ន មានការដាក់វិធានការមួយចំនួនដើម្បីទប់ស្កាត់ការកាប់ និងការបំផ្លាញព្រៃឈើខុសច្បាប់ រួមទាំង

---

* បណ្ឌិត Brett M. Ballard គឺជាទីប្រឹក្សាស្រាវជ្រាវជាន់ខ្ពស់នៃវិទ្យាស្ថាន CDRI

ការប្រើឧបករណ៍ខុសច្បាប់ផងដែរ ។ សព្វថ្ងៃរដ្ឋាភិបាលកំពុងដកហូតយកព្រៃឈើមកវិញ និងដាក់ព្រៃមួយចំនួនជាព្រៃបំរុងទុក ។ ប្រទេសកម្ពុជាបានចូលរួមក្នុង អង្គការព្រៃឈើអន្តរជាតិជាច្រើន ។គណៈកម្មាធិការសហគមន៍ព្រៃឈើជាច្រើនក៏បានបង្កើតឡើងដែរ ដើម្បីជួយគ្រប់គ្រងធនធានព្រៃឈើ ។

បណ្ឌិត តុប នេត នៃវិទ្យាស្ថាន CDRI បានលើកថា ការពឹងផ្អែកលើធនធានធម្មជាតិ គឺជាលក្ខណៈសំគាល់ដ៏សំខាន់មួយរបស់ ប្រជាជននៅតាមជនបទ ហើយការបញ្ឈប់ការបំផ្លិចបំផ្លាញធនធានធម្មជាតិគឺចាំបាច់ខ្លាំងណាស់ដើម្បីកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។ ប្រជាជនកម្ពុជាជាង ៨០% រស់នៅតាមតំបន់ជនបទ ។ពួកគេភាគច្រើនជាកសិករ ហើយពឹងអាស្រ័យលើផលិតផលនេសាទ និងព្រៃឈើ ដើម្បីទ្រទ្រង់ជីវភាព ។ ឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយមួយរបស់ UNDP (២០០៧) បានរាយការណ៍ថា សំរាប់ប្រជាជនកម្ពុជា ត្រី និង ផលិតផលត្រី រួមចំណែកដល់ទៅ ៧៥% នៃការហូបប្រូតេអ៊ីនសរុបពីប្រភពសត្វ ហើយប្រជាជនជាង ១លាននាក់ សព្វថ្ងៃរកចិញ្ចឹមជីវិតដោយការនេសាទ ។

ជំរឿនប្រជាជនទូទាំងប្រទេសឆ្នាំ១៩៩៨ បានបង្ហាញថា ប្រមាណ ៩២% នៃប្រជាជនសរុបពឹងអាស្រ័យលើអុស-ធ្យូងដើម្បីចំអិនអាហារ[1] ។អនុផលព្រៃឈើក៏ជាប្រភពដ៏សំខាន់មួយនៃស្បៀង និងប្រាក់ចំណូលសំរាប់គ្រួសារជាច្រើននៅជនបទ ។ ឧទាហរណ៍ ការសិក្សាថ្មីមួយ (Hansen and Neth 2006) លើ ៥០២គ្រួសារ ក្នុង ១៦ភូមិ នៅខេត្តកំពង់ធំ ពោធិ៍សាត់ មណ្ឌលគិរី និងក្រចេះ បានរកឃើញថា គ្រួសារក្រីក្ររកបានពីព្រៃជាមធ្យម ៤២% (២៨០ដុល្លារ) នៃតំលៃ ទ្រទ្រង់ជីវភាព រីឯគ្រួសារមានចំណូលមធ្យមរកបាន ៣០% (៣៤៥ដុល្លារ) ។

> *ការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើទ្រង់ទ្រាយធំក្នុងដែនរងទឹកភ្លៀងនៃស្ទឹង_ទន្លេនានា បានធ្វើឱ្យប្រែប្រួលលំហូរទឹក និងគុណភាពទឹកនៅខ្សែទឹកខាងក្រោម ដែលប៉ះពាល់ដល់ការពងកូនរបស់ត្រី និងស្តុកត្រី ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រៃលិចទឹក នៅជុំវិញបឹងទន្លេសាបកំពុងរងការកាប់បំផ្លាញ ហើយបានប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដល់តំបន់ត្រីពងកូនដ៏សំខាន់ៗជាច្រើន ។*

ផ្ទៃដីព្រៃឈើនៅកម្ពុជា បានថយចុះ ២,៦លាន ហ.ត ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ឆ្នាំ (១៩៧០-២០០២) រឺស្មើនឹងការបាត់បង់ប្រចាំឆ្នាំ ៨១.០០០ហ.ត (CMDGs ២០០៥) ។ បន្ទាប់ពីការលុបចោលសម្បទានព្រៃឈើ ដែលតំណាងឱ្យជាង ៥០% នៃផ្ទៃដីស្ថិតក្រោមរបបសម្បទាន និងការផ្អាកការកាប់ឈើចាប់ពីឆ្នាំ២០០២ មក ការកាប់ឈើទ្រង់ទ្រាយធំ បានថយចុះគួរអោយកត់សំគាល់ ។ ប៉ុន្តែការកាប់ឈើខុសច្បាប់នៅតែជាក្តីបារម្ភ នៅតាមតំបន់ជាច្រើនក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ ម្យ៉ាងទៀត កំណើនប្រជាជននៅជនបទ ការទន្ទ្រានយកដី និងការរំលោភយកដី បានក្លាយជាការគំរាមកំហែងដ៏ធំមួយ ។ ដីព្រៃកាន់តែច្រើនត្រូវបានកែប្រែទៅបំរើតំរូវការផ្សេងៗ ដូចជា ការដាំស្វាយចន្ទី ដំឡូងឈើ សណ្តែកសៀង ពោត និងកៅស៊ូ ហើយការយកឈើធ្វើអុស-ធ្យូង គ្មានថយចុះទេ ។ ការឡើងថ្លៃដី ក៏ជំរុញឱ្យមានការកាប់ឆ្ការព្រៃយកដីកាន់តែច្រើន ហើយទំនាស់លើការកាន់កាប់ដីក៏ផុសឡើងនៅតាមតំបន់ជាច្រើន ។

ប្រភពមួយទៀតនៃការបាត់បង់ព្រៃឈើ គឺការផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ។ នៅខែកុម្ភៈ ២០០៧ ដីស្ថិតក្រោមរបប សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច មាន ០.៩៤លាន ហ.ត ដោយមានការចុះកិច្ចព្រមព្រៀងជាមួយ ៥៧ក្រុមហ៊ុន (MAFF 2007) ។ ប៉ុន្តែនៅចុងឆ្នាំ២០០៥ ផ្ទៃដីដែលក្រុមហ៊ុនបានដាំដុះហើយ មានតែ ១.៨% នៃផ្ទៃដីសម្បទានសរុប (UNDP 2007) ។ វិភាគសង្ខេបមួយធ្វើឡើងដោយ វិទ្យាស្ថាន CDRI លើដីសម្បទាន ៨កន្លែង ដោយធៀបនឹងគំរបព្រៃឈើនៅឆ្នាំ១៩៩៧ បង្ហាញថា ៧០% នៃផ្ទៃដីរបស់ពួកគេ គឺជាព្រៃ (Hansen and Neth 2006) ។ របាយការណ៍ UNDP (២០០៧) បានបញ្ជាក់ថា ដីមួយចំនួនក្នុងគំរោងនេះ កំពុងតែប្រើប្រាស់សំរាប់កាប់យកឈើលក់ ។ សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច មិនបាន បំរើដល់ការអភិរក្សទេ ។ មានតែ ២% នៃផ្ទៃដីប៉ុណ្ណោះ ដែលមានការដាំដុះ ហើយការកាប់ឈើដោយខុសច្បាប់នៅតែបន្ត ។

ការសិក្សារបស់វិទ្យាស្ថាន CDRI លើការវាយតំលៃភាពក្រីក្រដោយមានការចូលរួមនៅតំបន់ទន្លេសាប បានរកឃើញថា ការធ្លាក់ចុះធនធានជលផលកើតមាននៅក្នុងភូមិនេសាទបានអង្កេតទាំង ៥ (ព្រែកស្រមោច និងទ្រាយ នៅខេត្តសៀមរាប ដៃរនាត នៅខេត្តពោធិ៍សាត់ កោះតាពៅ និងពេជ្រចក្រី នៅខេត្តកំពង់ធំ) ។UNDP (២០០៧) ក៏បានរាយការណ៍ដែរថា ស្តុកត្រីទឹកសាប ដែលអ្នកនេសាទតូចតាចអាចទៅនេសាទបាន គឺបានធ្លាក់ចុះជាបន្តបន្ទាប់ ។

ជនចំណាកស្រុកកាន់តែច្រើនចូលទៅក្នុងតំបន់នេសាទ និងការខូចខាតប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី បានធ្វើអោយធនធានជលផល ធ្លាក់ចុះក្នុងប៉ុន្មានឆ្នាំកន្លងទៅនេះ ។ ការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើទ្រង់ទ្រាយធំក្នុងដែនរងទឹកភ្លៀងនៃស្ទឹង-ទន្លេនានា បានធ្វើឱ្យប្រែប្រួលលំហូរទឹក និងគុណភាពទឹកនៅខ្សែទឹកខាងក្រោម ដែលប៉ះពាល់ដល់ការពងកូនរបស់ត្រី និងស្តុកត្រី ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រៃលិចទឹក នៅជុំវិញបឹងទន្លេសាបកំពុងរងការកាប់បំផ្លាញ ហើយបានប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដល់តំបន់ត្រីពងកូនដ៏សំខាន់ៗជាច្រើន ។ អ្នកនេសាទតូចតាចជាច្រើនបានធ្វើនេសាទដោយខុសច្បាប់ និងប្រើរបៀបនេសាទ ដែលប៉ះពាល់ដល់ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី ដូចជា ការប្រើគ្រឿងផ្ទុះ និងឧបករណ៍ឆក់ត្រី ដើម្បីចាប់ត្រីជាដើម ។ អ្នកនេសាទទាំងអស់ ហាក់ដូចព្យាយាមចាប់ត្រីឱ្យតែបានច្រើនបំផុត ដោយពុំគិតគូរពីអនាគតយូរអង្វែងនៃការនេសាទត្រីក្នុងតំបន់នីមួយៗនោះទេ ។

លោក ឈិត សំអាត នាយកប្រតិបត្តិនៃវេទិកាអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលស្តីពីកម្ពុជា បានកត់សំគាល់ថា សង្គមស៊ីវិល បានចាប់អារម្មណ៍កាន់តែច្រើនឡើង ហើយលើការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ។ លោកបានលើកពី គ្រោះថ្នាក់នៃការធ្វើអាជីវកម្ម គ្មានការគ្រប់គ្រងនិងការបែងចែកផលប្រយោជន៍មិនស្មើភាពគ្នា រួមទាំងបញ្ហាចំណូលដ៏ស្តួចស្តើងបានមកពីវិស័យព្រៃឈើសំរាប់ថវិកាជាតិ ។ លោកក៏បានបញ្ជាក់ពីសារៈសំខាន់នៃការថ្លឹងថ្លែងឱ្យមានតុល្យភាពរវាងសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ហើយនិងតំរូវការការពារបរិស្ថាន និងកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។ នាបច្ចុប្បន្ន ការវាយតំលៃពីផលប៉ះពាល់លើបរិស្ថាន នៅខ្វះខាតនៅឡើយ ហើយមធ្យោបាយក៏ខ្វះខាតដែរដើម្បីដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ាស្តីពីផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាននៃសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ទៅលើជីវភាពរស់នៅក្នុងមូលដ្ឋាន ព្រមទាំងការរស់នៅរបស់ជនជាតិភាគតិច ។កំណែទំរង់ថ្មីៗ ក្នុងវិស័យជលផលទទួលបានការគាំទ្រច្រើន ប៉ុន្តែការអនុវត្តជាក់ស្តែងនៅតែចោទបញ្ហា ពីព្រោះការពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់ មានទំនោរអនុគ្រោះដល់អ្នកនេសាទទ្រង់ទ្រាយធំ ។

បញ្ហាប្រឈមចំបងៗ

ឯកឧត្តម ច័ន្ទ តុងអ៊ីវ បានលើកថា ការបន្តប្រើប្រាស់ឈើដើម្បីសាងសង់ផ្ទះ

មានន័យថា តំរូវការធនធានព្រៃឈើ នៅតែមានកំរិតខ្ពស់ ។ កម្ពុជាមានច្បាប់ជាស្រេចហើយ ប៉ុន្តែការយល់ដឹង និងការអនុវត្តនៅខ្សោយនៅឡើយ ។ បញ្ហាប្រឈម មានជាអាទិ ការទន្ទ្រានយកដីព្រៃ ការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើ ការពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់ខ្សោយ និងសមត្ថភាពមានកំរិតនៃមន្ត្រីព្រៃឈើតាមមូលដ្ឋាន ។ ការលើកស្ទួយផលិតផលព្រៃឈើដើម្បីកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ក៏ជាតំរូវការមួយដែរ ។ ប្រជាជនធម្មតាត្រូវការមានលទ្ធភាព និងសុវត្ថិភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការប្រើប្រាស់ព្រៃឈើ ។ បញ្ហាព្រៃឈើគួរតែដាក់បញ្ចូលក្នុងផែនការអភិវឌ្ឍន៍ ហើយការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើក៏ត្រូវមានតម្លាភាពផងដែរ ។

ការធ្លាក់ចុះស្តុកត្រីធម្មជាតិ វាជាប់ទាក់ទងនឹងការបាត់បង់ព្រៃលិចទឹក ការនេសាទហួសកំរិត កំណើនប្រជាជន និងការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍នេសាទទំនើបនិងខុសច្បាប់ ។ ធនធានទឹកបានថយចុះ ជាពិសេសទឹកជំនន់ទន្លេមេគង្គ ដែលប៉ះពាល់ដល់គុណភាព និងបរិមាណត្រី ។ ដូច្នេះត្រូវតែពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់អោយខ្លាំងឡើងទៀត ដើម្បីការពារស្តុកត្រីធម្មជាតិ និងបញ្ឈប់ការនេសាទខុសច្បាប់ ។ ផលប៉ះពាល់នៃទំនប់វារីអគ្គិសនីលើគុណភាពទឹកនៃតំបន់ខ្សែទឹកខាងក្រោម ក៏ជាការបារម្ភដ៏ធំមួយដែរ ។

លោក ឡាយ ឃីម មកពី UNDP បានលើកឡើងពីចំណុចសំខាន់មួយពាក់ព័ន្ធនឹងវិធីវាស់វែងតំលៃធនធានធម្មជាតិ (មូលធនធនធានធម្មជាតិ) និងជាពិសេសតំលៃបាត់បង់ធនធានគិតតាម ផសស និងប្រព័ន្ធគណនេយ្យជាតិ ។ ធនធានធម្មជាតិ ក៏ជា ទ្រព្យសកម្មមូលធន ដែរ ប៉ុន្តែពុំមានបង្ហាញនៅក្នុងគណនេយ្យជាតិទេ រួមទាំងការបាត់បង់របស់វាផង ។ បញ្ហានេះនាំឱ្យអ្នកធ្វើផែនការមិនបានដឹងច្បាស់ពីតំលៃសេដ្ឋកិច្ចពិតប្រាកដ និងអត្រានៃការខូចខាតព្រៃឈើ ។ ដើម្បីបញ្ឈប់ការហិនហោចធនធាននេះ ប្រាក់ចំណូលទទួលបានគួរតែគ្រប់គ្រង និងចែកចាយយ៉ាងប្រយ័ត្នប្រយែងបំផុត ហើយយកទៅប្រើប្រាស់ដើម្បី បង្កើតមូលធនក្នុងទំរង់ផ្សេងទៀត ដើម្បីកុំឱ្យត្រូវពឹងផ្អែកជានិច្ចជាកាលទៅលើធនធានដែលកំពុងថយចុះ និងមានការតវ៉ានេះ។ នាបច្ចុប្បន្ន ប្រាក់ចំនូលដែលរដ្ឋាភិបាលទទួលបានពីការធ្វើអាជីវកម្មព្រៃឈើ វាមានមិនច្រើនទេ និងមានតម្លាភាពតិចតួចពេក ក្នុងបែបបទប្រមូលវាមក និងយកវាទៅចំណាយ ។

លោក ឡាយ ឃីម ក៏បានសង្កេតឃើញថា ប្រទេសក្រីក្រមានទំនោរពឹងផ្អែកលើធនធានធម្មជាតិ សំរាប់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច-សង្គមកិច្ច រីឯប្រទេសអភិវឌ្ឍខ្ពស់ជាងនោះ តែងពឹងផ្អែកច្រើនជាងទៅលើមូលធនបែបអរូបី ។ ធនធានធម្មជាតិក៏ពិបាកស្តារឱ្យល្អឡើងវិញដែរៈ កាលណាវាបាត់បង់ហើយ វានឹងបាត់បង់រហូត ។ វាគ្មិនបានផ្តល់មតិថា គេចាំបាច់ត្រូវបែរចេញពីការពឹងអាស្រ័យលើធនធានធម្មជាតិ មកពឹងផ្អែកលើទ្រព្យសកម្មអរូបី ដូចជា អភិបាលកិច្ចល្អ ធនធានមនុស្ស និងកំរិតជំនាញការងារ ជាដើម ។ បច្ចុប្បន្ននេះវាជារឿងសំខាន់ណាស់ដែលត្រូវបែងចែកចំណូលបានមកពីធនធានធម្មជាតិ យកទៅអភិវឌ្ឍមូលធនផ្សេងៗទៀត ។

លោក តុប នេត បានបង្ហាញថា វាជាអាទិភាពខ្ពស់បំផុតមួយដែលត្រូវធានាឱ្យមាន ការគ្រប់គ្រងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពលើដែននេសាទសហគមន៍ និងព្រៃឈើសហគមន៍ ។ ការនេសាទជាច្រើនប្រើប្រាស់មធ្យោបាយខុសច្បាប់ ដូចជា គ្រឿងផ្ទុះ និង ឧបករណ៍ឆក់ត្រីជាដើម ។ ទង្វើនេះនាំអោយស្តុកត្រីធម្មជាតិធ្លាក់ចុះយ៉ាងខ្លាំង ។ ដូច្នេះត្រូវមានការប្រឹងប្រែងរួមគ្នា ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការនេសាទខុសច្បាប់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ត្រូវធ្វើការវាយតំលៃពីការនេសាទត្រីដែលអនុវត្តបានយូរអង្វែង និងត្រូវរក្សាបរិមាណត្រីចាប់បានឱ្យស្ថិតនៅត្រឹមកំរិតមួយដែលមានចីរភាព ។

ការពង្រីកផ្ទៃដីស្ថិតក្រោមរបបព្រៃឈើសហគមន៍ (CF) និងកំណែលំអការគ្រប់គ្រង គឺជាវិធីសាស្ត្រមួយដ៏ល្អ ដើម្បីឱ្យមានការចូលរួមគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ ការធានាពីជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជនក្រីក្រដែលពឹងអាស្រ័យលើព្រៃឈើ និងការសំរេចបានការប្រើប្រាស់មានចីរភាពនូវធនធានព្រៃឈើ ។ មកដល់ឆ្នាំ ២០០៧ ផ្ទៃដីស្ថិតក្រោមរបបព្រៃឈើសហគមន៍ មានប្រហែល ០,១៨លាន ហ.ត (២៦៤ សហគមន៍) រឺស្មើនឹង ១,៦% នៃផ្ទៃដីព្រៃឈើសរុប ។ គួរកត់សំគាល់ថា ព្រៃឈើសហគមន៍ភាគច្រើនស្ថិតក្នុងតំបន់ព្រៃឈើខូចគុណភាព ។ ប្រសិនបើចង់ឱ្យសហគមន៍ព្រៃឈើអាចរស់រាន ដោយខ្លួនឯងបាន រដ្ឋាភិបាលគួរតែលៃចែកព្រៃឈើដែលមានតំលៃជាងនេះ ទៅឱ្យគំរោងព្រៃឈើសហគមន៍ ។

សព្វថ្ងៃសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចមួយចំនួន កំពុងតែប្រើប្រាស់ដើម្បីកាប់យកឈើ ។ដូច្នេះគេចាំបាច់ត្រូវសើរើពិនិត្យនូវ កិច្ចព្រមព្រៀងដែលមានស្រាប់នានា ហើយអាចបញ្ចប់សម្បទានណាដែលបំពានកិច្ចព្រមព្រៀង ។ នៅពេលសើរើពិនិត្យឡើងវិញនេះ គួរយកចិត្តទុកដាក់ច្រើនថែមទៀតលើផលប្រយោជន៍ដែលបានដល់ប្រជាជនមូលដ្ឋាន និងតំលៃខូតខាតធនធានធម្មជាតិ ។

ការពង្រឹងកិច្ចការពារព្រៃឈើ និងការលើកកំពស់ការងារអភិរក្ស ក៏សំខាន់ណាស់ដែរ ។ នៅឆ្នាំ១៩៩៣ មានការកំណត់តំបន់ព្រៃការពារចំនួន ២៣ នៅកម្ពុជា ដែលគ្របដណ្តប់លើផ្ទៃដីជាង ៣,១៣លាន ហ.ត ។ ប៉ុន្តែនៅតែមានរបាយការណ៍ពីការកាប់ឈើខុសច្បាប់ និងការរំលោភយកដី ក្នុងតំបន់ការពារមួយចំនួន ។ដូច្នេះ ការដាក់អនុវត្តន៍ច្បាប់ និងសកម្មភាពប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការកាប់ឈើខុសច្បាប់ និងការរំលោភយកដី គឺចាំបាច់បំផុត ។

លោក ឈិត សំអាត បានអំពាវនាវឱ្យមានការសើរើពិនិត្យសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ និងមានតម្លាភាព ច្រើនថែមទៀតទាក់ទងនឹងចំណូលរបស់រដ្ឋាភិបាលដែលបានមកពីព្រៃឈើ និងធនធានធម្មជាតិផ្សេងទៀត និងការប្រើប្រាស់ចំណូលទាំងនេះ ។ គោលនយោបាយ និងច្បាប់នានាទោះបីល្អយ៉ាងណាក្តី ក៏មិនមែនចប់ត្រឹមអនុមតិចេញមកនោះទេ ។ ការងារសំខាន់បំផុតគឺធានាឱ្យមានការប្រតិបត្តិតាម ការពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់ និងដាក់ទោសទណ្ឌឱ្យបានសមស្រប ។ កត្តាគន្លឹះមួយក្នុងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ គឺអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានគួរមើលឱ្យឃើញនូវ ផលប្រយោជន៍បានពីការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ ។ ដើម្បីគ្រប់គ្រងធនធានប្រេងកាត និងឧស្ម័ន ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ការដាក់អនុវត្តជាមុននូវ ក្របខ័ណ្ឌគណនេយ្យភាពមួយ គឺមានសារៈសំខាន់ណាស់ ។ ម្យ៉ាងទៀតក៏ត្រូវមាន តម្លាភាពលើចំណូល-ចំណាយជាប់ទាក់ទងនឹងធនធានប្រេងកាត និងឧស្ម័នធម្មជាតិដែរ ។

កំណត់សំគាល់

១. ពេលនេះតួលេខអាចចុះទាបបន្តិចវិញដោយសារមានឧស្ម័ននាំចូល ប៉ុន្តែការពឹងផ្អែកលើអុស-ធ្យូងនៅតែមានកំរិតខ្ពស់ ដោយសារការឡើងថ្លៃឧស្ម័ន ។

ឯកសារយោង

សូមមើលឯកសារយោងក្នុងអត្ថបទភាសាអង់គ្លេស

ការទាញប្រយោជន៍ឱ្យបានប្រសើរបំផុតពីធនធានមនុស្សប្រទេសកម្ពុជា

លោក ច័ន្ទ សុផល ធ្វើការសង្ខេបពីបទបង្ហាញវគ្គទី៣ នៃសន្និសីទចក្ខុវិស័យឆ្នាំ២០០៨ និងប្រមើលមើលពីការរីកចំរើននៃជំនាញ ផ្គូផ្គងទៅនឹងតំរូវការទីផ្សារ

ប្រធានបទវគ្គទីបីនៃសន្និសីទចក្ខុវិស័យ គឺធនធានមនុស្សប្រទេសកម្ពុជា ។ ផ្នែកនេះដឹកនាំ និងសំរបសំរួលដោយ លោកជំទាវបណ្ឌិត អ៊ឹង កន្ថាផាវី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកិច្ចការនារី ។ ឯកឧត្តម ពេជ សោភ័ន រដ្ឋលេខាធិការក្រសួងការងារនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ បានធ្វើបទបង្ហាញពី "ការឆ្លើយតបនឹងតំរូវការទីផ្សារពលកម្មដែលប្រែប្រួលចុះឡើង"។ បន្ទាប់មក លោកបណ្ឌិត ជា សាន ច័ន្ទថន សាកលវិទ្យាធិការនៃសាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្រ្ត ធ្វើការបកស្រាយពី "ការអប់រំមានគុណភាពខ្ពស់ និងអនាគតប្រទេសកម្ពុជា" ។ លោកស្រី Sandra D'Amico នាយកគ្រប់គ្រងក្រុមហ៊ុន H.R. Inc. បានធ្វើបទបង្ហាញពី "តើវិស័យឯកជនត្រូវការអ្វីខ្លះ" ។ នៅចុងបញ្ចប់វគ្គនេះ លោក ច័ន្ទ សុផល អ្នកគ្រប់គ្រងស្រាវជ្រាវជាន់ខ្ពស់ វបសអ-CDRI បានធ្វើបទបង្ហាញពី "បញ្ហាប្រឈមខាងគោលនយោបាយទីផ្សារពលកម្ម" ។ សេចក្តីសង្ខេបខាងក្រោមនេះបង្ហាញពីចំណុចនានាដែលបានលើកមកពិភាក្សា ។

សារសំខាន់ៗ

ប្រទេសកម្ពុជា ប្រឈមនឹងបញ្ហាធំៗជាច្រើនទាក់ទងនឹងការអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្ស និងកំលាំងពលកម្មមានជំនាញ ។ បញ្ហាមានជាអាទិ ផលិតភាពទាប និងយុវជនអត់ការងារធ្វើដ៏ច្រើនរួមទាំងក្នុងចំណោមនិស្សិតបញ្ចប់ឧត្តមសិក្សាទៀតផង ។ ប្រជាពលរដ្ឋភាគច្រើនរស់នៅជនបទដាច់ស្រយាល និងក្រីក្រ ហើយពលករនៅជនបទភាគច្រើនត្រូវការតែជំនាញមូលដ្ឋានប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែនៅតាមទីក្រុងមានតំរូវការជំនាញខ្ពស់ជាងនេះមួយចំនួនតូច ។ វាត្និនជាច្រើនបានសង្កត់ធ្ងន់ពីតំរូវការឈានទៅកាន់សេដ្ឋកិច្ចផ្អែកលើជំនាញ ជាជាងសេដ្ឋកិច្ចផ្អែកលើធនធាន ។

ការផ្គូផ្គងជំនាញទៅនឹងតំរូវការ មានការជឿនលឿនខ្លះៗហើយ ជាពិសេសតាមរយៈការកសាងក្របខ័ណ្ឌអប់រំ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈនិងបច្ចេកទេសជាតិ (Technical and Vocational Education and Training: TVET) និងការអនុមតិប្រើស្តង់ដារជំនាញផ្អែកលើសមត្ថភាព ។ ការផ្គូផ្គងការងារដែលធ្វើឡើងតាមរយៈមជ្ឈមណ្ឌលការងារ និងទីភ្នាក់ងារជាតិរកការងារអោយធ្វើ ក៏ជាផ្នែកមួយនៃវិធីសាស្រ្តនេះដែរ ។ ប៉ុន្តែការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈដែលផ្តល់ដោយរដ្ឋ វិស័យឯកជន និងនិយោជកនៅមានកំរិត ហើយក៏មិនសូវស្របតាមតំរូវការរបស់និយោជកទេ ។ តួយ៉ាងជាក់ស្តែង សិស្សភាគច្រើនរៀនវិទ្យាសាស្រ្តសង្គម មិនមែនរៀនបច្ចេកវិទ្យា វិស្វកម្មទេ ។

ចំនួនអ្នកផ្គត់ផ្គង់សេវាអប់រំកំរិតឧត្តមសិក្សា បានកើនឡើងច្រើនណាស់ ប៉ុន្តែគុណភាពអប់រំនៅតែជាបញ្ហាគួរបារម្ភដដែល ។ ជំហានសំខាន់ៗមានដូចជា ការកំណត់កំរិតសិក្សាត្រូវមានដើម្បីបានចូលរៀន ការបង្កើតទីភ្នាក់ងារផ្តល់ការទទួលស្គាល់ និងការដាក់អនុវត្តឆ្នាំទីមួយស្តង់ដារនៅឧត្តមសិក្សាដើម្បីផ្តល់ជំនាញមូលដ្ឋាន ។ និស្សិតភាគច្រើនដែលបញ្ចប់ឧត្តមសិក្សានៅតែគ្មានជំនាញគ្រប់គ្រាន់រឺសមស្របទេ ដូច្នេះក៏ផុសឡើងនូវកង្វះខាតអ្នកមានសមត្ថភាព និងតំរូវការវគ្គសិក្សាខាងផ្នែកការងារសង្គមកិច្ច ។ម្យ៉ាងទៀត ក៏មានកង្វះខាតជំនាញទូទៅមួយចំនួនដែលនិយោជកកំពុងត្រូវការដូចជា ជំនាញវិភាគពិចារណា ជំនាញសរសេរ និងជំនាញដឹកនាំ ជាដើម ។

និយោជកលំបាកច្រើនណាស់ក្នុងការជ្រើសរើសបុគ្គលិកដែល សមស្របហើយបញ្ជាក់ពីការខកចិត្តចំពោះកំរិតជំនាញទាប សមត្ថភាពតិចតួច ការទាមទារមិនប្រាកដនិយម និងកង្វះខាតជាទូទៅនូវលក្ខណៈត្រៀមខ្លួនអាចធ្វើការបានរបស់និស្សិតបញ្ចប់ឧត្តមសិក្សា ។ បច្ចុប្បន្ន ការបញ្ជាក់ទទួលស្គាល់នូវជំនាញ/បទពិសោធន៏ ជាចំណុចខ្វះខាតមួយធំណាស់ ហើយពួកយុវជនក៏ត្រូវយល់ដឹងអោយបានច្បាស់ថែមទៀតពីទីផ្សារពលកម្ម និងជំនាញត្រូវមានដើម្បីទទួលបានការងារ និងរក្សាការងារនោះបាន ។ កង្វះអ្នកមានជំនាញធ្វើអោយមានកំណើនបៀវត្សរ៍ និងការផ្លាស់ប្តូរបុគ្គលិកញឹកញាប់ ដោយពួកគេស្វែងរកប្រាក់បៀវត្សរ៍ខ្ពស់ និងលក្ខខ័ណ្ឌការងារល្អថែមទៀត ។

ចំពោះបញ្ហាទីផ្សារពលកម្មជាទូទៅ និងយុវជនអត់ការងារធ្វើ គេបានលើកឡើងនូវវិធីសាស្រ្តពីរៈ ១-បង្កើនតំរូវការជំនាញមូលដ្ឋានដោយកែលំអសន្តិសុខស្បៀង និងបំពេញតំរូវការចាំបាច់នានារបស់អ្នកក្រីក្រនៅជនបទ តាមរយៈការដកយកដីកសិកម្ម (រួមទាំងដីនៅក្នុងសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចផង) មកបំរើសកម្មភាពបង្កបង្កើនផលវិញ និង ២-កាត់បន្ថយបន្ទុកចំណាយពាក់ព័ន្ធនឹងការធ្វើចំណាកស្រុកទៅបរទេស និងបង្កើតយន្តការការពារខាងសង្គមកិច្ច ដើម្បីទទួលបានផលចំណេញច្រើនបំផុតពីការងារទាំងនោះ ។

បទបង្ហាញ និងការពិភាក្សា

នៅពេលអត្រាកំណើនប្រជាជនសរុប បានថយចុះមកត្រឹម ១,៩៦%/ឆ្នាំ ក្នុងប៉ុន្មានឆ្នាំនេះ ក្រុមយុវជនក្នុងអាយុពី ១៥-២៤ឆ្នាំ បានកើនឡើងតាមអត្រា ៣,២% ។ ប្រជាជនប្រហែល ២៥០.០០០នាក់ បានចូលបន្ថែមក្នុងកំលាំងពលកម្មជារៀងរាល់ឆ្នាំ ។នៅឆ្នាំ២០០៤ អត្រាយុវជនអត់ការងារធ្វើ (អ្នកអត់ធ្វើការ តែអាចធ្វើការងារបាន) នៅភ្នំពេញ គឺ ២០,១% ដែលជាចំនួនមួយគួរអោយបារម្ភ ។ អត្រាអត់ការងារធ្វើ ក្នុងក្រុមយុវជនអាយុ ១៥-១៩ឆ្នាំ មាន ២៧,៨% និងក្នុងក្រុមអាយុ២០-២៤ឆ្នាំ មាន ១៦,៦% ។ កំណើនយុវជនដែលត្រូវការឱកាសការងារ និងជំនាញសមស្រប គឺជាបញ្ហាត្រូវប្រឈមតទៅទៀត ។

អត្រាយុវជនអត់ការងារធ្វើកំរិតខ្ពស់បែបនេះ អាចបណ្តាលមកពីឱកាសការងារមិនគ្រប់គ្រាន់ ធៀបនឹងកំណើនកំលាំងពលកម្ម ។ឱកាសការងារមានកំរិតកំណត់ ជាពិសេសក្នុងវិស័យកសិកម្ម ។ ប៉ុន្តែនៅចំពោះមុខតំរូវការ

---

* លោក ច័ន្ទ សុផល គឺជាអ្នកគ្រប់គ្រងស្រាវជ្រាវជាន់ខ្ពស់ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ពាណិជ្ជកម្ម និងសហប្រតិបត្តិអន្តរជាតិ នៃវិទ្យាស្ថាន CDRI

ការងារដ៏ច្រើនដូចសព្វថ្ងៃ អ្នកវិនិយោគ និងអ្នកជំនួញ នៅតែត្អូញត្អែរពីកង្វះខាតជំនាញដែលពួកគេត្រូវការ ។ សេវាកម្មបណ្តុះបណ្តាល និងអប់រំនៅទន់ខ្សោយនៅឡើយ ហើយយុវជនជាច្រើនមិនអាចទៅចូលរួមក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលបានទេ ព្រោះមានតំរូវការចំបងក្នុងរយៈពេលខ្លីដើម្បីរកបានស្បៀងអាហារ និងវត្ថុចាំបាច់ផ្សេងៗទៀត ។

ការបង្កើតការងារមិនគ្រប់គ្រាន់ អាចបណ្តាលមកពីបរិយាកាសវិនិយោគទុនមិនអំណោយផលកាលពីមុន ទោះបីនាពេលសព្វថ្ងៃមានការប្រឹងប្រែងជាច្រើនដើម្បីកែលំអវាក្តី ។ នៅជនបទមានកង្វះខាតការងារយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដែលនាំអោយប្រជាពលរដ្ឋជាច្រើនធ្វើចំណាកស្រុកទៅទីក្រុង រឺប្រទេសផ្សេងទៀត ជាពិសេសប្រទេសថៃ ។ កម្ពុជាមានគោលនយោបាយចំរូងចំរាសមួយសំដៅរក្សាទុកព្រៃឈើដល់ ៦0% នៃផ្ទៃដីក្នុងប្រទេស ។ សំនួរមួយបានចោទឡើងថា តើរឿងនេះប្រាកដនិយមដែររឺទេ នៅពេលប្រជាជនជាច្រើននៅជនបទត្រូវការចិញ្ចឹមជីវិត ហើយព្រៃឈើជាច្រើនត្រូវខូចខាតរួចទៅហើយនោះ ។ វាមានការដោះដូរគ្នារវាងដីព្រៃឈើ និងដីកសិកម្ម ។ នៅក្រោមគោលនយោបាយរក្សាទុកផ្ទៃដីព្រៃ ៦0% ដីជាច្រើនដែលបានបាត់បង់ព្រៃឈើទៅហើយ នៅតែមានស្ថានភាពមិនច្បាស់លាស់ ហើយដីទាំងនោះមិនបានប្រើប្រាស់អោយមានផលិតភាពទេ ដែលនាំអោយខាតបង់ដល់សក្តានុពលផលិតកម្ម និងឱកាសការងារ ។

ស្របជាមួយគ្នានេះ ការទាញយកផលចំណេញពីចំណាកស្រុកពលករឆ្លងដែន បានជួបឧបសគ្គធ្ងន់ធ្ងរ ។ ចំណាយដើម្បីទៅធ្វើការដោយស្របច្បាប់នៅថៃ វាខ្ពស់ហួសពេក ដល់ទៅ ៦00-៧00ដុល្លារក្នុងមនុស្សម្នាក់ ហើយត្រូវរង់ចាំពី ៣-៦ខែ រីឯការធ្វើចំណាកស្រុកមិនស្របច្បាប់អស់ចំណាយតែ ១00ដុល្លារ និងត្រូវរង់ចាំតែ ៣ថ្ងៃ ។ ពលករប្រមាណ ៦000នាក់ បានជ្រើសយកមធ្យោបាយស្របច្បាប់ រីឯពលករជាង ១៨0.000នាក់ទៀតបានប្រើមធ្យោបាយមិនស្របច្បាប់ ។ ប៉ុន្តែការធ្វើចំណាកស្រុកមិនស្របច្បាប់មានហានិភ័យ និងទទួលបានបៀវត្សរ៍ទាប ។ នៅឆ្នាំ២00៥ ប្រាក់ផ្ញើមកអោយគ្រួសារមានប្រហែល ២00លានដុល្លារ/ឆ្នាំ ។ ប្រាក់នេះអាចឡើងដល់ ៥00លានដុល្លារ/ឆ្នាំ ប្រសិនបើការធ្វើចំណាកស្រុកទៅថៃអាចគ្រប់គ្រងបានប្រសើរជាងមុន (វៀតណាមទទួលបាន ៤ពាន់លានដុល្លារ ឯថៃទទួលបាន ១,៥ពាន់លានដុល្លារ) ។

ការងារនៅក្រៅប្រទេសទំនងនឹងកើនឡើងបន្តទៀត ។ ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៩៨ មក កម្មករ ១0.៥៣២នាក់ ត្រូវបានបញ្ជូនដោយស្របច្បាប់ទៅប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ៣៩៨៤នាក់ទៅកូរ៉េខាងត្បូង និង ៦១១៤នាក់ទៅថៃ។ ថៃបានព្យាករណ៍ថា ថៃនឹងមានឱនភាពពលកម្ម ៦លាននាក់ ក្នុងមួយរយៈពេលខ្លី ដូច្នេះតំរូវការពលករនៅថៃ រំពឹងថានឹងកើនឡើងថែមទៀត ។ ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាក៏មានឱកាសកាន់តែច្រើនដើម្បីទៅធ្វើការនៅម៉ាឡេស៊ី កូរ៉េខាងត្បូង ជប៉ុន និង សិង្ហបុរី ផងដែរ។ តំរូវការនៅពេលនេះគឺ ការកាត់បន្ថយបន្ទុកចំណាយលើចំណាកស្រុក ជាពិសេសទៅកាន់ប្រទេសថៃ ។ ក្នុងនេះត្រូវកាត់បន្ថយថ្លៃលិខិតឆ្លងដែនមកត្រឹម ៤0ដុល្លារ រឺតិចជាង និងរយៈពេលធ្វើលិខិតឆ្លងដែនមកត្រឹម ១0ថ្ងៃ រឺតិចជាង ។ រដ្ឋាភិបាលថៃ និងកម្ពុជា គួរកាត់បន្ថយចំណាយសរុប ក្នុងការបញ្ជូនពលករទៅធ្វើការនៅថៃពី ៧00ដុល្លារ មកត្រឹម ៣00ដុល្លារវិញ ។ ម្យ៉ាងទៀត ត្រូវមានការយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេសចំពោះនារីចំណាកស្រុក ដែលងាយទទួលរងគ្រោះដោយអំពើហិង្សា និងការជួញដូរ ។

កំណែលំអការអប់រំ និងកំរិតជំនាញ ទាមទារនូវតុល្យភាពរវាងការផ្គត់ផ្គង់ និងតំរូវការ ។ នៅឆ្នាំ២00៧ ថវិកាអប់រំមានចំនួន ១៣៦លានដុល្លារ ។ ប្រជាជនតែងដោះស្រាយសន្តិសុខស្បៀង និងតំរូវការមូលដ្ឋាន អោយបានសិនទើបស្វែងរកការអប់រំ ។ ដូច្នេះត្រូវមានគោលនយោបាយរឹងមាំដើម្បីបង្កើនប្រាក់ចំណូលអ្នកក្រ ដោយកែលំអផលិតភាពកសិកម្ម និងការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ។ ការងារនេះតំរូវអោយបង្កើនថវិកាជាតិ សំរាប់ការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ និងកសិកម្ម ។ នៅឆ្នាំ២00៧ ថវិកាបែងចែកអោយក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ មានតែ ១៥លានដុល្លារ រីឯក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ៧លានដុល្លារ ប៉ុណ្ណោះ ។ ប្រាក់ចំណូលអាចកើនឡើងក្នុងរយៈពេលពី ១ ទៅ ២ឆ្នាំ តាមរយៈកំណែលំអផលិតភាពកសិកម្ម រឺការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ។

ការបង្កើតការងារប្រកបដោយផលិតភាព ទាមទារការកែលំអបរិយាកាសវិនិយោគ (ក្នុងនេះរដ្ឋាភិបាល និងធនាគារពិភពលោក កំពុងធ្វើការងារដើម្បីកែលំអការសំរបសំរួលពាណិជ្ជកម្ម) ការកាត់បន្ថយថ្លៃថាមពល និងដឹកជញ្ជូន និងការគិតគូរឡើងវិញពីគោលនយោបាយដីធ្លី និងព្រៃឈើ ។ ការកំណត់ព្រំដែនច្បាស់លាស់នៃដីរដ្ឋ និងព្រៃឈើ ពិតជាចាំបាច់ខ្លាំងណាស់ ។ តាមគោលការណ៍បច្ចេកទេស ផ្ទៃដីកម្ពុជា ៨0% ជាដីរបស់រដ្ឋ ។ តើទំហំនេះមិនធំពេកទេរឺ? ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ និងការកាន់កាប់ដី មិនអាចធ្វើលើដីថ្មីបានទេ សំរាប់ប្រជាជនធម្មតា នៅពេលដែលរដ្ឋបាលព្រៃឈើនៅតែកាន់កាប់លើ ៦0% នៃផ្ទៃដីប្រទេសកម្ពុជា ។ សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចដែលមិនដំណើរការ ក៏គួរតែប្តូរជាសម្បទានដីសង្គមកិច្ចវិញដែរ ។

សាកលវិទ្យាល័យនានា មានមុខវិជ្ជាជាច្រើនទាក់ទងនឹងការគ្រប់គ្រង គណនេយ្យ និងទីផ្សារ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ជំនាញខាងការសាងសង់ផ្លូវ-ស្ពាន ការសាងសង់អាគារ ធារាសាស្ត្រ ការជួសជុលអគ្គិសនី បំពង់ទឹក និងមេកានិក ដែលកំពុងមានតំរូវការយ៉ាងខ្លាំង គឺមានសិក្សាតិចតួចណាស់នៅតាមសាកលវិទ្យាល័យ ។

ប្រជាជនវ័យក្មេងជាបញ្ហាប្រឈមផង និងជាឱកាសល្អផង ។ ដើម្បីធានាអោយបាននូវកំណើនខ្ពស់ក្នុងរយៈពេលមធ្យម និងវែង ត្រូវតែធ្វើការផ្លាស់ប្តូរពីកំណើនផ្អែកលើធនធាន ទៅជាកំណើនផ្អែកលើជំនាញវិញ ហើយក្នុងនេះ ត្រូវមានការកែលំអគុណភាពកំលាំងពលកម្ម ។ ដើម្បីសំរេចគោលដៅនេះ ត្រូវមានតុល្យភាពរវាង វិនិយោគលើការអប់រំរយៈពេលវែង និងវិនិយោគដើម្បីបង្កើនប្រាក់ចំណូល/ជំនាញរយៈពេលខ្លី ។ វិនិយោគលើការអប់រំនឹងអាចផ្តល់ផលចំណេញក្នុងរយៈពេលវែង លុះត្រាតែតំរូវការរយៈពេលខ្លីអាចដោះស្រាយបាន ។ ដូច្នេះការពង្រឹងសន្តិសុខស្បៀង និងការបង្កើនប្រាក់ចំណូល តាមរយៈការកែលំអផលិតភាពដីនិងកសិកម្ម និងការបង្កើនការអប់រំនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈនិងបច្ចេកទេស មានសារៈសំខាន់ខ្លាំងណាស់ ។ ដូចនេះគួរផ្តល់ធនធានច្រើនថែមទៀតដល់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ និងក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ។

ក្រុមហ៊ុន H.R. Inc. កម្ពុជា បានគូសបញ្ជាក់ថា និយោជកមានការលំបាក

ក្នុងការជ្រើសរើសធនធានមនុស្សមានសមត្ថភាពល្អ ។ អ្នកដាក់ពាក្យក្មេងៗជាច្រើននាក់គ្មានជំនាញទេ ហើយសព្វថ្ងៃមានកង្វះខាតអ្នកគ្រប់គ្រងសញ្ជាតិខ្មែរ និងអ្នកមានជំនាញគ្រប់គ្រង និងជំនាញឯកទេសផ្សេងៗទៀត ។ ការរក្សាទុកបុគ្គលិកក៏លំបាកដែរ រីឯការផ្តល់ប្រាក់បៀវត្សរ៍ខ្ពស់វាមិនមែនដោយសារជំនាញខ្ពស់ទេ ប៉ុន្តែដោយសារគ្មានជំរើសផ្សេង ។ ការជ្រើសរើសជួបការលំបាក ពីព្រោះសញ្ញាប័ត្រមិនឆ្លុះបញ្ចាំងពីជំនាញពិតប្រាកដ ។ គ្រប់ៗគ្នាចង់ធ្វើជាអ្នកគ្រប់គ្រង ។ តែបច្ចុប្បន្នខ្វះខាតខ្លាំងណាស់នូវជំនាញគិតគូរវិភាគច្នៃប្រឌិត ។ ការធ្វើអង្កេតធំមួយពីតំរូវការរបស់និយោជក និងជំនាញរបស់យុវជន រកឃើញថា យុវជន ៧៦% ពុំមានជំនាញត្រឹមត្រូវ ហើយមានតែនិយោជក ១២% ប៉ុណ្ណោះដែលពេញចិត្តនឹងសមត្ថភាពនិយោជិកខ្លួន ។

និស្សិតបញ្ចប់ការសិក្សាម្នាក់ៗចំណាយពេលជាមធ្យម ៩ខែ ដើម្បីរកបានការងារធ្វើ ។ប៉ុន្តែសព្វថ្ងៃគេពិបាករកបានអ្នកធ្វើការដែលសកម្មគ្រប់គ្រង ។ សំរាប់ការងារជាមូលដ្ឋាន ចំណុចខ្វះខាត គឺអកប្បកិរិយាការងារល្អ ជំនាញបច្ចេកទេស ភាសាបរទេស និងសមត្ថភាពធ្វើការសំរេចចិត្ត ។ គេលំបាកខ្លាំងណាស់នឹងរកបានពលករមានជំនាញឯកទេស រឺអ្នកមានជំនាញវិភាគខ្ពស់ ។ នៅកំរិតអាជីព គេពិបាករកបានអ្នកមានជំនាញវិភាគ/សំរេចចិត្ត និងមានបទពិសោធន៍ពាក់ព័ន្ធនឹងការងារ ។ ការរំពឹងទុកអំពីបៀវត្សរ៍ ជាបញ្ហាធំមួយដែលនាំអោយបុគ្គលិកចេញទៅធ្វើការងារផ្សេង ។

ក្រុមហ៊ុន H.R. Inc. សុំអោយបង្កើនការអប់រំនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ និងបច្ចេកទេស ពង្រឹងការអប់រំកំរិតឧត្តមសិក្សា/ការបណ្តុះបណ្តាលការងា ជាបន្តព្រមទាំងមានការបញ្ជាក់ទទួលស្គាល់ និងការផ្តល់សញ្ញាប័ត្រដែលមានន័យដោយចងភ្ជាប់នឹងជំនាញ/សមត្ថភាព ។ ពួកយុវជនត្រូវស្វែងយល់ពីទីផ្សារ និងការរំពឹងទុករបស់ទីផ្សារ ។ និយោជកត្រូវចំណាយពេលអោយច្រើនដើម្បីស្វែងរកជំនាញដែលខ្លួនត្រូវការ ហើយសាកលវិទ្យាល័យត្រូវផ្តល់ជំនាញដែលសមស្រប និងផ្សារភ្ជាប់យុវជនទៅនឹងការងារ ។

សាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រ បានបង្ហាញភស្តុតាងថា និស្សិតភាគច្រើន មិនចូលចិត្តអានសៀវភៅទេ ហើយចង់អោយសាស្ត្រាចារ្យបង្កើតមេរៀនសង្ខេបអោយពួកគេ ។ ការកែសំរួលស្តង់ដារមិនអាចជួយអ្វីច្រើនទេ ។ ការអានគឺជាកត្តាគន្លឹះនាំទៅរកជោគជ័យ ការសរសេរបានល្អ និងចំណេះដឹងប្រសើរ ។

បច្ចុប្បន្នមានកង្វះខាតការបោះពុម្ពផ្សាយជាភាសាខ្មែរ ទាំងរឿងប្រលោមលោក និងសៀវភៅសិក្សា ។ ដូច្នេះត្រូវប្រឹងប្រែងបោះពុម្ពផ្សាយអោយបានច្រើនថែមទៀត ។ វត្តមានប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយផ្សេងៗ ក៏បានបន្ថយបង្អាក់ការអានសៀវភៅដែរ ។

និស្សិតជាច្រើនចូលរៀន ២-៣ មហាវិទ្យាល័យក្នុងពេលតែមួយ ដោយគិតថារៀនមួយវាមិនគ្រប់គ្រាន់ ។ ចំណុចនេះបង្ហាញថា ការអប់រំនៅឧត្តមសិក្សាមិនឆ្លើយតបនឹងតំរូវការទេ ។ និស្សិតដែលបានបញ្ចប់ការសិក្សាអាចមានសញ្ញាប័ត្រពីរ ប៉ុន្តែគ្មានចេះអ្វីសោះ ។ កម្មវិធីសិក្សាមានគុណភាពអន់ ហើយសាកលវិទ្យាល័យចំលង កម្មវិធីសិក្សាគ្នាទៅវិញទៅមក ។ ដូច្នេះមានការចាំបាច់ពិតៗដើម្បីគោរពតាមស្តង់ដារអន្តរជាតិ បំពេញតំរូវការក្នុងប្រទេស និងបន្សីទីផ្សារនិស្សិតទៅនឹងទីផ្សារការងារ ។ និស្សិតភាគច្រើនចង់ធ្វើការផ្នែកគ្រប់គ្រង និងគណនេយ្យ ។ សព្វថ្ងៃគ្មានការសិក្សាអ្វីសោះពីទីផ្សារការងារ ។ តើកម្ពុជាត្រូវការអ្វី? ។ ជំនាញសំខាន់ៗជាច្រើនខ្វះខាតខ្លាំងណាស់ ដូចជា ជំនាញវិភាគ និងជំហរសកម្មគ្រប់គ្រង ដែលមិនចេះតែដើរតាមក្រោយការងាររហូតនោះទេ ។ជំនាញធ្វើរបាយការណ៍ និងសរសេរ ក៏សំខាន់ខ្លាំងដូចគ្នា ប៉ុន្តែសិស្សមិនចេះសរសេរពីព្រោះពួកគេមិនចូលចិត្តអាន ។ម្យ៉ាងទៀតក៏គ្មានការសិក្សាពីការងារសង្គម និងវិស័យផ្សេងទៀតដែលកំពុងមានតំរូវការដែរ ។ ការសិក្សាខាងយ៉េនឌ័រ និងភាពជាអ្នកដឹកនាំ ក៏នៅខ្វះខាតដែរ ។

នាបច្ចុប្បន្ន មានសាកលវិទ្យាល័យ និងវិទ្យាស្ថានរដ្ឋ និងឯកជន ចំនួន ៦០ កំពុងដំណើរការ ។ គុណភាពអប់រំកំរិតឧត្តមសិក្សា ជាការព្រួយបារម្ភធំជាងគេ ។គណៈកម្មាធិការផ្តល់ការទទួលស្គាល់របស់កម្ពុជាបានតំរូវអោយមានការទាមទារកំរិតចូលរៀនដើម្បីអោយមានច្បាប់ទំលាប់ និងភាពស៊ីចង្វាក់គ្នាក្នុងវិស័យនេះ ។

សាកលវិទ្យាល័យរដ្ឋ បានទទួលយកសិស្សពូកែ ហើយសាកលវិទ្យាល័យឯកជនទទួលយកសិស្សដែលនៅសល់ពីនោះ ។ កន្លងមកមានការខិតខំមួយចំនួនដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាគុណភាពនិស្សិតសុំចូលរៀន ដូចជាតាមរយៈការប្រលងប្រជែងចូលរៀនជាដើម ។ ម្យ៉ាងទៀត សៀវភៅមេរៀនសុទ្ធជាភាសាអង់គ្លេស ដូច្នេះសិស្សត្រូវតែរៀនភាសាបរទេស ។

ក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ បានពិពណ៌នាពីភារកិច្ច និងការទទួលខុសត្រូវរបស់ខ្លួនក្នុងការបន្សីមុខជំនាញនៃកំលាំងពលកម្មកម្ពុជាទៅនឹងឱកាសការងារ ព្រមទាំងបង្កើតបរិយាកាសមួយដែលក្នុងនោះ ដៃគូទាំងអស់បានយល់ដឹង ទទួលយក និងអនុវត្តតួនាទីរបស់ខ្លួន ។ ក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ជួយសម្របសម្រួលការប្រឹងប្រែងទូទាំងប្រទេស ដើម្បីបន្សីមុខជំនាញទៅនឹងតំរូវការ ហើយជំរុញអោយដៃគូនានា ស្វែងរកដំណោះស្រាយអាចធ្វើបាន ដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ជំនាញ និងបង្កើតដៃគូថ្មីៗ ។

ក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ បានអភិវឌ្ឍការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញផ្អែកលើសហគមន៍ (ប្រព័ន្ធបណ្តុះបណ្តាលជំនាញប្រើប័ណ្ណចុះថ្លៃ) ដែលក្នុងនោះអ្នកភូមិជាង ៦០.០០០នាក់ បានអភិវឌ្ឍជំនាញរបស់ខ្លួន ដើម្បីរកចំណូលអោយបានកាន់តែច្រើននៅតំបន់ជនបទ ។ "រកចំណូលផង និងរៀនសូត្រផង" គឺជាមូលដ្ឋាននៃប្រព័ន្ធអប់រំ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ/បច្ចេកទេសនៅទីក្រុង និងជាការឆ្លើយតបរបស់ក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ទៅនឹងបំរែបំរួលទីផ្សារពលកម្មនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចផ្លូវការ ។

ភាពអត់ការធ្វើក្នុងចំណោមសិស្ស-និស្សិត ដែលបញ្ចប់មធ្យមសិក្សា និងឧត្តមសិក្សា គឺជាបញ្ហាគួរបារម្ភមួយទៀត ។ ប្រសិនបើអ្នកបញ្ចប់ការសិក្សាទាំងនេះមានជំនាញទីផ្សារ ក្រុមហ៊ុននឹងអាចជួលពួកគេ ។ សិស្សបញ្ចប់មធ្យមសិក្សា មាន ៩៣.៥០០នាក់ នៅឆ្នាំ២០០៧/០៨ ហើយចំនួននេះនឹងកើនដល់ ១៩០.០៥០នាក់ នៅឆ្នាំ២០១៤/១៥ ។

បច្ចុប្បន្នកម្ពុជាដល់ពេលត្រូវដោះស្រាយតំរូវការ អ្នកមានសញ្ញាប័ត្រដែលស្របតាមស្តង់ដារពាណិជ្ជកម្ម ។ មានប្រព័ន្ធល្អមួយគ្មានប្រយោជន៍អ្វីទេ បើសិនគ្មានអ្នកណាដឹងថាមានប្រព័ន្ធបែបនោះ ។ ក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ មានបំណងចាប់ផ្តើមធ្វើយុទ្ធនាការឃោសនាក្នុងសង្គមមួយ

(តទៅទំព័រ ២០)

ប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៨ និងទៅអនាគតៈ ភាពជាដៃគូរវាងវិស័យឯកជន និងវិស័យសាធារណៈ

*លោកស្រី អេង នេត្រា បានសង្ខេបពីបញ្ហាពិភាក្សាសំខាន់ៗក្នុងវគ្គទី៤ នៃសន្និសីទចក្ខុវិស័យ និងលើកឡើងពីក្របខ័ណ្ឌបច្ចុប្បន្នសំរាប់ភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋាភិបាល-វិស័យឯកជន និងតំរូវការយន្តការឯករាជ្យមួយសំរាប់លើកកំពស់ ការសំរបសំរួល និងសហប្រតិបត្តិការរវាងរដ្ឋាភិបាល និងខាងផ្នែកអាជីវកម្ម ។**

ការពិភាក្សាបានចាប់ផ្តើមពី ការពិនិត្យលើទស្សនៈរួមនៃគោលនយោបាយ និងគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់រដ្ឋាភិបាល ដើម្បីសំរេចបាននូវការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន តាមរយៈបទបង្ហាញរបស់ ឯកឧត្តម ចម ប្រសិទ្ធ ទេសរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ។ លោក Bretton G. Sciaroni មកពីក្លឹបអាជីវកម្មអន្តរជាតិនៃប្រទេសកម្ពុជា បានពិភាក្សាពីយន្តការសំខាន់ៗ និងមានជោគជ័យធ្វើឱ្យរដ្ឋាភិបាល និងវិស័យឯកជនជួបប្រជុំផ្លាស់ប្តូរយោបល់ និងស្វែងរកដំណោះស្រាយសំរាប់ពេលខាងមុខ ហើយលោកក៏បានផ្តល់មតិមួយចំនួនសំរាប់យន្តការនាពេលអនាគតដែរ ។ បទបង្ហាញទី៣ ដោយលោកស្រី អេង នេត្រា នៃវិទ្យាស្ថាន CDRI លើកឡើងពីបញ្ហាប្រឈមខាងអភិបាលកិច្ចសំខាន់ៗ និងឥទ្ធិពលនៃបញ្ហាទាំងនេះលើការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន ព្រមទាំងវិធានការសំរាប់ដោះស្រាយ ។ ជាចុងក្រោយ លោក Tim Duffy នាយកក្រុមហ៊ុន Oxiana បានផ្តល់ឧទាហរណ៍អំពីរបៀបដែលវិស័យឯកជនធ្វើការចូលរួមចំណែក និងជះឥទ្ធិពលទៅលើសហគមន៍ និងការអភិវឌ្ឍក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ ខាងក្រោមនេះជាចំណុចសំខាន់ៗនៃបទបង្ហាញទាំងបួន ។

ភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន ក្នុងប្រទេសកម្ពុជានាពេលអនាគត

ឯកឧត្តម ចម ប្រសិទ្ធ ទេសរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម

រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា គាំទ្រយ៉ាងខ្លាំងចំពោះការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន ដោយបានដាក់អនុវត្តយន្តការមួយចំនួន ដើម្បីជួយសំរួលដល់វិស័យនេះ ។ ទីមួយ សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ជួបសំណេះសំណាលពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំជាមួយអ្នកវិនិយោគទុនក្នុងស្រុក និងក្រៅស្រុក ក្នុងវេទិការដ្ឋាភិបាលនិងវិស័យឯកជន ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាសំខាន់ៗមួយចំនួនទាក់ទងនឹង ផលប្រយោជន៍វិស័យឯកជន ។ យន្តការនេះបានក្លាយជាក្រឹត្យក្រមតាំងពីឆ្នាំ ២000 មកម្ល៉េះ ។ បន្ថែមពីលើវេទិកាខាងលើ មានក្រុមការងាររដ្ឋាភិបាល និងវិស័យឯកជនចំនួន ៨ក្រុម ជួបប្រជុំគ្នាជារៀងរាល់ខែដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាបន្ទាន់នានា ។ ក្រុមការងារស្រង់យកបញ្ហាសំខាន់ៗជាងគេ ដាក់ជូនសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីពិនិត្យក្នុងអំឡុងពេលវេទិកា ។

ទីពីរ រដ្ឋាភិបាលបានបង្កើតគណៈកម្មាធិការដឹកនាំការងារអភិវឌ្ឍន៍វិស័យឯកជនមួយ និងអនុគណៈកម្មាធិការបីទៀត សំរាប់ការងារខាង ១-បរិយាកាសវិនិយោគនិងការចូលរួមរបស់វិស័យឯកជនក្នុងផ្នែកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ២-ការអភិវឌ្ឍពាណិជ្ជកម្មនិងវិនិយោគទាក់ទងនឹងពាណិជ្ជកម្ម និង ៣-សហគ្រាសធុនតូចនិងមធ្យម ។

ទីបី ប្រទេសកម្ពុជាបានអនុម័តយករបបពាណិជ្ជកម្មសេរីដើម្បីជំរុញវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (FDI) និងជួយគាំទ្រ ក្រុមហ៊ុនបរទេសក្នុងការបង្កើតអាជីវកម្ម ។ របបនេះអនុញ្ញាតអោយក្រុមហ៊ុនពាណិជ្ជកម្មក្នុងស្រុកដែលអាចជាសហគ្រាសចំរុះ រឺក៏ក្រុមហ៊ុនបរទេស ១00% ធ្វើការនាំចេញនាំចូល ។ រដ្ឋាភិបាលមិនត្រួតពិនិត្យលើថ្លៃទំនិញទេ ហើយក៏គ្មានគោលការណ៍បែងចែកអ្វីដែររវាងសហគ្រាសរដ្ឋ និងក្រុមហ៊ុនឯកជន ។ រដ្ឋាភិបាលមិនអនុញ្ញាតអោយបរទេសមានកម្មសិទ្ធិដីធ្លីទេ ប៉ុន្តែអាចមានសិទ្ធិជួលរហូតដល់ ៩៩ឆ្នាំ ។

ទីបួន រដ្ឋាភិបាលបានអនុម័តវិធីសាស្ត្រធំទូលាយទូទាំងវិស័យសំរាប់ពាណិជ្ជកម្ម ដើម្បីសំរួលដល់កិច្ចប្រឹងប្រែង និងការប្រើប្រាស់ធនធានរបស់រដ្ឋាភិបាល តួអង្គក្នុងស្រុក និងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ នៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រតែមួយនិងរួមគ្នា សំដៅអភិវឌ្ឍពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជា ។ ខឿនទាំងបីនៃវិធីសាស្ត្រនេះគឺ កំណែទំរង់និងបញ្ហាជាប់ពាក់ព័ន្ធ ការអភិវឌ្ឍផលិតផលនិងសេវាកម្ម និងការកសាងសមត្ថភាព ។ ខឿនទីមួយៗមានក្រុមរចនារៀបចំមួយ មានសមាសភាពចំរុះមកពីរដ្ឋាភិបាល ដៃគូអភិវឌ្ឍ និងសង្គមស៊ីវិល ។ ខឿនទាំងនេះ កំណត់ពីបែបបទដែលត្រូវជួយជំរុញផលិតផលកម្ពុជា និងទីផ្សារ បើពុំនោះទេ ប្រជាជនផលិតតែអ្វីដែលខ្លួនធ្លាប់ផលិតពីមុនមក ហើយគ្មានទីផ្សារសំរាប់ផលិតផលទាំងនោះ ។

ទីប្រាំ នៅមានបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួនទៀតដូចជា ការធ្វើសមាហរណកម្មទីផ្សារក្នុងតំបន់ និងការកាត់បន្ថយថ្លៃដើមផលិតកម្ម។ ក្នុងនេះ តើប្រទេសកម្ពុជាអាចប្រកួតប្រជែងបែបណា ហើយតើយើងអាចធ្វើចំរុះកម្មយ៉ាងដូចម្តេចនៅពេលដែលថ្លៃដើមផលិតកម្ម ពិសេសថ្លៃហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ (ដូចជាអគ្គិសនី) វាខ្ពស់បែបនេះ? អគ្គិសនីសំខាន់ខ្លាំងណាស់ សំរាប់ការអប់រំ និងវិស័យឯកជន ។ រដ្ឋាភិបាលបានអនុម័តលើគំរោងអគ្គិសនីមួយចំនួនសំរាប់ទូទាំងប្រទេស ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហា ។ ម្យ៉ាងទៀតមានការផ្តួចផ្តើមគំនិតបង្កើតតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស ដើម្បីធ្វើចំរុះកម្ម និងបង្កើតការងារ ព្រមទាំងទទួលបានការផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនីពីប្រទេសជិតខាង ។

បរិយាកាសអំណោយផលសំរាប់វិស័យឯកជន

Bretton G. Sciaroni ដៃគូជាន់ខ្ពស់នៃក្រុមហ៊ុន Sciaroni និងប្រធានក្លឹបអាជីវកម្មអន្តរជាតិ

តាមរយៈកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងស្ថិរភាពនយោបាយនាប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ការវិនិយោគទុននៅកម្ពុជាមានលក្ខណៈ វិជ្ជមានជាច្រើន ដូចជា លទ្ធភាពបង្កើតក្រុមហ៊ុនកាន់កាប់ដោយបរទេស ១00% ការមិនដាក់កំហិតលើការផ្ទេរទុន និងការសំរាលពន្ធសំរាប់ក្រុមហ៊ុនវិនិយោគ ។

ចំណុចទាក់ទាញចំបងមួយរបស់ប្រទេសកម្ពុជា គឺភាពជាដៃគូដែលបង្កើតឡើងជិតមួយទសវត្សរ៍មកហើយ រវាងមជ្ឈដ្ឋានអាជីវករ និងរដ្ឋាភិបាល តាមរយៈ

* លោកស្រី អេង នេត្រា ជាប្រធានស្រាវជ្រាវផ្នែកអភិបាលកិច្ចតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ និងកំណែទំរង់សាធារណៈ ។

វេទិការដ្ឋាភិបាល និងវិស័យឯកជន ។ គេយល់ថា វេទិកានេះជាមធ្យោបាយមួយអាចជះឥទ្ធិពលដល់ច្បាប់ គោលនយោបាយ និងសុំអោយរដ្ឋាភិបាលចាត់វិធានការ ។

ចំពោះអ្នកវិនិយោគទុនជាសក្តានុពលវិញ វេទិកានេះជាស្ថាប័នមួយដ៏សំខាន់ ព្រោះបង្ហាញច្បាស់ទែងពីជំហរវិជ្ជមានរបស់រដ្ឋាភិបាលចំពោះការវិនិយោគទុន ។ យោងតាមទស្សនាវដ្តីរបស់ International Finance Corporation (IFC: សាជីវកម្មហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិ) ដែលចេញផ្សាយពីឆ្នាំមុន ជោគជ័យនៃវេទិកានេះបង្ហាញពីប្រសិទ្ធភាព និងសារៈសំខាន់របស់វា សំរាប់ដំណើរការកំណែទំរង់ ។ ក្នុងចំណោមលក្ខខណ្ឌជាច្រើនដែលកំណត់ពីឥទ្ធិពលសេដ្ឋកិច្ចរបស់វេទិកា តួលេខប្រចាំឆ្នាំនៃវិភាគទានស្ម័គ្រចិត្ត (pro bono) របស់វិស័យឯកជនបង់ចូលក្នុងវេទិកាគឺ ៣៥០,០០០ដុល្លារ ធៀបនឹងមូលនិធិបានពីអ្នកផ្តល់ជំនួយត្រឹម ១៦០.០០០ដុល្លារ ។

កន្លងមកមានលទ្ធផលល្អប្រសើរក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែវេទិកាបានឈានមកដល់ផ្លូវបំបែកហើយ ។ ពេលនេះត្រូវមាន ផែនទីនាំផ្លូវមួយដែលបង្ហាញពីវិធានការអន្តរកាលត្រូវអនុវត្ត ដើម្បីឱ្យសហគមន៍អាជីវកម្មអាចទទួលរ៉ាប់រងតួនាទីសម្របសម្រួលដែល IFC កំពុងអនុវត្តសព្វថ្ងៃនេះ ហើយលោក Sciaroni បានផ្តល់មតិពីមធ្យោបាយមួយដើម្បីសំរេចគោលដៅនេះ ។ មធ្យោបាយនោះគឺត្រូវពង្រឹងអ្នកដែលពាក់ព័ន្ធខ្លាំងជាងគេក្នុងវេទិកា ដូចជា ក្រុមការងារវិស័យឯកជន (PSWGs) និងសភាពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជា អោយមកទទួលរ៉ាប់រងតួនាទីសម្របសម្រួលនៅពេលណាមួយនាអនាគត ។

យោងតាមដំណើរដូចខាងលើ តើវេទិកានឹងមានអនាគតយ៉ាងណា? ក្រៅពីបេសកកម្មសព្វថ្ងៃរបស់ខ្លួន ជាយន្តការសំរាប់ការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានជាមួយរដ្ឋាភិបាល និងការដោះស្រាយបញ្ហា វេទិកាគួរមានបេសកកម្មថ្មីៗទៀតដែលត្រូវអនុវត្តដោយ ក្រុមការងារវិស័យឯកជន ។ បេសកកម្មទាំងនេះមានដូចជា:

- *ការបង្កើតចំណុចស្នូលមួយនៅតាមខេត្តនីមួយៗ:* គួរមានមនុស្សម្នាក់ រឺ ការិយាល័យមួយ សំរាប់ទទួលព័ត៌មានពីបញ្ហានានាដែលសហគ្រាសអាជីវកម្មជួបប្រទះ ហើយបញ្ជូនបញ្ហាទាំងនោះបន្តទៅវេទិកា នៅឯទីក្រុងភ្នំពេញ ដើម្បីដោះស្រាយ ។ ដោយសារវេទិកាប្រារព្ធធ្វើឡើងពីរដងក្នុងមួយឆ្នាំ ហើយមានផ្សព្វផ្សាយតាមទូរទស្សន៍ទូទាំងប្រទេស ដូច្នេះប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់គ្នានៅកម្ពុជា គួរតែបានដឹងច្បាស់ពីវេទិកានេះ ។
- *វេទិកាតំបន់:* វេទិកាអាចប្រារព្ធធ្វើនៅតាមមជ្ឈមណ្ឌលនៃតំបន់នានា ដើម្បីពង្រីកវិសាលភាពគ្របដណ្តប់ និងធ្វើអោយសហគ្រាសអាជីវកម្មតាមខេត្ត បានដឹងច្បាស់ពីវេទិកានេះ ។
- *គំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់វិស័យឯកជន:* PSWGs គួរសកម្មគ្រប់គ្រងថែមទៀតក្នុងការលើកសំណើកែលំអបរិយាកាសអាជីវកម្ម ។ ទៅអនាគត នៅពេលមានបុគ្គលិក និងធនធានគ្រប់គ្រាន់ សហគមន៍អាជីវកម្មគួរផ្តួចផ្តើមគំនិតលើកស្នើជាគោលនយោបាយថ្មីៗ រឺ សំណើផ្សេងទៀត ដើម្បីកែលំអស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច ។
- *តួនាទីប្រឹក្សារបស់វិស័យឯកជន:* PSWGs គួរតែសកម្មថែមទៀតក្នុងការផ្តល់ព័ត៌មានសំរាប់ការកសាង គោលនយោបាយសាធារណៈសំខាន់ៗ ដូចជាការដាក់ស្នើសំរាប់ គ្រោងការក្នុងវិស័យហិរញ្ញវត្ថុឆ្នាំ២០០៦-២០១៥ជាដើម ។

បញ្ហាប្រឈមខាងអភិបាលកិច្ច និងការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន

លោកស្រី អេង នេត្រា ប្រធានស្រាវជ្រាវផ្នែកអភិបាលកិច្ចតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ និងកំណែទំរង់សាធារណៈ នៃវិទ្យាស្ថាន CDRI

ប្រទេសកម្ពុជាសំរេចបានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងខ្ពស់ ក្នុងអំឡុងពេល១៥ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ។ សន្តិភាព និងស្ថិរភាពជាបន្ត បានផ្តល់ឱកាសអោយសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចរីកលូតលាស់យ៉ាងខ្លាំងក្នុងគ្រប់វិស័យ ។ ជោគជ័យនេះអាចទទួលបានថ្វីបើមាន ស្ថានភាពលំបាកមួយទាក់ទងនឹងសិទ្ធិមនុស្ស ការគ្រប់គ្រងច្បាប់ និងគុណភាពអភិបាលកិច្ចជារួមក្តី ។ អភិបាលកិច្ចកម្ពុជាងាយស្រួលធ្វើការទិះតៀន ប៉ុន្តែវាស្មុគស្មាញណាស់ និងពិបាកធ្វើកំណែទំរង់ ។ ខាងក្រោមនេះ គឺជាបញ្ហាប្រឈមសំខាន់ៗមួយចំនួន ។

ការសិក្សាពីភាពក្រីក្ររបស់វិទ្យាស្ថាន CDRI បង្ហាញថា គោលនយោបាយនៅតែពិបាកជះឥទ្ធិពលអោយដល់អ្នកក្រដែលជារឿយៗ មិនទាំងបានទទួលសេវាសាធារណៈសំខាន់ៗផងទេ ។ អ្នកក្រក៏ទទួលបានការចាត់ចែងមិនស្មើភាព ហើយរងឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំង ពីអំពើពុករលួយរបស់មន្ត្រីក្នុងជួររដ្ឋាភិបាល ។ ការសិក្សាបានបង្ហាញទៀតថា អ្នកមានឋានៈខ្ពស់ និងបណ្តាញខ្សែ-ខ្នង បានប្រើឥទ្ធិពល និងអំណាចស្រេចតែចិត្ត ដោយបានកាត់បន្ថយលទ្ធភាពរបស់អ្នកក្រ ដើម្បីប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ និងធ្វើការសំរេចចិត្ត ។ ការសិក្សាផ្សេងទៀតរបស់វិទ្យាស្ថាន CDRI ស្តីពីគណនេយ្យភាពរបស់អាជ្ញាធរថ្នាក់ក្រោមជាតិ បង្ហាញថា ប្រព័ន្ធអភិបាលកិច្ចកម្ពុជាមានជោគជ័យតិចតួចក្នុងការគ្រប់គ្រងថវិការដ្ឋអោយមានប្រសិទ្ធភាព និងជាប់ទាក់ទងល្អ នឹងគំរោងផែនការ ហើយក៏ហាក់ដូចជាបរាជ័យដែរក្នុងការជ្រើសរើស និងផ្តល់រង្វាន់ដល់មន្ត្រីរាជការដែលមានគុណសម្បត្តិ ។

របាយការណ៍ស្តីពី "ការធ្វើអាជីវកម្មឆ្នាំ២០០៨" របស់ធនាគារពិភពលោក បានធ្វើចំណាត់ថ្នាក់អោយប្រទេសកម្ពុជាជាប់លេខ ១៤៥ ក្នុងចំណោម ១៧៨ប្រទេស ចំពោះភាពងាយស្រួលក្នុងការធ្វើអាជីវកម្ម ។ របាយការណ៍បង្ហាញថា បើធៀបនឹងឆ្នាំមុន ប្រទេសកម្ពុជាបានប្រសើរឡើងបន្តិចទាក់ទិននឹងការចាប់បើកអាជីវកម្ម ការចេញអាជ្ញាប័ណ្ណ និងការជួលប្រើពលករ ប៉ុន្តែទទួលចំណាត់ថ្នាក់អន់សំរាប់ ភាពប្រាកដប្រជានៃគោលនយោបាយ អំពើពុករលួយ សិទ្ធិអចលនទ្រព្យ តុលាការ និងបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ។ ប៉ុន្តែការពិភាក្សាពេញអង្គក្នុងសន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៨ បានមើលឃើញថា តួនាទី និងឥទ្ធិពលនៃសន្ទស្សន៍ប្រៀបធៀបគ្នាជាសកលរបស់កត្តានានា ដែលជួយរួមចំណែកបង្កើតបរិយាកាសអាជីវកម្មអំណោយផល ព្រមទាំងអង្កេតជាប់ទាក់ទិននានាស្តីពីអភិបាលកិច្ច និងអំពើពុករលួយ គឺទាំងខាងអ្នកតំណាងរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងវិស័យឯកជន មិនបានអោយតំលៃអ្វីច្រើនទេ ។ ពួកគេបានសួរថា តើអង្កេតបែបនេះអាចឆ្លុះបញ្ចាំងបានពិតជាក់ស្តែងប៉ុណ្ណាពីឱកាសល្អផ្សេងៗសំរាប់ការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន និងសហគ្រិនភាព ហើយក៏បានចោទសំនួរជាច្រើនពីវិធីសាស្ត្រ និងភាពពេញសិទ្ធិរបស់វា ។

ការជំនះឧបសគ្គក្នុងការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន ដើម្បីសំរេចគោលដៅកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ នៅតែជាបញ្ហាប្រឈម ។ ប៉ុន្តែគំនិតផ្តួចផ្តើមធ្វើកំណែទំរង់នាពេលថ្មីៗមួយចំនួន (វិមជ្ឈការ និងការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ) មានលក្ខណៈវិជ្ជមាន ហើយគួរអនុវត្តបន្តទៀត ។ វិធានការជាក់លាក់មួយចំនួន មានដូចជា:

- *រដ្ឋាភិបាលបន្តយកចិត្តទុកដាក់លើការធានាស្ថិរភាព:* ចំណុចនេះបានន័យថា រាល់កំណែទំរង់ និងការផ្លាស់ប្តូរដែលចង់បាន អាចធ្វើឡើងជាបណ្តើរៗ រឺក៏ធ្វើភ្លាមៗតាមការចាំបាច់ ។
- *ការពង្រឹងកំណែទំរង់វិមជ្ឈការ* តាមរយៈការបោះឆ្នោតជាប្រយោលបង្កើតក្រុមប្រឹក្សាខេត្ត-ស្រុក ដែលមានអំណាចនិងធនធានគ្រប់គ្រាន់ និងមានមុខងារច្រើនដូចជា ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ការគាំទ្រកសិកម្ម ការផ្តល់សេវាកម្ម ការធ្វើផែនការនិងគ្រប់គ្រងការប្រើប្រាស់ដី និងការគាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច ។
- *ការពង្រីកជោគជ័យលើកំណែទំរង់ហិរញ្ញវត្ថុ* ដោយក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ ក្នុងទិសដៅធ្វើសនិទានកម្មថវិកា និងធ្វើអោយដំណើរការហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈកាន់តែមានតម្លាភាព និងប្រសិទ្ធភាព ។ ទិដ្ឋភាពសំខាន់ៗ មានជាអាទិ៍ ការដាក់បញ្ចូលចំណូលនៅគ្រប់កំរិតនៃរដ្ឋាភិបាលទៅក្នុងថវិកាជាតិ និង ការពង្រឹងការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈដើម្បីអោយរដ្ឋាភិបាលអាចឆ្លើយតបទឹងតំរូវការសេវាសាធារណៈរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ។
- *ការពង្រឹងវេទិការដ្ឋាភិបាល-វិស័យឯកជន និងក្រុមការងារវិស័យឯកជនទាំង៨* ដែលកន្លងមកមានប្រសិទ្ធភាពល្អជួយបង្កើនការប្រស្រ័យទាក់ទងដោយផ្ទាល់ និងត្រង់ទៅត្រង់មក រវាងថ្នាក់ដឹកនាំរដ្ឋាភិបាល និងអាជីវករនៅកម្ពុជា ។នេះជាមូលដ្ឋានដ៏ជាក់លាក់ និងមានសារប្រយោជន៍ ដែលអាចបង្កើតឱ្យមានគណនេយ្យភាពកាន់តែខ្លាំង និងចម្លើយតបពីសំណាក់រដ្ឋាភិបាល ចំពោះបញ្ហាប្រឈមនានារបស់វិស័យឯកជន ។
- *ការឈានឡើងរបស់អ្នកដឹកនាំសហគ្រាសអាជីវកម្ម និងអ្នកមានបាន: ខ្ពស់ថ្មីៗ:* អស់រយៈពេលជាយូរមកហើយ តាមរយៈទំនាក់ទំនងកាន់តែជិតស្និទ្ធិពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំរបស់អ្នកទាំងនេះជាមួយរដ្ឋាភិបាល ពួកគេប្រហែលជាអាចទាមទារកំណែទំរង់ប្រភេទខ្លះទៀតបាន ។

អាជីវកម្មរ៉ែប្រកបដោយគុណភាព និងការអភិវឌ្ឍធនធានរ៉ែ

លោក Tim Duffy ប្រធានគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុប្រចាំតំបន់អាស៊ី នៃក្រុមហ៊ុន Oxiana

ការរៀបរាប់ត្រួសៗពីក្រុមហ៊ុន Oxiana: Oxiana ជាក្រុមហ៊ុនកំពុងរីកលូតលាស់ និងមានជោគជ័យ ដោយមានអណ្តូងរ៉ែកំពុងដំណើរការ គំរោងថ្មីៗកំពុងអភិវឌ្ឍ និងគំរោងរុករករ៉ែជាច្រើនទៀត ។ ក្រុមហ៊ុននេះកាន់កាប់ និងធ្វើប្រតិបត្តិការ អណ្តូងរ៉ែមាស និងទង់ដែង Sepon នៅប្រទេសឡាវ, មូលដ្ឋាន Golden Grove និងប្រតិបត្តិការលោហៈមានតំលៃនៅភាគខាងលិចប្រទេសអូស្ត្រាលី ព្រមទាំង កំពុងចូលរួមក្នុងការរុករក និងអភិវឌ្ឍន៍គំរោងនៅប្រទេសកម្ពុជា ចិន ឥណ្ឌូនេស៊ី និងថៃ ។

ចក្ខុវិស័យ: ចក្ខុវិស័យរបស់ក្រុមហ៊ុន Oxiana គឺបង្កើតក្រុមហ៊ុនយករ៉ែដ៏ធំមួយ ។ ក្រុមហ៊ុនមានគោលដៅអនុវត្តចក្ខុវិស័យនេះ តាមរយៈការពង្រីកមូលដ្ឋានរបស់ក្រុមហ៊ុន និងអាជីវកម្មលោហៈមានតំលៃ ក៏ដូចជាតាមរយៈការធ្វើចំរុះកម្ម ជាបណ្តើរៗ ។ ក្រុមហ៊ុនផ្តោតការងារលើទ្វីបអាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក អូស្ត្រាលី ព្រមទាំងតំបន់ខ្លះទៀត ។ ទ្រព្យសកម្មរបស់ក្រុមហ៊ុនផ្តល់អត្រាចំណេញខ្ពស់ មានអាយុកាលវែង មានស្ថានភាពល្អច្រើន ហើយក្រុមហ៊ុននៅមានគំរោងអភិវឌ្ឍន៍ជាច្រើនទៀត ដែលត្រូវអនុវត្តជាបន្តបន្ទាប់ ។

សេដ្ឋកិច្ចសកល និងឱកាសសំរាប់ការអភិវឌ្ឍធនធានរ៉ែ: ការផ្តោតលើទ្វីបអាស៊ីពីសំណាក់ក្រុមហ៊ុន Oxiana មានន័យថា ក្រុមហ៊ុនមានស្ថានភាពល្អនៅក្នុង តំបន់ដែលមានកំណើនខ្លាំងជាងគេក្នុងពិភពលោកនេះ ។ ប៉ុន្តែកំណើនរបស់អាស៊ី មិនបានជ្រាបមកដល់វិស័យរ៉ែនោះទេ ពីព្រោះទោះបីអាស៊ីបានប្រើប្រាស់អស់ ៥១% នៃទង់ដែងក្នុងពិភពលោកក្តី ប៉ុន្តែវាផលិតបានតែ ១៥% ប៉ុណ្ណោះ ។ បណ្តាប្រទេសតាមឆ្នេរមហាសមុទ្រប៉ាស៊ីហ្វិក (Pacific Rim) ក៏មានធនធានរ៉ែច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ដែរ ។ ដូច្នេះការដែល Oxiana មានប្រតិបត្តិការអាជីវកម្មរ៉ែនៅអាស៊ី មានន័យថា ក្រុមហ៊ុនអាចបញ្ជូនផលិតផលខ្លួនយ៉ាងលឿន និងអស់ថ្លៃដឹកជញ្ជូនតិច ទៅកាន់ទីផ្សារដ៏មានសន្ទុះទាំងនេះ ។

ផលប្រយោជន៍អាជីវកម្មរ៉ែសំរាប់ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍: ច្បាប់អាជីវកម្មរ៉ែ ដែលថ្លឹងថ្លែងបានល្អ អាចនាំអោយមានស្ថិរភាពកំណើន ផសស ក្នុងរយៈពេលវែង ដូចអាចពិនិត្យឃើញជាក់ស្តែងនៅប្រទេសហ្គាណា ។ ចាប់តាំងពីហ្គាណា បានដាក់អនុវត្តក្រមអាជីវកម្មរ៉ែនៅទសវត្សរ៍១៩៨០ មក លំនាំកំណើនមិនទៀងទាត់ និងរយៈពេលធ្លាក់ចុះដែលតែងកើតមានក្នុងពេលកន្លងមក ត្រូវបានលុបបំបាត់ចោលទាំងអស់ ។

ឧទាហរណ៍នៅប្រទេសឡាវ: នៅប្រទេសឡាវ ក្រុមហ៊ុន Oxiana អាចបង្កើតប្រតិបត្តិការយករ៉ែតាមស្តង់ដារខ្ពស់បំផុត ក្នុងពិភពលោក បានទាន់ពេលតាមផែនការ និងក្នុងរង្វង់ថវិកាកំណត់ នៅតំបន់មួយដាច់ស្រយាលបំផុតក្នុងប្រទេសនេះ ។ ប្រតិបត្តិការនៅ Sepon គឺជាគំរោងយករ៉ែដ៏ធំបំផុតមួយនៅអាស៊ីអគ្នេយ៍តំបន់ដីគោក នាបច្ចុប្បន្ន ។ វិធីសាស្ត្ររបស់ក្រុមហ៊ុនក្នុងការអភិវឌ្ឍគំរោងនេះ គឺធ្វើយ៉ាងណាអោយមានផលប្រយោជន៍ហូរទៅដល់ដៃអ្នកពាក់ព័ន្ធគ្រប់ៗគ្នា ។

ប្រទេសកម្ពុជា: សព្វថ្ងៃ ក្រុមហ៊ុន Oxiana កំពុងរុករកមាសក្នុងថ្មក្រានីតនៅភាគខាងកើតប្រទេសកម្ពុជា ព្រមទាំង ទង់ដែង និងលោហៈផ្សេងទៀត ។ ទីចាត់ការក្រុមហ៊ុន Oxiana ស្ថិតនៅទីក្រុងភ្នំពេញ ហើយនាបច្ចុប្បន្នមានបុគ្គលិកជាង ៦០នាក់ (រួមទាំងអ្នកជាប់កិច្ចសន្យា) ។ ក្នុងអំឡុងពេលរុករក ផលប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថានមានកំរិតទាប ប៉ុន្តែស្តង់ដារអន្តរជាតិត្រូវតែគោរពតាម ហើយប្រតិបត្តិការត្រូវតាមដានយ៉ាងជិតដល់ ។

សន្និដ្ឋាន: ក្រុមហ៊ុន Oxiana បានត្រៀមខ្លួនរួចរាល់សំរាប់អំឡុងពេលដ៏វែងនៃការរីកដុះដាលសេដ្ឋកិច្ចសកលលោក ដែលជំរុញដោយអាស៊ី ។ ក្រុមហ៊ុនសង្ឃឹមថានឹងមានឱកាសធ្វើការអភិវឌ្ឍធនធាន ក្នុងគោលគំនិតផ្តល់ផលចំណេញសេដ្ឋកិច្ចមានចីរភាពល្អដល់ប្រជាជាតិនានា ។

សង្ខេបខ្លឹមសារសំខាន់ៗនៃវគ្គនេះ

ចំណុចសំខាន់ៗនៃវគ្គនេះមានដូចតទៅ:

- ក្របខ័ណ្ឌសំរាប់ការសន្ទនារវាងរដ្ឋាភិបាលនិងវិស័យឯកជន ភាពជាដៃគូ និងការធ្វើផែនការរួមគ្នា គឺមានស្រេចហើយ ដូចជា វេទិការដ្ឋាភិបាល-វិស័យឯកជន ដែលទទួលបានការគាំទ្រខ្លាំងណាស់ពីសំណាក់អាជីវករ ។

(តទៅទំព័រ ២០)

ដីធ្លី ទ្រព្យសម្បត្តិ អចលនទ្រព្យ ការប្រើប្រាស់ដីប្រកបដោយផលិតភាព និងការអភិវឌ្ឍ

*លោកឡារី ស្រេន្ទ សង្ខេបពីបញ្ហាសំខាន់ៗ បានពិនិត្យឃើញក្នុងវគ្គអាហារពេលល្ងាចពិសេសនៃសន្និសីទចក្ខុវិស័យ និងចង្អុលបង្ហាញពីសំនួរគោលនយោបាយសំខាន់ៗមួយចំនួន ដែលតំរូវឱ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់លើជំហានបន្ទាប់នៃការអភិវឌ្ឍរបស់កម្ពុជា ។**

សេចក្តីផ្តើម: ដីធ្លី ទ្រព្យសម្បត្តិ និងអចលនទ្រព្យនៅកម្ពុជា

ក្នុងប៉ុន្មានខែមុនពេលដំណើរការសន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៨ បញ្ហាដីធ្លី គឺជាប្រធានបទពិភាក្សាក្តៅគគុករវាងអ្នកនយោបាយ មន្ត្រីរាជការ ដៃគូអភិវឌ្ឍ អង្គការសង្គមស៊ីវិល និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនានា ។ កម្មសិទ្ធិ ការប្រើប្រាស់ តំលៃសេដ្ឋកិច្ចនៃដីធ្លី តួនាទីដីធ្លីក្នុងការអភិវឌ្ឍសង្គម/សេដ្ឋកិច្ច ក្នុងការរកចិញ្ចឹមជីវិតនៅជនបទ/ទីក្រុង ការអភិវឌ្ឍអាជីវកម្មក្នុងវិស័យឯកជន ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងជាពិសេសតួនាទីជាប្រភពទំនាស់/ការប្រកួតប្រជែងដណ្តើមធនធាន សុទ្ធតែជាបញ្ហាដ៏លេចធ្លោនៅក្នុងកិច្ចពិភាក្សាជាសាធារណៈ ។ នៅក្នុងសុន្ទរកថាបើកសន្និសីទ សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន បានសង្កត់ធ្ងន់ពីសារៈសំខាន់នៃកម្មវិធីចុះបញ្ជីដីធ្លីទាំងនៅទីប្រជុំជន និងជនបទរបស់រដ្ឋាភិបាល និងតួនាទីដ៏សំខាន់នៃការធ្វើផែនទីដីរដ្ឋ និងការកំណត់ព្រំដែនតំបន់ព្រៃឈើ ក្នុងការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ និងកាត់បន្ថយទំនាស់ ។ សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ក៏បានបញ្ជាក់ពីការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់រដ្ឋាភិបាល ដើម្បីធ្វើកំណែទំរង់តំបន់ជនបទ ជាពិសេស ការបង្កើនប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ និងការបែងចែកដី ដែលនឹងជួយបង្កើនផលកសិកម្ម និងការធ្វើចំរុះកម្មផលិតកម្មក្នុងរយៈពេលមធ្យម ។

សន្និសីទចក្ខុវិស័យ មានរួមបញ្ចូលវគ្គពិសេសមួយស្តីពីបញ្ហាដីធ្លី ក្រោមប្រធានបទ "ការទាញប្រយោជន៍អោយបានប្រសើរបំផុតពីធនធានធម្មជាតិនៅកម្ពុជា - ដីធ្លី អចលនទ្រព្យ ការប្រើប្រាស់ដីប្រកបដោយផលិតភាព និងការអភិវឌ្ឍ" ដោយមានវាគ្មិនមកពីខាងរដ្ឋាភិបាល វិស័យធនាគារ វិស័យអភិវឌ្ឍន៍អចលនទ្រព្យ និងវិទ្យាស្ថាន CDRI ។ វិស័យអចលនទ្រព្យនៅកម្ពុជាបានរីកចំរើនលឿនណាស់នាពេលថ្មីៗ ហើយសន្ទុះកំណើនដ៏ខ្លាំងនេះអាចនាំមកជាមួយទាំងគុណប្រយោជន៍ និងហានិភ័យ ។ ដីទាំងសំរាប់ការកសាងលំនៅដ្ឋាន និងតំរូវការខាងពាណិជ្ជកម្ម បានឡើងថ្លៃយ៉ាងគំហុក ជាពិសេសនៅតាមទីប្រជុំជន ។ បណ្ឌិត បេង ហុងសុជាតិខេមរ៉ូ ដែលជាមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ម្នាក់នៅក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ បានពន្យល់អង្គសន្និសីទថា រដ្ឋាភិបាលបានអនុវត្តកម្មវិធីចុះបញ្ជីដីធ្លីដ៏ធំមួយ និងកសាងឯកសារខាងគោលនយោបាយដីធ្លី ដែលមានទាំងការងារធ្វើផែនការអភិវឌ្ឍក្រុងផងដែរ ហើយក្នុងនោះមានការទទួលស្គាល់ថា ការអភិវឌ្ឍជនបទតែម្យ៉ាងមិនអាចកាត់បន្ថយភាពក្រីក្របានទេ ។ តំបន់ទីប្រជុំជនក៏មានតួនាទីសំខាន់ណាស់ដែរក្នុងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ដោយក្នុងនោះទីប្រជុំជនខ្នាតតូច និងមធ្យម ដើរតួនាទីជាទីក្រុងដែលអាចផ្តល់នូវទីផ្សារសំរាប់ផលិតផលនិងពលកម្មដល់សហគមន៍នានានៅជុំវិញនោះ ។

លោក Rory Hunter ជាតំណាងក្រុមហ៊ុនអភិវឌ្ឍអចលនទ្រព្យ Brocon Group បានរំលេចថា ការអភិវឌ្ឍដីធ្លី និងអចលនទ្រព្យយ៉ាងលឿនបែបនេះ ធ្វើអោយប្រទេសកម្ពុជាជួបបញ្ហាប្រឈមខាងការធ្វើផែនការ និងការគ្រប់គ្រង ដើម្បីធានាគុណភាពនៃការអភិវឌ្ឍអចលនទ្រព្យ អោយវាអាចជួយបង្កើតទ្រព្យធន និងបំរើតំរូវការរបស់សហគមន៍ទាំងឡាយ ។ អ្នកចូលរួមក្នុងការអភិវឌ្ឍអចលនទ្រព្យនៅកម្ពុជា គេមានផលប្រយោជន៍មិនដូចគ្នាទេក្នុងការធានាគុណភាពនេះ ។ ផលប្រយោជន៍ អ្នកមានភាគហ៊ុនក្នុងក្រុមហ៊ុន គឺអតិបរមានីយកម្មប្រាក់ចំណេញក្នុងរយៈពេលវែង ការបង្កើតតំលៃ ការកសាងទំនុកចិត្តជាមួយវិនិយោគិន/អ្នកទិញ ការកសាងទំនាក់ទំនងរឹងមាំជាមួយអាជ្ញាធរ/សហគមន៍មូលដ្ឋាន និងការកសាងឈ្មោះក្រុមហ៊ុនអោយល្បី ដែលជាទស្សនៈមួយថ្មីសំរាប់ប្រជាជនកម្ពុជាភាគច្រើន ។ ផលប្រយោជន៍របស់អ្នកទិញផ្តោតលើលទ្ធភាពទទួលបានផ្ទះដែលកសាងមាំជាប់ល្អសំរាប់ស្នាក់នៅរឺធ្វើវិនិយោគ ការបង្កើតប្រាក់ចំណូលរួមទាំងកំណើនតំលៃទ្រព្យវិនិយោគ ទំនុកចិត្តថាក្រុមហ៊ុនមិនក្ស័យធន និងស្មារតីភ្លឺស្វាងមើលឃើញការសន្យាបោកប្រាស់/ការបំភ្លៃការពិត ។ ផលប្រយោជន៍របស់សហគមន៍ គឺផលប្រយោជន៍ជាទូទៅសំរាប់បរិស្ថាននៅមូលដ្ឋាន សេវាកម្មរបស់សហគមន៍ ការបង្កើតការងារ ភាពច្បាស់លាស់/ការគោរពច្បាប់ក្នុងការលក់ដូរអចលនទ្រព្យ និងការប្តេជ្ញាចិត្តធ្វើឱ្យអចលនទ្រព្យមានគុណភាពល្អរហូតដល់ ៣០ឆ្នាំគិតចាប់ពីពេលនេះទៅ ។ ផលប្រយោជន៍របស់រដ្ឋាភិបាល គឺវត្តមានគោលការណ៍ណែនាំច្បាស់លាស់សំរាប់អ្នកអភិវឌ្ឍអចលនទ្រព្យ ជាពិសេសសំរាប់ក្រុមហ៊ុនបរទេសដែលមកបណ្តាក់ទុននៅកម្ពុជា កិច្ចការពារអ្នកទិញទប់ទល់នឹងគ្រោះថ្នាក់ក្ស័យធនរបស់ក្រុមហ៊ុន ការយកពន្ធលើការកាន់កាប់ដីល្អៗដោយគ្មានធ្វើការអភិវឌ្ឍ និងបានចំណេញអ្វីដល់សេដ្ឋកិច្ច/សហគមន៍ក្រៅតែពីការទុកលក់កេងយកចំណេញ និងការធ្វើផែនការអភិវឌ្ឍសមហេតុផល/ការកំណត់តំបន់ប្រើប្រាស់ដី ដើម្បីជំរុញការវិនិយោគទុនលើការអភិវឌ្ឍអចលទ្រព្យមានគុណភាពល្អ ។

បញ្ហាគោលនយោបាយសំខាន់ៗក្នុងការដោះស្រាយផលប្រយោជន៍ច្រើនបែបយ៉ាងនេះរួមមាន តំរូវការបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់ល្អប្រសើរថែមទៀត ច្បាប់សំណង់ដើម្បីកាត់បន្ថយជំលោះ និងមធ្យោបាយបង្កើនចំណាយកាន់កាប់ដីដោយគ្មានធ្វើការអភិវឌ្ឍ ដូចជា តាមរយៈពន្ធលើដីមិនប្រើប្រាស់ជាដើម ។ ទាក់ទិននឹងផ្នែកធនាគារ/ឥណទាន លោក Chales Vann តំណាងធនាគារកាណាឌីយ៉ា បានបញ្ជាក់ថា អ្នកទិញត្រូវការកិច្ចការពារដ៏ល្អជាងនេះទៀតនៅក្នុងបរិយាកាសមានហានិភ័យខ្ពស់ ដែលក្រុមហ៊ុនអភិវឌ្ឍសាងសង់ទាំងនោះអាចទារអោយបង់ជាមុនដល់ទៅ ៦០-៨០% នៃថ្លៃផ្ទះសរុប ។

ការប្រើប្រាស់ដីធ្លីប្រកបដោយផលិតភាព និងការអភិវឌ្ឍប្រទេសកម្ពុជា

វិទ្យាស្ថាន CDRI ផ្តោតការងារលើ "ការប្រើប្រាស់ដីមានផលិតភាព និងការអភិវឌ្ឍប្រទេសកម្ពុជា" ក្នុងលក្ខណៈខ្លួនជាស្ថាប័នស្រាវជ្រាវខាងគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ ដែលជាប់ទាក់ទងនឹងការបង្កើតទ្រព្យធន/ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។ ការស្រាវជ្រាវថ្មីៗរបស់ CDRI និងស្ថាប័នផ្សេងៗទៀតបានបង្ហាញច្បាស់ថា ការប្រើប្រាស់ដីអោយមានផលិតភាព និងការគ្រប់គ្រងដីធ្លីជាទូទៅ រួមទាំងសុវត្ថិភាពកាន់កាប់ដីទាំងនៅទីក្រុង និង

* លោកឡារី ស្រេន្ទ ជានាយកប្រតិបត្តិនៃវិទ្យាស្ថាន CDRI

ជនបទ គឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃការអភិវឌ្ឍប្រទេសកម្ពុជា/ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។ វាក៏ជះឥទ្ធិពលដល់ការរស់នៅ ការខ្ចីឥណទាន វិនិយោគ/ការធ្វើចំរុះកម្មខាងកសិកម្ម ទីផ្សារដីធ្លី ការអភិវឌ្ឍលំនៅដ្ឋាន/ទីក្រុង និងវិនិយោគលើសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម (SME) ។ ការសិក្សាថ្មីៗរបស់ CDRI បង្ហាញថាប្រជាជនក្រីក្រកាន់តែពឹងផ្អែកខ្លាំងឡើងលើដីធ្លី និងធនធានធម្មជាតិខាងជលផល ដើម្បីទ្រទ្រង់ជីវភាពដ៏ តឹងតែងរបស់ខ្លួន ។ ខណៈដែលគ្រួសារនៅជនបទជាអ្នកធូរធារ រឺកំពុងឈានឡើង មានកាន់កាប់ដីធំៗជាងទទួលបានទិន្នផលនិងប្រាក់ចំណេញច្រើនជាង គ្រួសារក្រីក្រជាច្រើនកាន់តែពិបាកនឹងរកចំណូលពីការធ្វើស្រែ ហើយក៏ត្រូវលក់ដីធ្លី និងពឹងផ្អែកលើការលក់កំលាំងពលកម្មវិញ ។ វិនិយោគកាន់តែច្រើន និងផ្តោតកាន់តែខ្លាំងលើការបង្កើនផលិតភាព/ការធ្វើចំរុះកម្មផលដំណាំក្នុងកសិដ្ឋានតូចៗ ដែលមានដីតិច ដូចមានគូសបញ្ជាក់ក្នុងគោលនយោបាយបច្ចុប្បន្នរបស់រដ្ឋាភិបាល និងការយល់ដឹងកាន់តែច្បាស់ពីឥទ្ធិពលនៃចំណងទាក់ទងទីក្រុង-ជនបទ ទៅលើគោលនយោបាយ/ការគ្រប់គ្រងដីធ្លី វានឹងផ្តល់ផលល្អសំរាប់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។

កត្តាធម្មជាតិដូចជាគ្រោះរាំងស្ងួត និងទឹកជំនន់ ព្រមទាំងដីគ្មានជីវជាតិ និងកង្វះសមត្ថភាពគ្រប់គ្រងទឹក បានកាត់បន្ថយផលិតភាពកសិកម្មនៅក្នុងតំបន់ខ្លះ ហើយលទ្ធភាពជាប្រពៃណីក្នុងការប្រមូលផលព្រៃឈើ និងការនេសាទ ក៏កំពុងទទួលសំពាធកាន់តែខ្លាំងពីកំណើនប្រជាជន និងទំនាស់ជាមួយតួអង្គមានអំណាច និងមានឋានៈខ្ពស់ដែលមកពីក្រៅតំបន់ជនបទ ។ ជាលទ្ធផល នៅតំបន់ខ្លះ អ្នកគ្មានដីធ្លីកំពុងកើនឡើង ទោះដោយចេតនារឺបង្ខំចិត្តក្តី ហើយវិសមភាពកាន់កាប់ដីធ្លី ក៏រីកធំ ក្នុងនេះមានអ្នកក្រកាន់តែច្រើនត្រូវលក់ពលកម្មក្នុងមូលដ្ឋាន រឺធ្វើចំណាកស្រុកទៅតំបន់ផ្សេងៗនៅកម្ពុជា រឺឆ្លងដែនទៅថៃ រឺម៉ាឡេស៊ី ដើម្បីរកការងារធ្វើ ។

ការស្រាវជ្រាវរបស់យើងបានបញ្ជាក់គាំទ្រទស្សនៈថា ជោគជ័យដ៏ធំនៃកម្មវិធីចុះបញ្ជីដីធ្លីនៅកម្ពុជា បានរួមចំណែកច្រើនណាស់ដល់ការពង្រឹងស្ថាប័ននានាដែលជួយជំរុញការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច-សង្គមកិច្ច ឱ្យកាន់តែមានសន្ទុះ ។ វាក៏បង្ហាញដែរថា ការចុះបញ្ជីដីធ្លីតែមួយមុខមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ ដើម្បីជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចអោយកាន់តែមានសមធម៌ និងជួយកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។ សំរាប់តំបន់ជនបទ ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិគ្រាន់តែជាធាតុផ្សំសំខាន់មួយប៉ុណ្ណោះនៃអន្តរាគមន៍ដ៏ចាំបាច់នានាខាងអភិវឌ្ឍន៍ ដូចជា លទ្ធភាពទទួលបានឥណទានមានតំលៃសមរម្យ ចំណេះដឹង និងព័ត៌មានតាមរយៈសេវាផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេស និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធកាន់តែល្អ ដូចជា ផ្លូវថ្នល់ ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រជាដើម ។

ពិតហើយ គោលនយោបាយជាតិគ្រប់គ្រងដីធ្លីនិងធនធានធម្មជាតិត្រូវបានតាក់តែងឡើង ដើម្បីជំរុញការគ្រប់គ្រងទ្រព្យទាំងនេះអោយមានចីរភាព ប៉ុន្តែការអនុវត្ត និងការពង្រឹងការអនុវត្តមិនស្មើដៃគ្នានៅតាមមូលដ្ឋានកំពុងជំរុញទៅរកការហិនហោចយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃធនធានធម្មជាតិ កំណើនភាពគ្មានដីធ្លី និងក្នុងករណីខ្លះកំពុងធ្វើអោយសហគមន៍លែងសូវគោរពដល់បណ្តាស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ច ។ ម្យ៉ាងទៀត គេត្រូវពិចារណាជាបន្ទាន់ពីវិធីទប់ស្កាត់/កាត់បន្ថយទំនាស់ស្តីពីធនធានធម្មជាតិ ជាពិសេសនៅពេលមានការរំលោភយកដី/ធនធានធម្មជាតិពីសំណាក់អ្នកមានឋានៈខ្ពស់ ដើម្បីជួយអោយអ្នកក្រីក្រទទួលបានដំណោះស្រាយយុត្តិធម៌ មិនប្រកាន់បក្សពួក ទាំងសំរាប់ទំនាស់ក្នុងភូមិ និងទំនាស់មានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងអ្នកមានទ្រព្យសម្បត្តិ/អ្នកមានអំណាច ។

ការស្រាវជ្រាវរបស់យើង បានបង្ហាញច្បាស់ពីតំរូវការបែងចែកធនធានច្រើនថែមទៀត តំរង់ទិសធនធានអភិវឌ្ឍកសិកម្ម/ជនបទអោយកាន់តែប្រសើរ និងពង្រឹងថែមទៀតដោយគ្មានប្រកាន់បក្សពួកនូវ ការអនុវត្តច្បាប់គ្រប់គ្រងការប្រើប្រាស់/ត្រួតត្រាលើទ្រព្យជាធនធានធម្មជាតិ ។ វិធានការនេះនឹងជះឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងទៅលើផលិតភាពកសិកម្ម ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងសុខមាលភាពប្រជាជន ប្រសិនបើមានវិធានការបំពេញបន្ថែមនៅក្នុងមូលដ្ឋាន ដូចជា សុវត្ថិភាពកាន់កាប់ដី ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ សេវាផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្ម និងឥណទានថោកសមរម្យអាចទទួលយកបាន ។

បទពិសោធន៍ក្នុងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍ ដែលពឹងផ្អែកលើកសិកម្មប្រហាក់ប្រហែលគ្នា បានបង្ហាញច្បាស់ថា ប្រសិនបើគ្មានការប្រើប្រាស់ដីប្រកបដោយសមធម៌ ផលិតភាព និងលក្ខណៈចំរុះទេ វានឹងមានការអភិវឌ្ឍកសិកម្មទន់ខ្សោយ ការធ្វើចំរុះកម្មកសិកម្មក៏រឹតទាប និងផលចំណេញតិចតួចសំរាប់កសិករតូចៗភាគច្រើន ។ នៅប្រទេសខ្លះ កត្តានេះនាំអោយមានរបប "សក្តិភូមិបែបថ្មី" ដែលក្នុងនោះកម្មសិទ្ធិ និងការប្រើប្រាស់ដី វាប្រមូលផ្តុំនៅក្នុងដៃអ្នកមានឋានៈខ្ពស់មួយចំនួនតូចដែលរស់នៅទីក្រុង ហើយការរំលោភយកដី/ធនធានធម្មជាតិ ពីសំណាក់ពួកអ្នកមានឋានៈខ្ពស់គឺជារឿងធម្មតា ។ ក្នុងសេណារីយ៉ូបែបនេះ ការអភិវឌ្ឍគឺអាចសំរេចបានមួយក៏រិត ប៉ុន្តែវានឹងលែងកើនថែមទៀត ហើយផ្តល់ជំរើសតិចតួចណាស់សំរាប់ការអភិវឌ្ឍមានចីរភាព/ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។ នៅពេលមានរឿងដូចខាងលើ គេពិបាកកែតំរូវវិញណាស់ ហើយប្រទេសកម្ពុជាអាចរៀនសូត្រពីបទពិសោធន៍នេះដើម្បីចៀសវាងបញ្ហា ។

ការផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច គឺជាបញ្ហាស្មុគស្មាញ និងចំរូងចំរាស់នៅកម្ពុជា ដែលនាំអោយមានផុសសំនួរជាច្រើនពីតម្លាភាព/លក្ខណៈមិនប្រកាន់បក្សពួកក្នុងការផ្តល់សម្បទាន និងពីមុខសញ្ញាបំរើសេដ្ឋកិច្ចពិតមែន រឺយ៉ាងណា ។ សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចសំរាប់ដាំដំណាំលក់យកប្រាក់ និងធ្វើចំការធំៗ អាចផ្តល់ផលចំណេញបានច្រើន និងភ្លាមៗដល់សេដ្ឋកិច្ចក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែវាអាចជួយបានតិចតួចណាស់ដល់ផលិតភាពកសិកម្មក្នុងរយៈពេលវែង ក៏រឹតជីវភាពនៅជនបទ និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។ ប្រសិនបើគ្រប់គ្រងមិនបានល្អទេ វាអាចក្លាយជាការប្រមូលទិញដីសំរាប់ទុកលក់កេញយកចំណេញ និងគេចវេសពីការបង់ពន្ធ ។ កន្លងមកមានការធ្វើរបងព័ទ្ធយកដីធំៗ ដែលបានបន្ទុចបង្អាក់ដល់សហគមន៍នានាដែលត្រូវធ្វើការអភិវឌ្ឍជនបទ និងកសិកម្មដោយខ្លួនឯង ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត សម្បទានដីសង្គមកិច្ច ក៏អាចជាយន្តការមួយដ៏សំខាន់សំរាប់ផ្តល់ដីទៅអោយអ្នកគ្មានដីធ្លី ហើយក៏អាចក្លាយជាគោលការណ៍ណែនាំខាងគោលនយោបាយ និងជាប្រព័ន្ធមួយសំរាប់កែប្រែដីព្រៃរបស់រដ្ឋអោយទៅបំរើតំរូវការផលិតកម្មកសិកម្មវិញ ។ ប៉ុន្តែកន្លងមក ដំណើរការផ្តល់សម្បទានដីសង្គមកិច្ចវាយឺតយ៉ាវខ្លាំងណាស់ ហើយត្រូវតែពន្លឿនថែមទៀត ។

ក្នុងដំណាក់កាលខាងមុខនៃការអភិវឌ្ឍប្រទេសកម្ពុជា មានបញ្ហាខាងគោលនយោបាយធំៗមួយចំនួនដែលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់:

១. តើប្រទេសកម្ពុជាត្រូវធ្វើដូចម្តេច ដើម្បីសំរេចបានតុល្យភាពល្អរវាងគោលនយោបាយ/ការគ្រប់គ្រងដីធ្លី ដែលជួយជំរុញការប្រើប្រាស់ដីអោយមានផលិតភាព/ការបង្កើតទ្រព្យធន ហើយនិងការធ្វើអោយប្រាកដថានៅតំបន់ជនបទ គឺមានដីធ្លីសំរាប់ធ្វើការអភិវឌ្ឍជនបទ/កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រអោយបានសំរេច ?

២. តើគេអាចពង្រីកព្រំដែនកសិកម្មយ៉ាងណាបាន តាមរយៈការយកដីរដ្ឋមកបំរើផលិតកម្មកសិកម្ម? តើរដ្ឋគួរព្យាយាមរក្សាទុកដីធ្លី ឬក៏យល់ព្រមផ្ទេរវាទៅអោយវិស័យឯកជនដើម្បីអភិវឌ្ឍកសិកម្ម? បើយល់ព្រមផ្ទេរ តើគួរ

(តទៅទំព័រ ១៧)

តាមដានសេដ្ឋកិច្ច ~ ស្ថានភាពក្រៅប្រទេស

អត្ថបទនេះ បកស្រាយពីដំណើរការសេដ្ឋកិច្ចនៃប្រទេសមានសេដ្ឋកិច្ចខ្លាំងៗក្នុងពិភពលោក និងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍមួយចំនួនក្នុងតំបន់ ព្រមទាំងបង្ហាញពីនិន្នាការថ្លៃទំនិញកសិកម្មខ្លះៗក្នុងទីផ្សារអន្តរជាតិ នៅត្រីមាសទី៤ ២០០៧ ។

កំណើនសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក

នៅត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៧ ផសស ពិត របស់សហរដ្ឋអាមេរិក កើន ២,៥% ធៀបនឹងមួយឆ្នាំមុន ដោយសារមានការចូលរួមចំណែកជាវិជ្ជមានអំពីចំណាយប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួន ការនាំចេញ ខ្ទង់អនិវាសជន ចំណាយរបស់រដ្ឋនិងអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន បរិក្ខារ និងសូហ្វវែរ ។ កំណើនពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ មានកំរិតទាបជាងនៅត្រីមាសមុន និងត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៦ ដែលបង្ហាញពីការថយចុះវិនិយោគលើស្តុកទំនិញ ការនាំចេញ និងការចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាលសហព័ន្ធ។ កំណើន ផសស ពិត នៅតំបន់អឺរ៉ូ ក្នុងរយៈពេល១ឆ្នាំមានកំរិត ២,២% គឺទាបជាងកំណើន ២,៧% នៅត្រីមាសទី៣ ឆ្នាំ២០០៧ និងកំណើន ៣,១% នៅត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៦ ។ នៅប្រទេសជប៉ុន នៅត្រីមាសទី៤ ផសស កើនបាន ២,០% ធៀបនឹងមួយឆ្នាំមុន ។

ផសស ពិត នៅចិន កើន ១១,២% ធៀបនឹងអំឡុងពេលដូចគ្នាឆ្នាំមុន ប៉ុន្តែវាមានកំណើនយឺតបន្តិចធៀបនឹងត្រីមាសមុន ។ កំណើនខ្ពស់នេះបានមកពីកំណើនដ៏មាំទាំ និងមានស្ថិរភាពនៃផលិតកម្មឧស្សាហកម្ម និងការនាំចេញ ។ ក្នុងរយៈមួយឆ្នាំ ដល់ត្រីមាសទី៤ ផសស ពិត នៅកូរ៉េខាងត្បូង កើន ៥,៧% ធៀបនឹងកំណើន ៥,២% សំរាប់ត្រីមាសមុន។ កំណើនទទួលបានជាសំខាន់មកពីកំណើនវិនិយោគលើទ្រព្យសកម្មជាប់លាប់ ១,៦% និងកំណើនការនាំចេញ ៧,០% ។ ក្នុងរយៈមួយឆ្នាំ ផសស ពិត នៅតៃវ៉ាន់ និង ហុងកុង កើន ៦,៤% និង ៦,៧% ។ កំណើននៅហុងកុងខ្ពស់ជាងត្រីមាសមុន រីឯកំណើននៅតៃវ៉ាន់ទាបជាងត្រីមាសមុន ។

កំណើន ផសស នៅម៉ាឡេស៊ី សំរាប់រយៈពេល ១២ខែ នៅតែខ្លាំងដោយឡើងដល់ ៧,៣% ធៀបនឹងកំណើន ៦,៧% នៅត្រីមាសមុន ហើយកត្តាជំរុញសំខាន់គឺ អត្រាកំណើនខ្ពស់ក្នុងផលិតកម្ម (៥,៦%) និងសេវាកម្ម (៩,១%)។ សំរាប់ឆ្នាំ២០០៧ នៅសិង្ហបុរី កំណើន ផសស ពិត ថយចុះមកត្រឹម ៦,០% ធៀបនឹងកំណើន ៨,៩% នៅត្រីមាសមុន និងកំណើន ៧,៧% ក្នុងរយៈមួយឆ្នាំដល់ត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៦ ។ ការថយចុះកំណើននេះ បណ្តាលមកពីការធ្លាក់ចុះកំណើនយ៉ាងខ្លាំងក្នុងផលិតកម្ម សំណង់ និងសេវាកម្មហិរញ្ញវត្ថុ ។ ផសស ពិត នៅថៃ កើន ៥,៧% ធៀបនឹងមួយឆ្នាំមុន គឺខ្ពស់ជាងកំណើន ៤,៨% ក្នុងរយៈពេលមួយឆ្នាំដល់ត្រីមាសមុន ។ កំណើនដ៏ខ្លាំងនេះ បានមកពីការកើនឡើងគួរឱ្យកត់សំគាល់ក្នុងចំណាយប្រើប្រាស់រដ្ឋាភិបាល (១៦%) និងកំណើនយ៉ាងច្រើនក្នុងផលិតកម្ម ។

អតិផរណាក្នុងពិភពលោក និងអត្រាប្តូរប្រាក់

នៅត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៧ ថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់នៅសហរដ្ឋអាមេរិក កើន ៣,៩% ធៀបនឹងមួយឆ្នាំមុន និងកើនខ្លាំងជាងត្រីមាសមុនដែលមានអត្រា ២,៤% ដោយសារអស្ថិរភាពទីផ្សារទំនិញក្នុងសាកលលោក ជាពិសេសម្ហូបអាហារ និងថាមពល ។ អត្រាអតិផរណាប្រចាំឆ្នាំនៅតំបន់អឺរ៉ូមានកំរិត ២,៩% គឺខ្ពស់ជាងកាលពីមួយឆ្នាំមុន និងត្រីមាសមុនដែលមានអត្រា ១,៩% ។ នៅជប៉ុន អតិផរណាប្រចាំឆ្នាំគ្មានការប្រែប្រួលបើធៀបនឹងឆ្នាំមុន ប៉ុន្តែវាខ្ពស់ជាងត្រីមាសមុន (-0,១%)។ ការឡើងថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់អាចបណ្តាលមកពីថ្លៃប្រេង និងទំនិញមួយចំនួនទៀត។

នៅត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៧ នៅទីផ្សារប្តូរប្រាក់បរទេស ដុល្លារUS ធ្លាក់ថ្លៃទល់នឹងរូបិយវត្ថុចំបងៗ លើកលែងតែទល់នឹងប្រាក់បាតថៃ ។ ដុល្លារប្តូរបាន ១១៣,០៧យ៉េន/ដុល្លារUS ធៀបនឹងត្រីមាសមុនដែលបានដល់ ១១៧,៧ យ៉េន/ដុល្លារUS ហើយដុល្លារក៏ធ្លាក់ថ្លៃដែរទល់នឹងប្រាក់អឺរ៉ូ ប្រាក់យ៉ុនចិន និងប្រាក់វ៉ុនកូរ៉េខាងត្បូង ដោយប្តូរបាន ០,៦៩អឺរ៉ូ/ដុល្លារUS ៧,៤៣យ៉ុន/ដុល្លារUS និង ៩២១,២៣វ៉ុន/ដុល្លារUS ។

ថ្លៃទំនិញនៅទីផ្សារពិភពលោក

នៅត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៧ ផលិតផលកសិកម្មហាក់មានដំណើរការល្អ ដោយថ្លៃទំនិញដូចជាពោត ប្រេងឆា អង្ករ និងសណ្តែកសៀង កើនឡើង ។ ថ្លៃពោតកើន ១២% ប្រេងឆា ១៣% និងសណ្តែកសៀង ២២% រីឯថ្លៃអង្ករThai 100% B កើន ៦% ។ ថ្លៃប្រេងឆៅ សាំង និងម៉ាស៊ូត ក៏កើនឡើងដែរក្នុងត្រីមាសនេះ។ ថ្លៃប្រេងឆៅកើនដល់ ៨២,៨៨ ដុល្លារ/ធុង រីឯសាំងកើន ៧% ដល់ ៩៩,៤៨ សេន/លីត្រ និងម៉ាស៊ូតកើន ១៨% ដល់៦៦,៥៤សេន/លីត្រ ។

រៀបរៀងដោយលោក សាំង ច័ន្ទហង្ស

តពីទំព័រ ១៦ **ដីធ្លី ទ្រព្យសម្បត្តិ អចលនទ្រព្យ ...**

អនុវត្តតាមគោលនយោបាយមានផែនការជាក់លាក់ រឺក៏ដើរតាមសេណារីយ៉ូអវិជ្ជមាននៃការផ្លាស់កន្លែង/ចំណាកស្រុករបស់ម្ចាស់ដីតូចៗ ការទន្ទ្រានយកដីធ្វើពាណិជ្ជកម្ម និងការរំលោភយកដីពីសំណាក់ក្រុមហ៊ុន/អ្នកមានឋានៈខ្ពស់?

៣. តើត្រូវគ្រប់គ្រង/ប្រើប្រាស់ដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច និងដីសម្បទានសង្គមកិច្ចយ៉ាងដូចម្តេច ដើម្បីជួយជំរុញវិនិយោគមានផលិតភាពលើដីធ្លី ដើម្បីផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់ទាំងអ្នកមាន និងអ្នកក្រ? តើត្រូវកែលំអការគ្រប់គ្រងដីធ្លីយ៉ាងណាទៀតដើម្បីអោយមានតម្លាភាព និងអភិបាលកិច្ចល្អក្នុងការបែងចែកធនធាន កំណត់តំបន់ កំណត់តំលៃ និងបង្កើនចំណូលពន្ធ?

៤. តើរដ្ឋាភិបាល និងវិស័យឯកជន អាចធ្វើយ៉ាងណាដើម្បីជំរុញការអភិវឌ្ឍអចលនទ្រព្យ/ការប្រើប្រាស់ដី ដែលមានផលប្រយោជន៍ដល់សេដ្ឋកិច្ច ជួយបំពេញតំរូវការក្នុងសហគមន៍ទាំងសំរាប់អ្នកមាន និងអ្នកក្រ និងគោរពដល់បរិស្ថាន នឹងសីលធម៌ជាកេរ្តិ៍ដំណែលរបស់កម្ពុជា?

ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា ត្រូវធ្វើការរួមគ្នាដើម្បីរកដំណោះស្រាយខាងគោលនយោបាយ និងកំណត់សកម្មភាពពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាទាំងឡាយដូចខាងលើ ។ ដីធ្លីជាធនធានសេដ្ឋកិច្ចដ៏សំខាន់ ជាប្រភពនៃសន្តិសុខ សុខមាលភាព និងអត្តសញ្ញាណ ។ ក្រៅពីនេះ ដីធ្លីនៅមានផលប្រយោជន៍ជាក់ស្តែងជាច្រើនទៀត ទោះបីជាលក្ខណៈអរូបីក្តី វាមានសារៈសំខាន់ជាខ្លាំងសំរាប់គ្រប់សហគមន៍ និងគ្រប់ប្រជាជាតិ ។

តាមដានសេដ្ឋកិច្ច ~ ស្ថានភាពក្រៅប្រទេស

តារាង១. កំណើន ផសស ពិត នៃដៃគូពាណិជ្ជកម្មជ្រើសរើស ពីឆ្នាំ២០០២-២០០៧ (កំណើនជាភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន)

	2002	2003	2004	2005	2006	2006		2007		
						Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
ប្រទេសអាស៊ានជ្រើសរើស										
កម្ពុជា	4.8	7	7.7	13.4	10.6	-	-	-	-	-
ឥណ្ឌូនេស៊ី	3.8	4.9	5.1	5.6	5.4	6.1	-	-	-	6.3
ម៉ាឡេស៊ី	5.6	5.4	7	5.2	5.9	5.7	5.3	5.7	6.7	7.3
សិង្ហបុរី	2.6	1.4	8.5	5.7	7.7	7.0	6.0	8.2	8.9	6.0
ថៃ	6.1	6.9	6	4.5	4.8	4.2	4.3	4.4	4.8	5.7
វៀតណាម	6.7	7	7.5	8.4	8.1	-	-	-	-	-
ប្រទេសអាស៊ីជ្រើសរើស										
ចិន	8.1	9.9	9.5	9.6	10.5	10.7	11.1	11.5	11.4	11.2
ហុងកុង	5.0	3.2	8.3	6.5	6.6	7.0	5.6	6.9	6.2	6.7
កូរ៉េខាងត្បូង	6.1	3	4.7	4.7	5.0	5.0	4.0	4.5	5.2	5.7
តៃវ៉ាន់	4.2	3.1	5.7	4.1	4.6	4.0	4.1	5.07	6.9	6.4
ប្រទេសឧស្សាហកម្មជ្រើសរើស										
អឺរ៉ូ-១២	0.7	0.5	1.8	1.5	2.7	3.3	3.0	2.5	2.7	2.2
ជប៉ុន	0.4	2.6	3.4	2.5	2.1	2.3	2.2	2.3	1.9	2.0
សហរដ្ឋអាមេរិក	2.4	3.1	4.4	3.7	3.3	3.1	1.5	3.8	4.9	2.5

Sources: International Monetary Fund, Economist and countries' statistic offices

តារាង២. អត្រាអតិផរណានៃដៃគូពាណិជ្ជកម្មជ្រើសរើស ពីឆ្នាំ២០០២-២០០៧ (កំណើនជាភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន-មធ្យមភាគតាមការិយបរិច្ឆេទ)

	2002	2003	2004	2005	2006	2006	2007			
						Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
ប្រទេសអាស៊ានជ្រើសរើស										
កម្ពុជា	3.2	1.2	4.0	5.8	4.7	3.4	3.0	4.6	6.0	9.6
ឥណ្ឌូនេស៊ី	13.2	8.3	8.3	10.5	13.4	6.1	6.4	6.0	6.5	6.7
ម៉ាឡេស៊ី	1.8	1.1	1.6	3.1	3.7	3.1	2.6	1.4	1.8	2.2
សិង្ហបុរី	-0.4	0.5	1.7	0.5	1.0	0.6	0.5	1.0	2.7	4.1
ថៃ	0.6	1.8	2.7	4.5	4.7	3.3	2.4	1.9	1.7	2.9
វៀតណាម	3.8	3.1	7.8	8.2	7.7	-	6.6	-	-	-
ប្រទេសអាស៊ីជ្រើសរើស										
ចិន	-0.7	1.2	3.9	1.8	1.5	1.8	2.6	3.6	6.1	6.6
ហុងកុង	-3.0	-2.6	-0.4	1.1	2.2	2.2	1.7	1.3	1.6	3.5
កូរ៉េខាងត្បូង	2.7	3.5	3.5	2.8	2.4	2.4	2.0	2.4	2.3	3.3
តៃវ៉ាន់	-0.2	-0.3	1.6	2.3	0.6	-0.1	1.0	0.3	1.4	4.5
ប្រទេសឧស្សាហកម្មជ្រើសរើស					0.0					
អឺរ៉ូ-១២	2.2	2.1	2.2	2.2	2.1	1.8	1.9	1.9	1.9	2.9
ជប៉ុន	-0.9	-0.3	Nil	-0.3	0.5	0.3	-0.1	-0.1	-0.1	0.5
សហរដ្ឋអាមេរិក	1.6	2.3	2.7	3.4	3.2	1.9	2.4	2.7	2.4	3.9

Sources: International Monetary Fund, Economist and National Institute of Statistics

តារាង៣. អត្រាប្តូរប្រាក់ធៀបនឹងដុល្លារនៃរូបិយវត្ថុរបស់ដៃគូពាណិជ្ជកម្មជ្រើសរើស ពីឆ្នាំ២០០២-២០០៧ (មធ្យមភាគតាមការិយបរិច្ឆេទ)

	2002	2003	2004	2005	2006	2006	2007			
						Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
ប្រទេសអាស៊ានជ្រើសរើស										
កម្ពុជា (រៀល)	3912.1	3973	4016.3	4092.5	4103.2	4111.3	4046.7	4065.7	4078	4026
ឥណ្ឌូនេស៊ី (រូពីយ៉ា)	9311	8577	8938	9705	9134	9125	9107	8968.3	9257.8	9240.2
ម៉ាឡេស៊ី (រីងហ្គីត)	3.80	3.80	3.80	3.79	3.67	3.62	3.50	3.43	3.46	3.35
សិង្ហបុរី (ដុល្លារសិង្ហបុរី)	1.79	1.74	1.69	1.66	1.59	1.56	1.53	1.52	1.52	1.45
ថៃ (បាត)	42.9	41.5	40.2	40.2	37.9	36.5	33.9	32.5	31.4	33.87
វៀតណាម (ដុង)	15,280	15,510	-	15,859	15,994	16,077	16,356	-	-	-
ប្រទេសអាស៊ីជ្រើសរើស										
ចិន (យ៉ន់)	8.28	8.28	8.28	8.19	7.97	7.86	7.76	7.68	7.55	7.43
ហុងកុង (ដុល្លារហុងកុង)	7.80	7.78	7.79	7.78	7.77	7.78	7.81	7.82	7.81	7.77
កូរ៉េខាងត្បូង (វ៉ុន)	1251	1192	1145	1024	955	938	939	929	927	921.23
តៃវ៉ាន់ (ដុល្លារតៃវ៉ាន់-NT$)	34.5	34.4	33.6	32.1	32.5	32.8	32.9	33.1	32.9	32.4
ប្រទេសឧស្សាហកម្មជ្រើសរើស										
អឺរ៉ូ-១២ (អឺរ៉ូ)	1.06	0.89	0.80	0.80	0.80	0.78	0.76	0.74	0.73	0.69
ជប៉ុន (យ៉េន)	125.4	115.9	108.2	110.2	116.4	117.8	119.4	120.8	117.7	113.07

Sources: International Monetary Fund, Economist and National Bank of Cambodia

តារាង៤. ថ្លៃផលិតផលជ្រើសរើសនៅលើទីផ្សារពិភពលោក ពីឆ្នាំ២០០២-២០០៧ (មធ្យមភាគតាមការិយបរិច្ឆេទ)

	2002	2003	2004	2005	2006	2006		2007		
						Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
ពោត (US No. 2) - US ($/តោន)	89.98	95.42	110.65	89.19	111.04	140.18	154.33	146.10	139.81	156.9
ប្រេងឆា- អឺរ៉ុបពាយព្យ ($/តោន)	353.91	402.03	427.47	381.32	433.85	494.92	552.06	691.44	745.86	841.39
អង្ករ (Thai 100%B) - បាងកក ($/តោន)	178.59	182.22	221.67	262.88	282.00	279.10	294.17	283.89	304.75	323.92
សណ្តែកសៀង (US No. 1) - US ($/តោន)	182.58	218.86	262.03	224.25	213.88	230.17	255.33	259.95	299.99	366.59
ប្រេងឆៅ-ឌូបៃ ($/ធុង)	23.9	26.8	33.5	50.14	61.58	56.39	54.21	65.41	72.48	82.88
សាំង - US Gulf Coast (សេន/លីត្រ)	19.1	23	30.9	42.19	47.70	41.02	41.71	57.93	55.49	59.48
ម៉ាស៊ូត (ស្ពាន់ធ័រតិច លេខ២) - US Gulf Coast (សេន/លីត្រ)	17.85	21.63	29.48	44.35	51.35	46.11	45.61	53.90	56.62	66.54

Sources: Food and Agriculture Organisation and US Energy Information Administration

តាមដានសេដ្ឋកិច្ច ~ ស្ថានភាពក្នុងប្រទេស

សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ៗ

នៅត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៧ វិនិយោគនៅកម្ពុជាធ្លាក់ចុះប្រហែល ៤០% ធៀបនឹងត្រីមាសមុន មកត្រឹម ៧៤១,៥លានដុល្លារ ។ អនុមតិលើកសិកម្ម មានតំលៃ ១០២,៤លានដុល្លារ រឺច្រើនជាងត្រីមាសមុន ៨ដង ។ អនុមតិលើវិស័យឧស្សាហកម្ម កើនឡើងជិតមួយជាពីរ ដល់ ៣២៨,០លានដុល្លារ រីឯអនុមតិលើសេវាកម្មមានតំលៃ ៣១១,១លានដុល្លារ រឺថយចុះ ៦៨% ។ ក្នុងអនុមតិសំរាប់ឧស្សាហកម្មទាំងអស់ មាន ៦៣% ខាងកែច្នៃម្ហូបអាហារ និង ២១% ខាងកាត់ដេរ ។ អនុមតិខាងកាត់ដេរគិតជាទ្រព្យសកម្មជាប់លាប់ កើន ៧០% ធៀបនឹងត្រីមាសមុន ។ ក្នុងគំរោងអនុម័តនៅត្រីមាសទី៤ អនុវិស័យកាត់ដេរ បង្កើតការងារថ្មីបានច្រើនជាងគេ គឺសំរាប់ ៣១.៤៩២នាក់ ។ ចំពោះវិស័យសេវាកម្ម អនុមតិទេសចរណ៍ មានតំលៃ ១១១,៨លានដុល្លារ រឺថយចុះ ៧០% ធៀបនឹងត្រីមាសមុន ។ គំរោងទេសចរណ៍ដែលបានអនុម័ត នឹងត្រូវការបុគ្គលិកថ្មី ៤៦៨៥នាក់ រីឯអនុមតិលើវិស័យកសិកម្មនឹងប្រើប្រាស់ពលករដល់ទៅ ៤២៨១នាក់ ។

នៅត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៧ អនុមតិសាងសង់មានតំលៃ ១៧២,២លានដុល្លារ រឺថយចុះ ៤,២% ធៀបនឹងត្រីមាសមុន ។ អនុមតិភូមិគ្រឹះ និងផ្ទះ ធ្លាក់ចុះ ៦,៨% មកត្រឹម ២០,២លានដុល្លារ ហើយអនុមតិសំណង់ផ្ទះល្វែង ថយចុះ ៥១% មកត្រឹម ៥៧,៦លានដុល្លារ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ក្នុងឆ្នាំ២០០៧ អនុមតិសាងសាង់ទាំងអស់ បានកើនឡើងជិតមួយជាពីរ ធៀបនឹងឆ្នាំ២០០៦ ដល់ ៦៣៥,៨លានដុល្លារ ។ សំណង់ភូមិគ្រឹះ និងផ្ទះ កើនឡើងជាងពីរដងដល់ ៧៩,១លានដុល្លារ ហើយសំណង់ផ្ទះល្វែង កើន ៤៥% ធៀបនឹងឆ្នាំមុន ដល់ ២៩៧,២លានដុល្លារ ។

នៅត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៧ អតិរេកពាណិជ្ជកម្មកើនខ្ពស់ជាងត្រីមាសមុន ដោយឡើងដល់ ១៨៩,៣លានដុល្លារ ។ ការនាំចេញសរុប ធ្លាក់ចុះ ១១% មកត្រឹម ៧៩៣,៤លានដុល្លារ ។ ការនាំចេញសំលៀកបំពាក់ ថយចុះ ១៤% មកត្រឹម ៧២៧,១លានដុល្លារ ។ ការនាំចេញត្រី ថយចុះ ២១% មកត្រឹម ០,៩លានដុល្លារ រីឯការនាំចេញកៅស៊ូ កើន ២៥% ដល់ ១៤,៦លានដុល្លារ ។ បើធៀបនឹងត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៦ ការនាំចេញសរុប កើន ៧,៧% ។ ការនាំចូលកើន ៦,៣% ធៀបនឹងត្រីមាសមុន ដល់ ៩៨២,៧លានដុល្លារ ។ ក្នុងនេះការនាំចូលបារី ថយចុះ ១,៩% មកត្រឹម ២៧,៩លានដុល្លារ រីឯការនាំចូលគ្រឿងសំណង់ ថយចុះ ៦,៩% មកត្រឹម ៣២,៥លានដុល្លារ ។ ការនាំចូលស៊ីម៉ង់ត៍ ធ្លាក់ចុះ ១៨% មកត្រឹម ១២,១លានដុល្លារ ហើយការនាំចូលដែក ថយចុះ ២២% មកត្រឹម ៩,៣លានដុល្លារ ។ ការនាំចូលផលិតផលប្រេង ថយចុះ ១៨% មកត្រឹម ៥៨,៩លានដុល្លារ ប៉ុន្តែកើន ០,៣% ធៀបនឹងត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៦ ។

នៅត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៧ ភ្ញៀវទេសចរមកដល់កម្ពុជា កើនឡើង ៤២% ធៀបនឹងត្រីមាសមុន ដល់ ៦០៧.៩៦៤នាក់ ។ ភ្ញៀវមកដល់តាមផ្លូវអាកាសមាន ៦១% នៃចំនួនភ្ញៀវមកដល់សរុប ហើយក្នុងនោះអាកាសយានដ្ឋានភ្នំពេញទទួលបាន ១៥៣.៧៤៣នាក់ ។ ភ្ញៀវមកដល់តាមផ្លូវគោកតំណាងអោយ ៣៧% នៃភ្ញៀវមកដល់សរុប ហើយនៅសល់ពីនោះគឺមកដល់តាមផ្លូវទឹក ។ ភ្ញៀវមកសំរាកលំហែ កើន ៣២% ដល់ ៤៨០.៩៦៣នាក់ រឺ កើន ១៣% ធៀបនឹងត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៦ ។

ហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

នៅត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៧ ប្រតិបត្តិការថវិកាជាតិ មានឱនភាព ២០៤,០ពាន់លានរៀល គឺខ្ពស់ជាងត្រីមាសមុន ដែលមានត្រឹម៧៨,៧ពាន់លានរៀល ។ ចំណូលសរុប កើនឡើង ១១% ដល់ ១១៤១,៨ពាន់លានរៀល ដោយបានជាសំខាន់មកពីចំណូលពន្ធ ដែលកើនឡើង ១៤% ដល់ ៩៦៣,៧ពាន់លានរៀល ។ ចំណូលពន្ធក្នុងស្រុកមាន ៦៩% នៃចំណូលពន្ធសរុប រីឯចំណូលពន្ធលើពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេសមាន ៣១% ។ ចំណូលមិនមែនពន្ធ ថយចុះ ៧,២% មកត្រឹម ១៧៣,៥ពាន់លានរៀល ។ ចំណូលបានពីអចលទ្រព្យ ដូចជា ការជួលដីរដ្ឋ និងចំណូលពីសហគ្រាសរដ្ឋ ធ្លាក់ចុះ ៨,១% មកត្រឹម ១៣,៦ពាន់លានរៀល ។ ការលក់ទំនិញ និងសេវា (ដូចជា ការអនុញ្ញាតអោយលក់ដូរ កំរៃរដ្ឋបាល ចំណូលបានមកពីវិនិយោគ និងពន្ធព្រលានយន្តហោះ) កើនឡើង ២២% ដល់ ១២២,៦ពាន់លានរៀល ។ ចំណូលមូលធន បានមកពីការវិនិយោគហិរញ្ញវត្ថុគឺ ៤,៥ពាន់លានរៀល ប្រៀបធៀបនឹងចំណូលសូន្យនៅត្រីមាសមុន ។

ចំណាយសរុប កើនឡើងប្រហែល ២០% ធៀបនឹងត្រីមាសមុន ដល់ ១៣៤៥,៨ពាន់លានរៀល ។ ចំណាយលើប្រាក់បៀវត្សរ៍ កើនឡើង ៤៣% ដល់៣៦២,៦ពាន់លានរៀល ហើយឧបត្ថម្ភធនរបស់រដ្ឋាភិបាល និងជំនួយសង្គមកិច្ច កើនឡើង ៦៩% ដល់ ១៩៤,២ពាន់លានរៀល ។ ការយកកំរៃខាងហិរញ្ញវត្ថុគឺ ២៧,០ពាន់លានរៀល ក្នុងនោះ ការប្រាក់លើបំណុលក្រៅប្រទេសមានចំនួន ១៦,០ពាន់លានរៀល ។ ចំណាយមូលធន កើនឡើង ៣០% ដល់ ៤៦៣,៤ពាន់លានរៀល ។ ការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានក្នុងស្រុកមាន ១៦០,២ពាន់លានរៀល ហើយការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានពីក្រៅប្រទេសមានចំនួន ៣០៣,២ពាន់លានរៀល ។

អតិផរណា និងអត្រាប្តូរប្រាក់

នៅត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៧ សន្ទស្សន៍ថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់សរុប កើន ១៥,៩% ធៀបនឹងត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៦ ។ ម្ហូបអាហារ និងភេសជ្ជៈគ្មានជាតិស្រាមាន ៥៨,០៤% នៃចំណាយលើការរស់នៅសរុប និងកើនឡើង ២១,៧% ។ ចំណាយលើការស្នាក់នៅ ទឹកភ្លើង ឧស្ម័ន និងឥន្ទនៈផ្សេងៗទៀត កើន ១១,៥% ការថែទាំសុខភាព កើន ១០,៨% ការដឹកជញ្ជូន កើន ៥,៣% រីឯចំណាយលើទូរគមនាគមន៍ ធ្លាក់ចុះ ១៦,៨% ។

នៅពេលដែលថ្លៃទំនិញស្ទើរតែគ្រប់មុខកើនឡើង ប្រាក់រៀលបានឡើងថ្លៃទល់នឹងដុល្លារUS ដោយប្តូរបាន ៤០៣០,១ រៀល/ដុល្លារUS រឺឡើងថ្លៃ ១,៣% ធៀបនឹងត្រីមាសមុន និងឡើងថ្លៃ ២,៤% ធៀបនឹងត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០០៦ ។ ទល់នឹងប្រាក់បាតថៃ ប្រាក់រៀលឡើងថ្លៃ ០,៥% ដល់ ១២៩,៣រៀល/បាត ហើយទល់នឹងប្រាក់ដុងវៀតណាម វាប្តូរបាន ២៥,២ រៀល/១០០ដុង ។

ការវិវត្តរូបិយវត្ថុ

នៅចុងខែធ្នូ ២០០៧ រូបិយវត្ថុទូទៅ (M2) មាន ១១៣១០,៧ពាន់លានរៀល រឺកើនជិត ៦៣% ធៀបនឹងចុងខែធ្នូ ២០០៦ ។ រូបិយវត្ថុ (M1) កើនដល់ ២០៥២,០ពាន់លានរៀល ក្នុងនោះប្រាក់រៀលចរាចរមាន ៩៧% និង

តាមដានសេដ្ឋកិច្ច ~ ស្ថានភាពក្នុងប្រទេស

ប្រាក់បញ្ញើចរន្ត ៣% ។ រូបិយវត្ថុផ្សេងៗ ដែលរួមមាន ប្រាក់បញ្ញើសន្សំ ប្រាក់បញ្ញើមានកាលកំណត់ និងប្រាក់បញ្ញើជារូបិយវត្ថុបរទេស កើន ៧៥% ដល់ ៩២៥៨,៧ពាន់លានរៀល ។ ក្នុងពេលជាមួយគ្នា ប្រាក់បញ្ញើជារូបិយវត្ថុបរទេសកើន ៧៦% ដល់ ៩១៣៧,៧ពាន់លានរៀល ។

ទ្រព្យសកម្មក្នុងស្រុកសុទ្ធ និងទ្រព្យសកម្មបរទេសសុទ្ធ បានរួមចំណែកដល់កំណើនរូបិយវត្ថុទូទៅ ។ នៅខែធ្នូ ២០០៧ ទ្រព្យសកម្មក្នុងស្រុកសុទ្ធមានតួលេខវិជ្ជមាន ៥៧៦,០ពាន់លានរៀល ។ ឥណទានក្នុងស្រុកមាន ៤៥៧០,០ពាន់លានរៀល រឺកើន ៧១% ធៀបនឹងពេលដូចគ្នាឆ្នាំ២០០៦ ។ ឥណទានរដ្ឋាភិបាលកើន ៣,៦% ដល់ ២៩៧,០ពាន់លានរៀល ហើយឥណទានដល់វិស័យឯកជនកើន ៧៦% ដល់ ៦៣៨៦,០ពាន់លានរៀល ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រាក់បញ្ញើរដ្ឋាភិបាល កើន ៧០% ដល់ ២១១២,៩ពាន់លានរៀល និងបំណុលធនាគារផ្សេងៗ កើន ៣៥% ដល់ ៣៩៩៤,១ពាន់លានរៀល ។ ទ្រព្យសកម្មបរទេសសុទ្ធ កើន ៤៩% ដល់ ១០៧៣៤,៧ពាន់លានរៀល នៅចុងខែធ្នូ ២០០៧ ។

រៀបរៀងដោយ
ផាន់ ដាលីស និងប៊ុន ដូរីណា

តពីទំព័រ ១១ **ការទាញយកប្រយោជន៍ ...**

ដើម្បីផ្ដល់ព័ត៌មានអោយសិស្ស-និស្សិត ក្រុមគ្រួសារ និងនិយោជកព្រមទាំងផ្លាស់ប្ដូរទស្សនៈសាធារណជនដែលថាសញ្ញាប័ត្រឧត្តមសិក្សា ជាមធ្យោបាយតែមួយដើម្បីរកបានការងារល្អ ហើយការអប់រំនិងបណ្ដុះបណ្ដាលវិជ្ជាជីវៈ/បច្ចេកទេស គឺសំរាប់តែការងារថ្នាក់ទាប ។ អ្នកបច្ចេកទេស និងវិស្វករ គឺជាកំលាំងពលកម្មជំនាញ ជំរុញសេដ្ឋកិច្ចសិង្ហបុរី និងកូរ៉េខាងត្បូង ហើយពលករទាំងនោះអាចរកប្រាក់ចំណូលបានយ៉ាងច្រើន និងមានអនាគតការងារល្អទៀតផង ។

ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងបំរែបំរួលតំរូវការទីផ្សារពលកម្ម ក្រសួងការងារ និងបណ្ដុះបណ្ដាលវិជ្ជាជីវៈ ចង់ជួយក្នុងការងារសំរបតាមការផ្លាស់ប្ដូរការកសាងភាពជាដៃគូជាមួយសហគ្រាសនិងអ្នកសិក្សា (ការបែងចែកបន្ទុកចំណាយ) និងការបន្តប្រើប្រាស់ការអភិវឌ្ឍជំនាញដើម្បីកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្រសួងជួយកែលំអផលិតភាព/ការគ្រប់គ្រង តាមរយៈការអភិវឌ្ឍជំនាញ ការបង្កើនកំរិតប្រើប្រាស់សមត្ថភាព និងការកាត់បន្ថយថ្លៃដើមជាមធ្យមក្នុងរោងចក្រ ។ ក្រសួងក៏នឹងបង្កើតស្ដង់ដារសមត្ថភាពស្របតាមតំរូវការសហគ្រាស (ការបណ្ដុះបណ្ដាលដែលនាំអោយមានការងារធ្វើ និងការទទួលស្គាល់) និងបង្កើតទីភ្នាក់ងាររកការងារអោយធ្វើថ្នាក់ជាតិមួយ (ដើម្បីកែលំអដំណើរការទីផ្សារពលកម្ម) ព្រមទាំងបង្កើនសកម្មភាពវិស័យសាធារណៈក្នុងការអប់រំនិងបណ្ដុះបណ្ដាលជំនាញ/បច្ចេកទេស ដើម្បីបណ្ដុះបណ្ដាលអ្នកបច្ចេកទេស និងវិស្វករ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្រសួងនឹងជំរុញអោយនិយោជកផ្ដល់ការអប់រំនិងបណ្ដុះបណ្ដាលជំនាញ/បច្ចេកទេស កាន់តែច្រើន ផ្ដល់ការគាំទ្រ ដើម្បីបង្កើនគុណភាពវិទ្យាស្ថានបណ្ដុះបណ្ដាលឯកជន តាមរយៈបណ្ដាញជាតិមួយនៃអ្នកអប់រំនិងបណ្ដុះបណ្ដាលវិជ្ជាជីវៈ/បច្ចេកទេស ព្រមទាំងផ្លាស់ប្ដូរការយល់ឃើញរបស់យុវជន និងអាណាព្យាបាលពួកគេ លើការអប់រំនិងបណ្ដុះបណ្ដាលវិជ្ជាជីវៈ/បច្ចេកទេស ។

តពីទំព័រ ១៤ **ប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៨ និង ...**

- យន្តការជំរុញការសម្របសម្រួល និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងអាជីវករ និងរដ្ឋាភិបាល មិនអាចបន្តដឹកនាំដោយអ្នកផ្ដល់ជំនួយទេ គឺចាំបាច់ត្រូវតែឯករាជ្យ ។ ជំរើសមួយដែលបានលើកឡើង គឺការពង្រឹងសភាពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជា ទោះបីនាពេលសព្វថ្ងៃ សភាពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជាមិនទាន់មានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីបំពេញតួនាទីជាអ្នកដឹកនាំបែបនេះក្ដី ។ ជំរើសលើកស្នើមួយទៀត គឺការពង្រឹងក្រុមការងារវិស័យឯកជនទាំង៨ ដោយមានគោលដៅយូរអង្វែង ដាក់គួបបញ្ចូលគ្នាទាំងអស់អោយក្លាយជាការិយាល័យឯករាជ្យមួយ ។
- វិសហមជ្ឈការចំពោះថ្នាក់ខេត្ត ដើម្បីបង្កើនកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងរដ្ឋ-អាជីវករ ហើយការបង្កើតវេទិកាថ្នាក់តំបន់ ដែលសំខាន់ណាស់ដែរសំរាប់បរិយាកាសអាជីវកម្មតាមតំបន់កាន់តែរឹងមាំ ។
- បញ្ហាប្រឈមចំពោះការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន ត្រូវបានដោះស្រាយលើទិដ្ឋភាពពីរផ្សេងគ្នា ។ ទិដ្ឋភាពទីមួយផ្ដោតលើ រង្វាស់ជាក់ស្ដែងមួយចំនួនដូចជា សមាហរណកម្មទីផ្សារក្នុងតំបន់ និងការកាត់បន្ថយថ្លៃដើមផលិតកម្ម ។ ទិដ្ឋភាពទីពីរ ការនៅសេសសល់បញ្ហាប្រឈមខាងអភិបាលកិច្ចដែលប៉ះពាល់ដល់វិស័យឯកជន និងសមត្ថភាពធ្វើអាជីវកម្មរបស់វិស័យនេះ ។
- បញ្ហាប្រឈមខាងអភិបាលកិច្ចសំរាប់ការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន រួមមានការលំបាកផ្សេងៗ ទាក់ទិននឹងសិទ្ធិកាន់កាប់អចលនទ្រព្យ និងការពង្រឹងអនុវត្តន៍កិច្ចសន្យា ។ ការវិវត្តជាវិជ្ជមានក៏មានមួយចំនួនដែរ ដូចជា វិមជ្ឈការនិងការផ្ទេរអំណាចធ្វើផែនការ កំណែទំរង់ហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និង របៀបរបបធ្វើជាដៃគូរវាងវិស័យឯកជននិងរដ្ឋ ។និន្នាការសំខាន់មួយដែលទើបផុសឡើង គឺកំណើនអ្នកដឹកនាំសហគ្រាសអាជីវកម្ម និងអ្នកឋានៈខ្ពស់ថ្មីៗដែលទំនងជានឹងស្នើសុំកំណែទំរង់ប្រភេទខ្លះទៀត ហើយអាចជួយរួមចំណែកដល់អភិបាលកិច្ចល្អ ។
- ឱកាសល្អទើបផុសឡើងមួយដែលមិនទាន់បានស្រាវជ្រាវច្រើន គឺការយករ៉ែ ។ បច្ចុប្បន្នទ្វីបអាស៊ីកំពុងជំរុញឡើងនូវតំរូវការរ៉ែ ហើយក៏មានឱកាសល្អច្រើនដែរ ដើម្បីបង្កើតអណ្ដូងរ៉ែ និងផ្គត់ផ្គង់ផលិតផលរ៉ែដល់ប្រទេសនានានៅអាស៊ី ។ ប្រសិនបើគំរោងនានាអនុវត្តឡើងដោយមានការទទួលខុសត្រូវ និងមានគណនេយ្យភាពខាងសង្គមកិច្ច និងបរិស្ថាន កម្ពុជាពិតជាមានសក្ដានុពលច្រើន ដើម្បីទទួលបានផលចំណេញជាការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ការកសាងសមត្ថភាព និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។ ប៉ុន្តែទាំងអស់នេះកំពុងស្ថិតក្នុងដំណាក់កាលស្រាវជ្រាវនៅឡើយទេ ។

តាមដានសេដ្ឋកិច្ច ~ សន្ទស្សន៍សេដ្ឋកិច្ច

តារាង១. គំរោងវិនិយោគឯកជនបានអនុម័ត ឆ្នាំ២០០២-២០០៧

	2002	2003	2004	2005	2006				2007			
					Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
	ទ្រព្យសកម្មជាប់លាប់ (លានដុល្លារ)											
កសិកម្ម	40.3	3.7	12.3	26.8	126.5	216.9	0.0	154.6	19.1	2.1	12.0	102.4
ឧស្សាហកម្ម	67.7	137.2	187.9	914.6	40.1	76.9	171.7	76.6	142.7	51.2	187.2	328.0
កាត់ដេរ	*27.2*	*68.1*	*132.6*	*174.4*	*30.5*	*9.6*	*23.2*	*26.1*	*36.6*	*24.3*	*40.7*	*69.1*
សេវាកម្ម	145.3	168.4	91.8	155.5	60.7	2,043.2	94.5	740.7	335.7	138.0	957.7	311.1
សណ្ឋាគារ និងទេសចរណ៍	*47.1*	*124.1*	*55.9*	*102.6*	*0.0*	*26.2*	*3.5*	*315.3*	*140.3*	*55.0*	*653.8*	199.2
សរុប	253.3	309.3	292.0	1096.9	227.3	2,337.0	266.2	971.9	497.5	191.3	1156.9	741.5
	បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងត្រីមាសមុន											
សរុប	-	-	-	-	90.7	928.1	-88.6	265.1	-48.8	-61.6	504.7	-35.9
	បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន											
សរុប	13.1	22.1	-5.6	275.6	-52.2	2331.2	-34.1	715.4	118.9	91.8	334.6	-23.7

Including expansion project approvals. Source: Cambodian Investment Board

តារាង២. តំលៃគំរោងសំណង់នៅភ្នំពេញបានអនុម័ត ឆ្នាំ២០០២-២០០៧

	2002	2003	2004	2005	2006				2007			
					Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
	លានដុល្លារ											
ភូមិគ្រឹះ, ផ្ទះ	23.4	20.0	30.3	45.5	10.1	5.7	7.6	9.7	14.4	22.8	21.7	20.2
ផ្ទះល្វែង	179.9	91.6	167.6	204.2	39.9	51.8	67.1	54.5	88.9	33.2	117.5	57.6
ផ្សេងៗ	16.6	87.3	65.6	109.1	17.4	24.7	20.8	13.9	35.9	88.8	40.6	94.3
សរុប	219.9	198.9	263.5	358.8	67.4	82.2	95.5	78.2	139.2	144.7	179.7	172.2
	បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងត្រីមាសមុន											
សរុប	-	-	-	-	-6.2	22.2	16.1	-18.1	78.0	3.9	24.2	-4.2
	បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន											
សរុប	12.0	-9.5	32.5	36.2	-36.5	-21.2	24.8	8.9	106.5	76.0	88.2	120.2

Source: Department of Cadastre and Geography of Phnom Penh municipality

តារាង៣. ការនាំចេញ និងនាំចូល ឆ្នាំ២០០២-២០០៧

	2002	2003	2004	2005	2006				2007			
					Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
	លានដុល្លារ											
ការនាំចេញសរុប	1453.2	1708.1	2108.1	2352.8	603.2	652.5	807.5	736.7	707.8	705.0	890.8	793.4
រួមមាន: សំលៀកបំពាក់	1355.8	1628.4	2027	2253.3	568.5	632.4	782.0	716.0	677.5	688.2	846.1	727.1
- ទៅសហរដ្ឋអាមេរិក	*943.4*	*1099.8*	*1270.9*	*1546.1*	*402.5*	*438.6*	*522.8*	*483.2*	*499.1*	*451.2*	-	-
- ទៅសហគមន៍អឺរ៉ុប	*356.3*	*414.7*	*590.8*	*503.1*	*110.6*	*142.2*	*188.1*	*160.1*	*106.3*	*163.1*	-	-
- ប្រទេសផ្សេងទៀត	*56.1*	*113.8*	*165.3*	*204.1*	*55.3*	*51.6*	*71.0*	*72.8*	*72.0*	*73.8*	-	-
កសិកម្ម	97.3	79.7	81.2	99.5	34.7	20.2	25.5	20.7	30.3	16.8	-	-
- កៅស៊ូ	*29.7*	*35.1*	*38.3*	36.7	7.8	9.8	13.6	10.2	8.4	6.9	11.7	14.6
- ឈើ	*16.0*	*10.2*	*11.1*	10.3	2.1	2.3	2.5	1.7	2.1	2.0	0.0	0.0
- ត្រី	*4.3*	*2.8*	*10.6*	10.1	1.9	1.0	1.6	1.4	0.7	0.4	1.2	0.9
- ផ្សេងៗ	*47.4*	*31.6*	*21.3*	42.6	22.9	7.0	7.7	7.5	19.0	7.5	-	-
ការនាំចូលសរុប	1707.8	1824.9	2149.0	2513	690.7	774.9	784.3	807.1	790.9	911.6	924.5	982.7
រួមមាន: ផលិតផលប្រេងកាត	157.5	191.6	187.0	184.8	57.6	59.8	62.4	58.7	66.5	68.5	71.0	58.9
សាំង	*25.9*	*33.2*	*30.2*	*40.2*	*10.9*	*12.4*	*13.1*	*13.2*	*15.7*	*20.2*	-	-
ម៉ាស៊ូត	*100.8*	*109.6*	*109.4*	*93.1*	*32.5*	*32.2*	*30.1*	*27.2*	*31.9*	*36.6*	-	-
សំភារះសំណង់	12.9	80.8	95.3	134.7	37.0	39.1	42.5	35.8	44.1	31.6*	34.9	32.5
ផ្សេងៗ	1568.2	1601.3	1914.0	2245	610.3	691.2	698.5	731.0	699.2	807.5	818.6	891.3
ជញ្ជីងពាណិជ្ជកម្ម	-254.6	-116.8	-40.9	-160.1	-87.5	-122.4	23.2	-70.4	-83.1	-208.1	-30.7	-189.3
	បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងត្រីមាសមុន											
ការនាំចេញសំលៀកបំពាក់សរុប	-	-	-	-	-5.4	39.8	-118.9	-403.4	18.0	150.4	-85.2	-14.1
ការនាំចេញសរុប	-	-	-	-	-6.4	8.2	23.7	-8.8	-3.9	0.4	26.4	-10.9
ការនាំចូលសរុប	-	-	-	-	-0.03	12.2	1.2	2.9	-2.0	15.3	1.4	6.3
	បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន											
ការនាំចេញសំលៀកបំពាក់សរុប	9.2	-54.1	-64.9	291.4	51.1	-19.5	-76.2	52.0	-5.0	70.0	-232.3	1.6
ការនាំចេញសរុប	14.6	17.5	23.4	11.6	30.3	26.7	10.6	14.3	17.3	8.0	10.3	7.7
ការនាំចូលសរុប	13.7	6.9	17.8	16.9	32.6	16.2	24.0	16.8	14.5	17.6	17.9	21.7

Import data include tax-exempt imports. Sources: Customs and Excise Department, cited by NBC

តារាង៤. ចំនួនអ្នកដំណើរមកដល់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០២-២០០៧

	2002	2003	2004	2005	2006				2007			
					Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
	ចំនួនអ្នកដំណើរ (ពាន់នាក់)											
តាមផ្លូវអាកាស	523.0	456.0	626.1	856.5	275.4	204.4	224.2	325.0	373.6	275.6	278.5	368.8
តាមផ្លូវគោក និងទឹក	263.5	245.0	428.9	565.1	181.9	153.6	146.4	191.0	177.2	148.9	153.3	239.2
សរុប	786.5	701.1	1055.0	1421.6	457.3	358.0	370.6	516.0	550.8	424.5	431.8	608.0
	បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងត្រីមាសមុន											
សរុប	-	-	-	-	9.9	-21.7	4.1	39.2	6.7	-22.9	1.7	40.8
	បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន											
សរុប	30.0	-10.9	50.5	34.7	20.2	21.2	14.7	24.1	20.4	19.2	16.5	17.8

Source: Ministry of Tourism

តារាង៥. ប្រតិបត្តិការថវិកាជាតិលើមូលដ្ឋានជាសាច់ប្រាក់ ឆ្នាំ២០០២-២០០៧ (ពាន់លានរៀល)

	2002	2003	2004	2005	2006				2007			
					Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
ចំណូលសរុប	1744	1764	2126	2625	595.9	731.5	732.2	1199.6	824.9	1016.8	1031.4	1141.8
ចំណូលចរន្ត	1728	1733	2107	2474	593.2	726.9	716.8	844.9	824.9	1012.4	1031.4	1110.3
ចំណូលពន្ធ	1227	1220	1577	1911	484.7	558.6	565.8	661.8	699.9	887.7	844.6	963.7
ពន្ធគយ	424	395	513	573	135.5	151.7	157.2	200.0	-	-	-	-
ពន្ធក្នុងស្រុក	-	-	-	-	-	-	-	-	487.9	642.1	584.8	660.7
ពន្ធលើពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេស	-	-	-	-	-	-	-	-	212.1	245.6	259.8	303.0
ចំណូលមិនមែនពន្ធ	501	513	530	563	108.5	168.3	151.0	183.1	125.0	124.7	186.9	173.5
អាជីវកម្មព្រៃឈើ	15	7	2	3	0.5	0.7	0.3	0.9	-	-	-	-
ប្រៃសណីយ៍ និងទូរគមនាគមន៍	123	120	94	123	11.4	30.0	11.7	30.0	-	-	-	-
ចំណូលលើអចលនទ្រព្យ	-	-	-	-	-	-	-	-	27.9	15.5	14.8	13.6
លក់ទំនិញ និងសេវា	-	-	-	-	-	-	-	-	88.8	93.0	100.1	122.6
ចំណូលជាមូលធន	16	31	19	152	2.7	4.6	15.4	354.7	0.0	4.5	0.0	4.5
ចំណាយសរុប	2948	2757	2932	3295	932.1	1020.1	1030.6	1191.9	923.9	1098.7	1126.1	1345.8
ចំណាយជាមូលធន	1388	1171	1163	1328	390.5	394.7	423.8	429.1	367.1	408.1	355.1	463.3
ចំណាយចរន្ត	1560	1586	1769	1967	541.7	625.4	606.9	762.8	556.8	681.6	771.0	882.5
អប់រំ និងសុខាភិបាល	454	473	518	351	80.3	202.3	150.1	281.3	-	-	-	-
ការពារជាតិ និងសន្តិសុខជាតិ	438	411	423	451	78.1	116.7	155.3	170.1	-	-	-	-
ក្រសួងផ្សេងៗទៀត	668	702	828	1165	383.2	306.4	301.5	311.4	-	-	-	-
បៀវត្សរ៍	587	615	640	711	140.5	210.3	230.6	240.6	199.7	242.7	253.4	362.6
ឧបត្ថម្ភធន និងជំនួយសង្គមកិច្ច	-	-	-	-	-	-	-	-	61.9	184.0	115.0	194.2
សមតុល្យជាទូទៅ	-1204	-993	-806	-706	-336.3	-288.5	-298.5	7.7	-99.0	-81.9	-78.7	-204.0
ហិរញ្ញប្បទានពីក្រៅប្រទេស	1249	886	864	1127	308.0	341.3	335.2	376.2	344.0	313.9	290.3	383.2
ហិរញ្ញប្បទានក្នុងស្រុក	-45	106	148	-396	28.3	-52.8	-36.7	-383.9	-245.0	-213.0	-148.0	-140.6

Provisional for 2007. The third quarter data are not yet available. Source: MEF web site

តារាង៦. សន្ទស្សន៍ថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់ អត្រាប្តូរប្រាក់ និងថ្លៃមាស (មធ្យមភាគតាមការិយបរិច្ឆេទ) ឆ្នាំ២០០២-២០០៧

	2002	2003	2004	2005	2006				2007			
(October-December 2006:100)					Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
	សន្ទស្សន៍ថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់ (បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន)											
ខេត្ត	-	-	-	-	-	-	-	-	5.9	9.0	14.4	16.6
ភ្នំពេញ	-	-	-	-	-	-	-	-	4.7	5.8	7.7	12.4
កម្ពុជា - ទំនិញគ្រប់ប្រភេទ	-	-	-	-	-	-	-	-	5.7	8.5	11.9	15.9
- ម្ហូបអាហារ និងភេសជ្ជៈគ្មានជាតិស្រា	-	-	-	-	-	-	-	-	8.3	12.0	16.9	21.7
- ដឹកជញ្ជូន	-	-	-	-	-	-	-	-	-3.4	1.1	2.0	5.3
	អត្រាប្តូរប្រាក់ ថ្លៃមាស ថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈ (តាមអត្រាទីផ្សារនៅភ្នំពេញ)											
រៀលក្នុង ១ ដុល្លារ	3912.1	3973.3	4016.3	4119.7	4,094.8	4106.6	4145.3	4129.4	4063.0	4075.4	4082.3	4030.1
រៀលក្នុង ១ បាតថៃ	91.1	95.8	99.9	102.6	103.5	108.0	110.3	113.0	113.7	118.0	130.0	129.3
រៀលក្នុង ១០០ ដុងវៀតណាម	25.6	25.6	25.5	25.8	25.4	25.0	24.9	25.0	24.6	24.7	25.3	25.2
ថ្លៃមាស (ដុល្លារក្នុង១ជី)	36.8	41.4	46.3	54.0	64.2	72.2	73.0	72.8	77.7	79.8	80.8	94.4
ថ្លៃម៉ាស៊ូត (រៀល/លីត្រ)	1521	1508	2088	2633	2867	3110	3333	3250	3067	3100	3203	3679
ថ្លៃសាំង (រៀល/លីត្រ)	2084	2150	2833	3442	3767	4000	4200	4050	3750	3900	4002	4368

Sources: NIS, NBC & CDRI

តារាង៧. ស្ថានភាពរូបិយវត្ថុ ឆ្នាំ២០០២-២០០៧ (តួលេខនៅចុងការិយបរិច្ឆេទ)

	2002	2003	2004	2005	2006				2007			
					Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
	ពាន់លានរៀល											
ទ្រព្យសកម្មបរទេសសុទ្ធ	3737	4027	4797	5475	6410	6682	6958	7224	8056	9048	9768	10735
ទ្រព្យសកម្មក្នុងស្រុកសុទ្ធ	-849	-698	-467	-450	-699	-637	-497	-282	-263	-172	140	576
ឥណទេយ្យសុទ្ធលើរដ្ឋាភិបាល	-119	-128	-209	-421	-755	-831	-892	-953	-1176	-1403	-1547	-1816
ឥណទានដល់ផ្នែកឯកជន	1059	1337	1817	2394	2,778	2997	3288	3628	4066	4537	5376	6386
រូបិយវត្ថុទូទៅ M2	2888	3329	4330	5025	5711	6045	6461	6942	7793	8876	9908	11311
រូបិយវត្ថុ M1	813	937	1153	1323	1449	1512	1563	1658	1794	1748	1750	2052
រូបិយវត្ថុផ្សេងៗ	2075	2392	3177	3702	4262	4533	4898	5285	5999	7128	8158	9259
	បំរែបំរួលជាភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន											
រូបិយវត្ថុទូទៅ M2	31.0	15.2	30.0	16.1	27.0	30.6	29.4	38.2	36.5	46.8	53.4	62.9
រូបិយវត្ថុ M1	33.5	15.3	23.0	14.7	20.9	24.4	22.2	25.3	23.9	15.7	12.0	23.8
រូបិយវត្ថុផ្សេងៗ	30.0	15.2	32.8	16.6	33.6	32.8	31.9	42.7	40.7	57.3	66.5	75.2

Source: National Bank of Cambodia

តារាង៨. ចំណូលប្រចាំថ្ងៃជាមធ្យមពិតរបស់ពលករងាយរងគ្រោះ (ថ្លៃថេរ ខែវិច្ឆិកា ២០០០)

	ចំណូលប្រចាំថ្ងៃ (ជារៀល)									បំរែបំរួលធៀបនឹងឆ្នាំមុន (%)		
	2000	2003	2004	2005	2006	2007				2007		
	វិច្ឆិកា				វិច្ឆិកា	កុម្ភៈ	ឧសភា	សីហា	វិច្ឆិកា	ឧសភា	សីហា	វិច្ឆិកា
អ្នកធាក់ស៊ីក្លូ	7594	8572	7614	7469	7393	6534	9245	7126	9393	8	18	27
អ្នកលីសែង	6233	6676	6895	6545	7045	6010	9798	7704	8852	33	47	26
អ្នកលក់បន្លែតូចតាច	5256	6532	6947	6000	6125	6125	8951	9116	8303	38	75	36
អ្នករើសអេតចាយ	2718	3944	4446	4416	3903	4530	5533	6038	5560	23	42	42
អ្នកបំរើតាមភោជនីយដ្ឋាន*	2111	4932	4448	4426	4498	4078	5150	4193	4508	21	-2	0
អ្នកស៊ីឈ្នួលធ្វើស្រែ	4198	4177	4139	4365	4653	4126	4531	4561	4790	0	10	3
កម្មកររោងចក្រកាត់ដេរ	6701	9577	9277	8816	8957	11146	8347	9033	8207	6	-2	-8
អ្នករត់ម៉ូតូឌុប	8610	10092	9204	8201	8386	9144	12,886	8979	13,060	47	33	37
កម្មករសំណង់គ្មានជំនាញ	5399	6558	6382	5918	6028	5263	6075	5901	7550	-5	-2	43
កម្មករសំណង់មានជំនាញ	13,127	13,111	12,679	10,316	9466	10,215	11,892	11,723	10,956	21	24	7

** Waitresses' earnings do not include meals and accommodation provided by shop owners. Surveys on the revenue of waitresses, rice -field workers, garment workers, unskilled workers, motorcycle taxi drivers and construction workers began in February 2000. Source: CDRI*

តពីទំព័រ ២៤ **ព័ត៌មានថ្មីៗ ...**

ផ្នែកស្រាវជ្រាវ

ផ្នែកអភិបាលកិច្ចតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ និងកំណែទំរង់វិស័យសាធារណៈ ទើបតែបញ្ចប់ការស្រាវជ្រាវដល់កន្លែងជុំទីមួយ នៃការចុះអង្កេតសំរាប់ការសិក្សាពីថ្នាក់ដឹកនាំក្នុងនយោបាយនៅមូលដ្ឋាន ហើយនឹងចាប់ផ្ដើមវិភាគ និងសរសេរឯកសារពិភាក្សាទីមួយ សំរាប់ដាក់ជូនអ្នកពិនិត្យឡើងវិញនៅខែកញ្ញាខាងមុខ ។ ការចុះស្រាវជ្រាវដល់កន្លែង និងការសិក្សាឯកសារសំរាប់ការសិក្សាពីអភិបាលកិច្ចធនធាន កំពុងជឿនលឿនទៅមុខយ៉ាងល្អ ។ នៅដើមខែមិថុនា ផ្នែកនេះបានរៀបចំការបណ្ដុះបណ្ដាលលើបញ្ហាទូទៅរយៈពេលមួយសប្ដាហ៍ដល់អ្នកចូលរួមចំនួន ១០នាក់ មកពី CDRI និងដៃគូខាងក្រៅមួយចំនួនទៀត ។ ការបណ្ដុះបណ្ដាលនេះដឹកនាំដោយលោកសាស្ត្រាចារ្យ Phil Hirsch និងសហសេវិករបស់លោក នៅមជ្ឈមណ្ឌលធនធានមេគង្គនៃសាកលវិទ្យាល័យស៊ីដនី ។

ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ពាណិជ្ជកម្ម និងសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់ ទទួលបានគំរោងស្រាវជ្រាវតូចៗជាច្រើន ពីបណ្ដាញស្រាវជ្រាវនិងបណ្ដុះបណ្ដាលអាស៊ី-ប៉ាស៊ីហ្វិកខាងពាណិជ្ជកម្ម (Asia-Pacific Research and Training Network on Trade: ARTNet) គឺមាន សេវាកម្មនិងកំណើន ការសិក្សាពីភាពប្រកួតប្រជែង និងសេដ្ឋកិច្ចនយោបាយនៃសមាហរណកម្មមហាអនុតំបន់មេគង្គ (GMS) ។ ផ្នែកនេះបានបញ្ចប់ការចុះអង្កេតដល់កន្លែង សំរាប់ការសិក្សាដែលទទួលមូលនិធិពីទីភ្នាក់ងារចំរុះ ស្ដីពីផលប៉ះពាល់នៃម្ហូបអាហារមានថ្លៃខ្ពស់ទៅលើជីវភាព ជាពិសេសជីវភាពអ្នកក្រនៅកម្ពុជា ។ ផ្នែកនេះក៏បានចាប់ផ្ដើមការងារលើការស្រាវជ្រាវថ្មីមួយស្ដីពីការនាំចេញសេវាកម្មកម្ពុជា ដែលឧបត្ថម្ភដោយមជ្ឈមណ្ឌលពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិនៃក្រុងហ្សឺណែវ ។ ម្យ៉ាងទៀតផ្នែកនេះបានរៀបចំសិក្ខាសាលាមួយចំនួន ក្នុងនេះមានពីរបានធ្វើឡើងនៅខែមេសា គឺមានមួយធ្វើនៅក្រុងហាណូយ ដើម្បីពិភាក្សាពីការរកឃើញដំបូងៗរបស់បណ្ដាញវិភាគដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍(DAN) លើពលករចំណាកស្រុកក្នុង GMS និងមួយទៀតនៅក្រុងKunming នៃខេត្តយុនណាន់ ប្រទេសចិន ដើម្បីពិភាក្សាពីការរកឃើញដំបូងៗរបស់DAN លើពាណិជ្ជកម្មផលិតផលកសិកម្មក្នុងGMS ។ នៅខែមិថុនា បានធ្វើសិក្ខាសាលា មួយដើម្បីផ្សព្វផ្សាយពីផលប៉ះពាល់នៃពាណិជ្ជកម្មសេរី ទៅលើបរិស្ថានក្នុងតំបន់ GMS ។

រហូតមកទល់ពេលថ្មីៗនេះ ផ្នែកសន្តិសុខមនុស្ស ការកសាងសន្តិភាព និងការបំប្លែងទំនាស់ មិនទាន់ចូលរួមក្នុងការស្រាវជ្រាវនៅឡើយ ។ ប៉ុន្តែឥឡូវនេះបានផ្លាស់ប្ដូរហើយ ដោយធ្វើការស្រាវជ្រាវយ៉ាងសកម្មពីបញ្ហាអភិវឌ្ឍន៍សង្គមដូចជាខាងសុខភាព អប់រំ និងសន្តិសុខមនុស្ស ជាដើម ។ ផ្នែកនេះទាក់ទាញបានការជួយឧបត្ថម្ភរបស់ UNICEF សំរាប់គំរោងពីរ គឺមួយស្ដីពីភាពក្រីក្ររបស់កុមារនិងវិសមភាពនៅកម្ពុជា និងមួយទៀតស្ដីពីការវិភាគពីស្ថានភាពយុវជន ។ ផ្នែកនេះបានកសាង និងបង្ហាញឯកសារលើប្រធានបទទាំងនេះទាំងនៅក្នុង និងនៅក្រៅ CDRI ។

ផ្នែកធនធានធម្មជាតិ និងបរិស្ថាន បានបោះពុម្ពផ្សាយ និងចែកចាយរបាយការណ៍សិក្សាឯកសារលើ ការកំណត់ក្របខ័ណ្ឌស្រាវជ្រាវពីការគ្រប់គ្រងធនធានទឹក និងអភិបាលកិច្ចនៅកម្ពុជា ។ ផ្នែកនេះបានបញ្ចប់ការវាយតំលៃសង្គមកិច្ចពីការគ្រប់គ្រងទឹកនៅកម្ពុជា ហើយរំពឹងថានឹងចេញរបាយការណ៍នៅខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨ ។ ផ្នែកនេះ បានរៀបចំការប្រជុំគណៈកម្មាធិការពិគ្រោះយោបល់សំរាប់គំរោងទឹក ដែលមានការចូលរួមពីតំណាងអង្គការដៃគូ ស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាល និងអ្នកពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត ។ ផ្នែកនេះកំពុងបញ្ចប់របាយការណ៍ វិភាគចំណាយនិងផលចំណេញនៃការអភិវឌ្ឍដំណាំកៅស៊ូនៅកម្ពុជា និងបានបង្ហើយការចុះអង្កេតដល់កន្លែងលើកទីពីរ សំរាប់គំរោងរួមគ្នាមួយពីព្រៃតំបន់ត្រូពិក ដើម្បីកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រក្នុងប្រទេសចំនួន ៥ ដោយវិភាគតាំងពីទិន្នន័យគ្រួសាររហូតដល់កំរិតសាកល ។ តាមការរួមសហប្រតិបត្តិការជាមួយវិទ្យាស្ថានគ្រប់គ្រងទឹកអន្តរជាតិ ផ្នែកនេះបានរៀបចំសំណើអនុវត្តគំរោងមួយអំពីតំលៃបន្ថែមខាងកសិកម្ម គឺជាផ្លូវមួយឆ្ពោះទៅរកការគ្រប់គ្រងធារាសាស្ត្រល្អប្រសើរនៅមហាអនុតំបន់មេគង្គ (GMS) ។ នៅខែមេសា គំរោងនេះបានដាក់ស្នើឡើង ដល់ក្រសួងសហប្រតិបត្តិការ និងអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ ។

ផ្នែកកសិកម្ម អភិវឌ្ឍន៍ជនបទ និងភាពក្រីក្រ បានចុះកិច្ចសន្យាជាផ្លូវការជាមួយធនាគារ ADB ដើម្បីដើរតួជាទីភ្នាក់ងារអនុវត្តគំរោងការផ្ដួចផ្ដើមគំនិតកសាងសមត្ថភាពសហគមន៍ ដើម្បីកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រនៅអាងទន្លេសាប ។ គំរោងនេះបានដាក់ស្នើឡើងជាផ្លូវការនៅខែឧសភា ក្រោមការជួយឧបត្ថម្ភពីក្រុមប្រឹក្សាសំរាប់ការអភិវឌ្ឍកសិកម្មនិងជនបទ និងទទួលបានមូលនិធិពីប្រទេសជប៉ុនសំរាប់ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។ ផ្នែកនេះកំពុងចរចាជាមួយធនាគារពិភពលោក អោយបន្តជំនួយហិរញ្ញវត្ថុសំរាប់ជុំទីបីនៃការសិក្សពីការចាកផុតពីភាពក្រីក្រ ដែលជាការសិក្សាពីឌីណាមិកនៃភាពក្រីក្រ ។ ការចុះអង្កេតដល់កន្លែង និងសកម្មភាពជាច្រើនទៀតសំរាប់ការសិក្សានេះកំពុងដំណើរការទៅមុខ ហើយរំពឹងថានឹងកាន់តែមមាញឹកនៅខែកញ្ញា ។

ចាប់ពីឆ្នាំ២០០៧ មក CDRI មានធ្វើសិក្ខាសាលាស្រាវជ្រាវពីរដងក្នុងមួយខែលើបញ្ហាអភិវឌ្ឍន៍ ដើម្បីចែករំលែកលទ្ធផលរកឃើញ និងពង្រឹងគុណភាពស្រាវជ្រាវ ដោយពិភាក្សានិងចែករំលែករបកគំហើញ កែលំអវិធីសាស្ត្រ ព្រមទាំងស្វែងយល់និងវិភាគពីប្រធានបទស្រាវជ្រាវ ។ អ្នកធ្វើបទបង្ហាញក្នុងសិក្ខាសាលាទាំងនេះ មកពី CDRI ស្ថាប័នផ្សេងៗទៀត និង NGOs នៅភ្នំពេញ ។ ចាប់ពីខែមករា ២០០៨ មក អ្នកធ្វើបទបង្ហាញមកពីខាងក្រៅមានដូចជា បណ្ឌិត Stephane Guimert សេដ្ឋកិច្ចវិទូជាន់ខ្ពស់នៃការិយាល័យធនាគារពិភពលោកនៅភ្នំពេញ បណ្ឌិត John MacAndrew អ្នកស្រាវជ្រាវនៅ ADI/CCC កម្ពុជា និងលោក មែន និមិត្ត នាយកមូលនិធិក្រុមប្រឹក្សាអាជ្ញាកណ្ដាលនៅកម្ពុជា ។ អ្នកធ្វើបទបង្ហាញមកពី CDRI មានដូចជា លោកស្រី អេង នេត្រា កញ្ញា ធន់ វិមាលា លោក ច័ន្ទ សុផល លោក លឹម សុវណ្ណារ៉ា លោក ហ៊ីង វុត្ថា បណ្ឌិត ហ៊ាន ភូមិន្ទ បណ្ឌិត Brett Ballard និង លោក សូ សុវណ្ណារិទ្ធិ ។ បទបង្ហាញជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការអភិវឌ្ឍម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ភាពក្រីក្រ អភិបាលកិច្ច ពាណិជ្ជកម្ម ធនធានធម្មជាតិ និងកសិកម្ម ។

ព័ត៌មានថ្មីៗពី វិទ្យាស្ថាន CDRI

ផ្នែកគ្រប់គ្រង

របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ២០០៧-២០០៨ របស់វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា (CDRI) ឈានដល់ដំណាក់កាលចុងក្រោយនៃការរៀបចំ ហើយនឹងបោះពុម្ពផ្សាយ និងដាក់លើគេហទំព័រនៅខែកក្កដា ។ ស្របតាមស្មារតីការប្រជុំបូកសរុបលទ្ធផលពាក់កណ្តាលអាណត្តិនៃការអនុវត្តផែនការយុទ្ធសាស្ត្ររបស់វិទ្យាស្ថាន CDRI ឆ្នាំ២០០៦-២០១០ ហើយដើម្បីឆ្លើយតបនឹងតំរូវការក្នុងស្រុកនូវលទ្ធផលស្រាវជ្រាវរបស់ CDRI វិទ្យាស្ថាន CDRI កំពុងរៀបចំផ្តល់ដោយឥតគិតថ្លៃរាល់របាយការណ៍ស្រាវជ្រាវ និងរបកគំហើញរបស់ខ្លួន ទាំងជាភាសាខ្មែរ និងអង់គ្លេស តាមរយៈការផ្សព្វផ្សាយក្នុងវេបសាយ ។ CDRI ក៏បន្តចេញផ្សាយនូវឯកសារបោះពុម្ពប្រកបដោយគុណភាពផងដែរ ។

ទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិស៊ុយអែត (Sida) និង នាយកដ្ឋានសំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិនៃចក្រភពអង់គ្លេស (DFID) បានបញ្ជាក់ពីការបង្កើនរយៈពេល និងពង្រីកជំនួយគាំទ្រដល់ CDRI ពីឆ្នាំ២០០៨-២០១០ ទាំងសំរាប់កម្មវិធី អភិបាលកិច្ចតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនិងកំណែទំរង់វិស័យសាធារណៈ និងមូលនិធិស្នូលសំរាប់ប្រតិបត្តិការ ការកសាងសមត្ថភាព និងការពង្រឹងស្ថាប័ន ។ Sida នឹងបូកសរុបពាក់កណ្តាលអាណត្តិលើលទ្ធផលជំនួយគាំទ្ររបស់ខ្លួននៅចុងឆ្នាំ២០០៨ ។ Sida និង DFID គាំទ្រ CDRI យ៉ាងខ្លាំងក្នុងសំណើអនុវត្តគំរូនៃភាពជាដៃគូខាងធនធាននេះជាមួយដៃគូអភិវឌ្ឍន៍សំខាន់ៗផ្សេងទៀត ។

នៅដើមខែមិថុនា CDRI និងវិទ្យាស្ថានសិក្សាពីការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិផ្អែកលើសហគមន៍ (CBNRMLI) បានរួមគ្នារៀបចំការប្រជុំបំផុសគំនិតសំរាប់ការបង្កើតវេទិកាស្រាវជ្រាវអភិវឌ្ឍន៍នៅកម្ពុជា ដែលជាសម្ព័ន្ធដៃគូគ្នានៃបណ្តាអង្គការទទួលការគាំទ្រពី IDRC ។ សម្ព័ន្ធនេះនឹងជួយជំរុញសហប្រតិបត្តិការស្រាវជ្រាវពីគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ ការផ្សព្វផ្សាយ ការចែកចាយព័ត៌មាន និងការកសាងបណ្តាញ ។ ម្យ៉ាងទៀតក៏មានការផ្តល់ធនធានសំរាប់បង្កើនសមត្ថភាពបណ្តាអង្គការជាដៃគូដែរ ។ តាមរយៈគំនិតផ្តួចផ្តើមនេះ IDRC បានរួមចំណែកយ៉ាងច្រើន ដើម្បីលើកកំពស់ដល់ការស្រាវជ្រាវខាងគោលនយោបាយ ដោយផ្អែកលើភស្តុតាង ព្រមទាំងការចែកចាយ និងផ្សព្វផ្សាយលទ្ធផលស្រាវជ្រាវនេះ ។

នៅក្រោយសន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៨ CDRI និង ធនាគារ ANZ Royal បានចុះកិច្ចព្រមព្រៀងរៀបចំរួមគ្នានូវសន្និសីទប្រចាំឆ្នាំសំរាប់ឆ្នាំ២០០៩ ២០១០ និង ២០១១ ក្នុងនេះ ធនាគារ ANZ Royal គឺជាដៃគូឧបត្ថម្ភគាំទ្រ និងជួយរៀបចំផ្តាច់មុខ ។

នាបច្ចុប្បន្ន CDRI កំពុងបូកសរុបលទ្ធផលពាក់កណ្តាលអាណត្តិនៃការអនុវត្តផែនការយុទ្ធសាស្ត្រឆ្នាំ២០០៦-២០១០ ។ ដំណើរការនេះរួមមានការវាយតំលៃពីលទ្ធផលសំរេចបានធៀបនឹងផែនការបច្ចុប្បន្ន ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព និងកែតំរូវផែនការនេះ ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងពីការផ្លាស់ប្តូរផ្សេងៗដែលកើតមានឡើងនៅក្រោយពេលអនុម័ត ។ ការពិនិត្យឡើងវិញពីការគ្រប់គ្រងធនធានមនុស្សក៏កំពុងអនុវត្តដែរ ក្នុងនេះគឺមាន អង្កេតពីឥរិយាបថ/ការពេញចិត្តរបស់បុគ្គលិក ការពិនិត្យឡើងវិញពីប្រព័ន្ធធ្វើចំណាត់ថ្នាក់បុគ្គលិក បៀវត្សរ៍/អត្ថប្រយោជន៍របស់បុគ្គលិក ព្រមទាំងតួនាទី រចនាសម្ព័ន្ធ និងតំរូវការអភិវឌ្ឍន៍វិជ្ជាជីវៈនៃអ្នកគ្រប់គ្រងថ្នាក់កណ្តាលរបស់ CDRI ។

(តទៅទំព័រ ២៣)

ទស្សនាវដ្តី អភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយរបស់
វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ឆ្នាំទី១២ លេខ២ ខែមេសា-មិថុនា ឆ្នាំ២០០៨

ទស្សនាវដ្តីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា បោះពុម្ពផ្សាយដោយ វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា នៅភ្នំពេញចំនួន ៤ដង ក្នុងមួយឆ្នាំជាភាសាខ្មែរ និងភាសាអង់គ្លេសនៅក្នុងពេលដំណាលគ្នា ។

ទស្សនាវដ្តីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា ផ្តល់ជាវេទិកាមួយ ដើម្បីពិភាក្សាពីបញ្ហានៃការអភិវឌ្ឍន៍ដែលកំពុងតែជះឥទ្ធិពលដល់ប្រទេសកម្ពុជា ។ អត្ថបទតាមដានសេដ្ឋកិច្ច ផ្តល់ជូននូវមូលវិចារឯករាជ្យស្តីពីដំណើរប្រព្រឹត្តទៅនៃសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសកម្ពុជា ។

ទស្សនាវដ្តីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា ស្វាគមន៍អត្ថបទទាំងឡាយពីប្រិយមិត្តអ្នកអាន ។ លិខិត ត្រូវចុះហត្ថលេខាប្រត្យក្សភាព ទូរស័ព្ទ និងមានអាសយដ្ឋានផង ។ អ្នកនិពន្ធទាំងអស់ត្រូវទាក់ទង វបសអ មុននឹងជូនអត្ថបទរបស់ខ្លួន ទោះជាឯកសារនោះមិនទាន់រៀបរយក៏ដោយ ។ ឯកសារទាំងអស់នឹងត្រូវកែសម្រួលសំរាប់ការបោះពុម្ព ។ វបសអ សូមរក្សាសិទ្ធិបដិសេធការបោះពុម្ព ដោយមិនចាំបាច់បញ្ជាក់ពីហេតុផល ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

☞ ផ្ទះលេខ៥៦ ផ្លូវ៣១៥ ទួលគោក ភ្នំពេញ កម្ពុជា
✉ ប្រអប់សំបុត្រលេខ៦២២ ភ្នំពេញ កម្ពុជា
☎ (៨៥៥-២៣) ៨៨១-៧០១, ៨៨១-៩១៦, ៨៨៣-៦០៣ 🖷 (៨៥៥-២៣) ៨៨០-៧៣៤
e-mail: cdrimail@online.com.kh
website: http://www.cdri.org.kh

9 789995 052065

គ្រឹះស្ថានផ្សាយ: វបសអ
គ្រប់គ្រងកែសំរួល: យូ សិទ្ធីរិទ្ធ
កែសំរួលផលិតកម្ម: អ៊ុំ ចាន់ថា និង គីម ចិត្រា
ជំនួយការកែសំរួល: យេន សុផានី
រោងពុម្ពដុនបូស្កូ ភ្នំពេញ រូបភាពទំព័រមុខ: រូបភាព វបសអ

© រក្សាសិទ្ធិ ២០០៨ វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា
រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង-គ្មានផ្នែកណាមួយនៃការបោះពុម្ពផ្សាយនេះត្រូវបានចំលងទុក ឬផ្សព្វផ្សាយតាមទម្រង់ និងតាមមធ្យោបាយផ្សេងៗដូចជា: អេឡិចត្រូនិក យន្តកម្មថតចម្លង... ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរពី វបសអ ឡើយ ។

ISSN 1560-7615 / ISBN 978-99950-52-06-5

ទំនួលខុសត្រូវលើគំនិត សត្យានុម័ត និងការបញ្ចេញយោបល់ទាំងឡាយនៅក្នុង *ទស្សនាវដ្តីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា* គឺជាបន្ទុកផ្ទាល់របស់អ្នកនិពន្ធ ។
ការបញ្ចេញយោបល់ និងការបកស្រាយទាំងនោះ មិនមែនជាទស្សនៈរបស់ *វបសអ* ទេ ។